

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift
til
de offentlige Examiner

i
Metropolitanskolen

i Juli 1866.

- I. Om de gamle engelske Latin-skoler og særlig om Eton Skole af
Overlærer C. Fogh.
II. Skolestørrelser af Mester B. Borgen.
-

København.

Trykt hos J. H. Schultz.

Judbydelsesfrift

til

de offentlige Examiner

i

Metropolitaanskolen

i Juli 1866.

-
- I. Om de gamle engelske Latinsskoler og særlig om Eton Skole af Overlærer C. Fogh.
 - II. Skoleestretninger af Rector B. Borgen.

Det Kongelige
Selskab
for
Historie
og
Antiquitet
i Kjøbenhavn

Kjøbenhavn,

Druckt hos J. H. Schultz.

Om de gamle engelske Latinsskoler

og

ſærlig om Eton Skole

af

Overlærer C. Fogh.

I en Artikel i Edinburgh Review for 1861 gjordes der et heftigt Angreb paa Direktionen for Eton Skole paa Grund af den Maade, hvorpaa Indtegterne anvendtes og Undervisningen lededes ved denne, den største og berømteste af de gamle, saakaldte offenslige Latin-skoler i England. Derved var Stødet givet til en Forhandling om de lærde Skolers Bestyrelse og Undervisning; Sagen bragtes frem i Parliamentet, og Regjeringen fandt sig foranlediget til at nedsætte en Kommission med Fuldmagt til at undersøge Tilsstanden i ni af de anseteste Skoler i det egenlige England, nemlig Eton, Rugby, Westminster, Winchester, Charterhouse, St. Pauls, Merchant Taylors, Harrow og Shrewsbury, og derom indgive Beretning. Denne omfattende Rapport med tilhørende Bemærkninger og Vidnererklæringer¹⁾ offentliggjordes i Aaret 1864. Af dens rige og meget blandede Indhold har Forfatteren af efterfølgende Bemærkninger uddraget og sammenstillet de Partier, som han antog kunde have almindelig pædagogisk Interesse eller sør-

¹⁾ Report of Her Majesty's Commissioners appointed to inquire into the revenues and management of certain Colleges and Schools etc. Vol. I—IV. London 1864. — Dansf Maanedsskrift 1859, 2det Bind, indeholder en Artikel om „det lærde Skolevæsen i England“ af Dr. Manicus, til hvilken her henvises for Fuldstændigheds Skyld.

lig fortjente vore Skolers Opmærksomhed, og dertil knyttet nogle kritiske og pædagogiske Bemærkninger. Saavel paa Grund af denne Tilblivelsesmaade som ogsaa formedelst Betrtingens overordenlige Omfang fremtræde disse Meddelelser med et sporadisk Præg og gjøre ikke Fordring paa at indeholde en Skildring af de engelske Latin-skolers Tilstand i Allmindelighed.

De nævnte af Kommissionen undersøgte Skoler ere alle bemidlede. Winchester (stiftet 1387) og Eton (1441) vare Part af et Kollegium, hvis Opgave det tildeles var at fremme lærde Studier; Westminster (1559) er en af de mange Skoler, som opstode ved Klosterenes Op-hævelse og knyttedes til Kathedralkirkerne; Charterhouse (1609) er forenet med Sutton Hospital, og de øvrige høre til det store Antal Skoler, som stiftedes i det 16de Aarhundrede ved Gaver enten af Kronen eller af private Mænd, især af Middelstanden. Indtægterne ere meget forskellige og naturligvis stegne stærkt i Tidernes Løb, for nogles Bedkommende endogsaa i en forbausende Grad. Medens Charterhouse om-trent har 209,000 Rd.¹⁾, Eton 185,000 Rd. og Winchester 139,500 Rd. om Aaret i Indtægt af Jordegods, Huse og Kapital, har Rugby 51,000 Rd., Westminster 30,000 Rd., Shrewsbury 27,000 og St. Pauls, Merchant Taylors og Harrow hver 9000 Rd. Deres Discipelantal og Betydning staar imidlertid ikke i Forhold til deres Indtægter. Charterhouse har saaledes²⁾ 136 Disc., Eton 840, Winchester 216, Rugby 461, Westminster 136 og Harrow 481.

De store Fond, som de nævnte saakaldte offentlige Skoler ere i Besiddelse af, have gjort det muligt for Staten at blande sig i deres Anliggender. Thi de besidde deres

¹⁾ Et Pund Sterling er sat = 9 Rd. ²⁾ I Aarene 1861 eller 1862.

Formue med Statens Samtykke ved en Aft, som udvider den testamentariske Ret og i dette Tilfælde ophever Loven om Forbud mod Perpetuiteter, eller ogsaa er den stænket dem umiddelbart af Kronen, og i begge Tilfælde har Staten Ret og synes ogsaa at have Forpligtelse til at vaage over, at de store Summer virkelig anvendes overensstemmende med Givernes Willie og til det Offenliges Bedste. Ved nærværende Leilighed er denne Ret til Kontrol med Formuens Brug — en Ret, der hidtil mørkeligt nok sjeldent eller aldrig synes at have været benyttet — bragt i Anvendelse; thi at disse Skolers hele indre Ordning og Undervisning ligger udenfor Statens Omraade, er almindelig anerkjendt, og i den Henseende have de altsaa fuldkommen Præget af at være private Skoler, have uhindrede af Staten funnet udvikle sig, gaae istaa eller gaae tilbage, have eensidigt funnet fastholde det klassiske Grundlag for Undervisningen eller efter deres egen Øyst optage mere eller mindre af de reale Fag, og have funnet udvide eller begrændse deres Fordringer til Disciplene og ordne Klasserne, Undervisningen og Disciplinen, ganske som deres ledende Mænd fandt for godt. En saadan næsten fuldstændig Uafhængighed af Staten skulde man troe maatte have medført den største Forskjellighed i disse Skolers Udvikling og Præg og indenfor hver enkelt Skole et hyppigt Skifte af pædagogiske Anstuelser, bratte Overgange og Mangel paa Enhed i Udviklingen. Dette er imidlertid saa langt fra at have været Tilfældet, at de indtil for faa Aar siden havde en paafaldende Lighed med hverandre. Istedetfor at løbe vildt, vare de gaaede istaa. Det laae ikke blot i, at de alle havde deres Oprindelse fra den latinske Tid og efterhaanden ligesom rodfæstedes i aarhundredgamle Baner og Fordomme, heller ikke alene i Nationens almindelige konservative Natur, men tilsige i en væsenlig Grad i deres eiendommelige Be-

styrkelsesmaade og fremfor alt i at de havde meer end Penge nok og kunde bruge dem, som de hystede, uden nogen Kontrol fra det Offenliges Side.

Deres Formue er nemlig i Hænderne paa en uansvarlig Autoritet, som for Loven er dens Besidder og Forvalter og tillige er bekledt med større eller mindre Mlynighed som kontrollerende Magt ligeoverfor Skolen og dens Bestyrer. Denne overordnede Autoritet er i intet Tilfælde en enkelt ansvarlig Mand, men en uansvarlig Korporation; ved Eton saaledes visse Medlemmer af Kollegiet (Provost og Fellows), ved Rugby Warden og Fellows, ved Westminster Kirkens Dean og Canons, ved Charterhouse Direktionen for Sutton Hospital osv. Skolerne sik derved en Stabilitet, som de ellers ikke vilde have opnaget; men den frie Udvikling hæmmedes hyppigt, især naar Skolen var en stor Køstskole, hvis Direktion boede paa Stedet selv og altsaa stadigt fristedes til at gjøre Brug af sin Magt. Skolens Bestyrer udnævnes af Direktionen og kan afskediges af den, og det er altsaa intet Under, at han nu og da føler sig trykket i sit Forhold og hindret i gavnlige Reformer ved den uansvarlige Direktions Indblanding i Skolens mindste Detail. Ved Eton har Provosten i Birkeligheden tilrevet sig hele Magten, saa at ikke blot ingen Lærer kan ansættes, men ingen Fritime gives, ingen Forandring i Skoletiden foretages, ingen ny Bog eller ny Udgave af en Bog indføres uden hans Tilladelse. „Han blander sig“, siger en Lærer, „i den Grad i Skolens Anliggender, at Bestyreren hæmmes i alle Retninger. Den forrige Bestyrer tabte al Hyst til at sætte sine Anskuelser igjennem i nogen Sag mod Provostens“. Men i Almindelighed synes et spændt Forhold at være en Sjeldenhed. Man er i det Hele velfornøjet med denne Direktion, og naar en Eton-Discipel bliver Eton-Lærer og en

Eton-Vører Eton-Bestyrer og en Eton-Bestyrer eller et Medlem af Direktionen Eton-Provost — og det er den almindelige Gang — og naar Direktionen endelig supplerer sig selv og selv vælger Provosten, saa kan man ogsaa være temmelig sikker paa, at Mæstineriet ikke let kommer ud af sin gamle Orden; men man kan ogsaa have nogen Grund til at befrygte, at enhver Norden, som kommer ind i Mæstineriet, vil holde sig der, og at det hele til sidst vil være i Fare for at gaae istaa eller istykker.

En Stillestaen vil imidlertid ikke kunne finde Sted i længere Tid uden Fare for Skolens Bestaaen, naar den ikke er en rig Skole, og det er derfor ogsaa de ukontrollerede rige Skoler, som disse Ord især gjælde. „Det ligger“, siger en Forfatter i Edinburgh Review 1864, „i alle rigt dotedede Stiftelsers Natur, mod al sund Sands og til stor Skade for det offentlige Bedste at stereotypere det Undervisningsystem — eller hvad det nu er, som er disse Stiftelsers Formaal — som var det herskende, dengang de grundlagdes. Og det gjøre de paa to Maader: for det første ved Stifterens ligefremme Forstrifter, som man af misforstaet og tankeløs Erbodighed lader uforandrede, medens alt andet forandres, og for det andet ved at sætte dem, der myde Indtægterne — Indtægter, som ere aldeles uafhængige af den Nyte, Besidderne gjøre, eller det Bifald, de vinde — i stand til at trodse den offentlige Menning og ustraffede hengive sig til den Ulyst til Forandringer, som avles i en gammel Stiftelses Atmosphære og næres af personlig Træghed“. Det er netop Ulykken, at de, som skulle kontrollere den rige Skoles Bestyrer, leve af og ved den rige Skole og leve godt af den, og Bestyreren, som er den, der skal tage Initiativet til Forbedringer, sidder ofte i saa godt et Embede, at han ikke har mindste materielle Spore til at føge en Forandring i det bestaaende. Af Etons

aarlige Indtægter paa 185,000 Rd. tager Direktionen de 69,000 Rd. som sin Part, af Winchesters paa 139,500 Rd. endogfaa de 75,000 Rd., og for disse næsten uforsvarlig store Indtægter forvalte den Resten af Formuen paa engang faa ødselt og med saa stor Bedhængen ved nedarvede Bedtægter, at Eton ikke engang giver sine 70 Elever paa Kølle-giet (Kings Scholars) frit Underhold, men aarlig affordrer enhver af dem omrent 225 Rd. til Bestridelse af forskellige Smaaudgifter, og Winchester ikke mere end netop holder et lignende Aantal frit. Og Charterhouse giver for sine 209,000 Rd. kun 44 af sine Elever frit Underhold, Klæder og Stipendier ved Universitetet. Derimod er der efterhaanden blevet sørget godt baade for Bestyrerne og tildeels ogsaa for Lærerne — men rigtignok ogsaa paa Disciplenes Bekostning. Harrow Skoles Bestyrer har faaledes 56,000 Rd., Etions 51,500 Rd., Winchesters 27,000 Rd., de latinske Lærere ved Eton i Gjennemsnit 16,500 Rd. Men den rige Skole betaler den mindste Deel af disse store Indtægter; Disciplene maa punge artigt ud, og Etions Bestyrer faaer faaledes aarlig c. 35,000 Rd. i Skolepenge af Disciplene foruden 47 Rd. af hver Discipel, som optages i Skolen, og 90 Rd. af hver, som forlader den. Dog bør det bemærkes, at adskillige Skoleudgifter (Præisbelønninger, Gager til Hjælpelærere osv.) efter gammel Skif udredes af Bestyreren. Hans rene Indtægt var i 1861 41,000 Rd. foruden Fribolig. En Latinlærer faaer sin Hovedindtægt af Køsthuset og af sin Tutorstilling (om hvilken siden) — altsaa ogsaa af Disciplene.

Det er tydeligt nok, at der i Tidernes Løb har ind-sneget sig store Misbrug, som maa hæves, hvis disse Skoler ikke skulle tabe den offenslige Agtelse, af hvilken de hidtil have været i Besiddelse. Med Aarene steg nemlig de smaa Indtægter, som oprindelig vare anviste til deres beskedne Under-

hold, til det fem-, tidobbelte eller mere¹⁾), men Direktionen vedblev med stor Samvittighedsfuldhed at udrede de smaa Summer til Skolen overeensstemmende med de middelalderlige Bedtægter for denne, medens den under forskjellige Paaskud stak store Summer i sin egen Komme. Statuter og Regnskaber holdtes hemmelige ved Eton som noget, der ikke vedkom Publikum, og først i 1818 fik man Oplysning om, at en stor Deel af Indtægterne ikke anvendtes til Skolens Formaal. Man forbausæs over, hvor længe sligt har kunnet gaae i Svang i England, hvilke uhyre Summer der paa den Maade ere unddragne deres oprindelige Formaal, og med hvilken Haardnakfethed Misbringene forsvares, naar der endelig røres ved dem. Man tanke sig en Skole som Sorø — thi det er nærmest med den, at disse gamle engelske Skoler og Opdragelsesanstalter maa sammenlignes — hvis Direktion tilwender sig selv indtil Halvparten af de aarlige store Indtægter. Men Kollegieherrerne ere aabenbart Mænd af Indflydelse og som alle Korporationer haardhudede mod Kritiken og lidet tilbørlige til at lade sig drive ud af en høist behagelig og magelig Vane, som er nedarvet fra Forfædrene gjennem flere Slægter, ofte har Lovens Bogstav, sjøndt ikke dens Aand for sig og kan forsvares under Paaskud af Forældethed, idet det hyppigt ikke er muligt at anvende Pengene paa den Maade, som Statuterne foreskrive. Regjeringskommisionen dommer derfor ogsaa saa mildt som muligt om, hvad der for en uhildet Betragtning grændser til Besvigelse, og uden at træde de nuværende Besiddere for nær usies den derfor med at høve de værste Misbrug og foreslaae endel Forandringer, som skulle sikre Skolerne en større Part end hidtil af de stigende Indtægter.

¹⁾ Etons Indtægter beløb sig i 1504 til 6000 Rd.

Galt var det jo vistnok, at flere Hundredetusinder henfæstedes uden noget Udbytte for Skolerne, men i et rigt Land som England vilde det dog ikke have stort at betyde; værre var det, at Underviisningen gif istaa ved disse Skoler og i meget beholdt sit middelalderlige Præg, men værst var det dog, at disse gamle og ved deres Alder og Historie værdige Institutioner gave Tonen an for alle de private og kommunale Skoler, som efterhaanden oprettedes rundt om i Landet i dette Aarhundrede. Det var næsten altid Mænd fra de offentlige Skoler, som stiftede disse Latinskoler (Grammar Schools), og de bragte med sig fra Eton, Rugby og Westminster ikke blot Methoden og Tagenes eingang bestemte Begrændsnings, men den dybeste Erefrygt for Moder-skolen, hvis taknemmelige Sønner saaledes ikke blot udbredte dens Ry, men dens Anskuelser over hele Landet, saa at Kommissionen vistnok har Ret, naar den siger, at de ni Skoler, som den har undersøgt, kunne gjælde som Typus for alle Englands lærde Skoler. Disse gamle Skoler ere derfor en Magt i Staten, som det kan være vanskeligt nok at bøie. De have spredt Hundreder af berømte Mænd som Clever og Lærere ud over Landet, og de dannet en mægtig Klique, hvis Medlemmer ikke blot værte om den gamle Moder, som fostrede dem, men ogsaa mere eller mindre føle sig som Brødre, der støtte hverandre i Modgangens Time eller paa Veien til Grens Top. Ved Eton er der en Fri- og Festdag for alle 840 Disciple, naar en Etonianer er blevsen Bisshop, om det saa er i Australien, eller naar han bliver Overdommer eller Medlem af Parliamentet for et af Universiteterne. „Det er en af vore“! siger den tolvaars Dreng med Stolthed, og af Tusinder rundt om i Landet gjentages det med Stolthed: „Det er en af vore“! Bulwer, som vistnok har haft saa god Lejlighed som nogen til at iagttagte, hvilken Hjælp gode

Forbindelser ere for dem, der arbeide paa at skaffe sig en Stilling i Samfundet, har i „*Caxtoniana*“ sildret denne Fordeel af at have en berømt Skoles Navn til sin Støtte og dens Medlemmers Røst til sin Forherligelse med følgende ret mærkelige Ord:

„.... thi det er et vidunderligt Held for dem, som stræbe efter Magt og Anseelse, at betræde Livets Kampplads med deres Fevnaldrendes Samfundsaaand paa deres Side; en Fordeel, der er saa stor, at jeg twivler paa, at noget som helst reent privat Undervisningssystem, hvor beundringsværdigt det end maatte være i Theorien, kan erstatte en dygtig og ørgjerrig Mand, der er uddannet ved en saadan Undervisning, den Eensomhed, hvori han ved sin Løsbebanes Begyndelse befinder sig blandt sine Samtidige, idet ingen unge Hænder rygte af Begjørighed efter at tilslappe ham Bifald, ingen unge Stemmer hvilke: „Han er en af vore!“; men alle ere tilbøielige til at rive ned paa en Fremmed, hvis Landsgaver ikke gjenoplive Mindet om tidlige Forjættelser, hvis Seire ikke vække Venstrebhæftighed fra Drengeaarene, hvis Udmærkelser, saafremt hans Anstrængelser skaffe ham saadanne, ikke føie noget Navn til den usforglemelige Skoles gyldne Bog“.

Saadanne Skoler maa nødvendigvis være konervative. Og en Reform af saadanne Skoler er ikke blot en Reform af alle Landets Latin-skoler, men af Afskueler, som ere indpodede i alle de dannede Kredse i England og groede fast med deres Forestillinger om Danmarks i Allmindelighed. Bistnok have de ikke aldeles overfeet Tidens Krav og været døve for dens Røster, og nogen Luftning er der derfor trængt ind i de gamle ørværdige Haller og mellem de hundredaarige Kastanietreer, som overskygge dem; men Tilstanden er dog ikke bedre, end at Kommissionen ligesom kan sammenfatte

Udbryttet af sine Undersøgesser angaaende Undervisningens Tilstand i følgende Udtalelse, som lyder saameget mørkeligere, som Kommissionen i det hele er vel stent mod Skolerne og tilbørlig til at dømme mildt om deres Mangler:

„Hvis et ungt Menneske forlader Skolen i sit 19de År ude af Stand til at arbeide sig gennem en let Stump Latin eller Græsk uden Brug af Lexikonnet, og uden at kunne skrive Latin grammatisk rigtigt; næsten uvidende i Geographi og Fædrelandets Historie; uden Kjendskab til noget levende Sprog med Undtagelse af Modersmaalet, og neppe istand til at skrive dette rigtigt eller addere to Tal eller løse en simpel plangeometrisk Opgave; aldeles uvidende om de Love, som styre den physiske Verden og om dennes Bygning; med Øie og Haand lige usøvede i Tegning og uden at kende en Node i Musikken; med ukultiveret Aand og uden Sands for Læsning eller Tagttagelser; — maa hans aandelige Udvikling unegtelig siges at være mislykket, om der ogsaa ikke kan findes nogen Feil ved hans Grund sæninger, Charakteer og Opførsel. Det er ingen lunde vor Hensigt at fremstille dette som det typiske Resultat af den engelske offentlige Skoleundervisning, men idet vi støtte os saavel paa de Bidnesbyrd, vi have modtaget, som paa de Tagttagelser, enhver kan gjøre, nødes vi til at erkære, at det er langt hyppigere end det burde være“.

Indtil for kort Tid siden var Latin og Græsk tilsigemed lidt Oldtidshistorie og tilhørende Geographi ikke alene de herskende, men de fuldkomment eneherskende

Fag ved de offentlige Skoler i England. Nu indbefatter Skolernes regelmæssige Kursus altid tillige Arithmetik og Geometri, ved alle Skoler med Undtagelse af Eton fremdeles et levende Sprog, enten Fransk eller Dansk (ved Rugby begge, men de kunne erstattes af Physik), ved Merchant Taylors endvidere Hebraisk og Tegning. Der holdes Foredrag over Physik ved Winchester og undertiden ved Eton, paa første Sted tvunget for alle Stiftelsens Elever og for dem, som ville konkurrere (Exhibitioners), men ikke for Dag-Skolarerne, paa sidste Sted aldeles frit. Der er Forelesninger over Chemi ved Charterhouse for saadanne, som have Lust til at here dem, og nu og da frie Examinationer i Physik ved Harrow. Tegning og Musik kunne i Neglen læres ved alle Skoler, men der betales særligt for denne som for al anden Undervisning, som ikke hører til det regelmæssige Kursus.

Mærkeligt nok gives der kun lidt systematisk Undervisning i Historie og Geographi. I de lavere Klasser er det vel almindeligt at give nogen Undervisning i Omridsene af disse Fag, men efterhaanden som Disciplen rykker op, indskrænker man sig til at give ham Afsnit af Historien til Selvstudium og engang imellem høre ham deri og anspore hans Flid ved findaa Belønninger. Saadan Overhoring finder da Sted enten ved Slutningen eller ved Begyndelsen af Skoleaaret (i sidste Tilfælde har det altsaa været et Feriearbeide). Ved Harrow og Rugby er der regelmæssig Undervisning i den bibelske, den klassiske og den engelske Historie, hvori enhver Discipel deeltager, men ofte indskrænker den sig til, at Læreren gjør Disciplen saadanne historiske og geographiske Spørgsmaal, som naturligt frembyde sig under Læsningen af de klassiske Forfattere. Kommissionen deler denne Ligegyldighed for det historiske Studium. „Historie kan aldrig“, siger den, „som førstilt Skolefag indtage nogen

betydelig Plads i en stor Latinsskoles Underviisningskursus. Der hører ikke nogen stor Anstrengelse af Hukommelsen til for at lære Elementerne af Historien, og deres Tilegnelse kræver heller ingen videre aandelig Anspændelse; men det er ingen Grund til at forsømme dem og bør ikke kunne anføres som Undstykning for, at en 18aars Discipel forlader Skolen med meget sparsomme Kundskaber i de Nationers Historie, hvis Sprog og Litteratur han har studeret, og næsten uvidende i sit eget Fædrelands Historie". Hvor ikke at tale om hans Uvidenhed i alle de nyere Folkeslags Historie, kunde Kommissionen gjerne have tilføjet. Den indrømmer dog, at en dygtig Lærer vilde kunne gjøre dette Tag til noget mere end en blot Øvelse af Hukommelsen. Hvor lidt Værd man selv ved nyere Skoler tillægger en sammenhængende historisk Underviisning, kan bedst sees deraf, at man ved Marlborough Skole, som er langt nyere, deels har forenet Historie med Frank, deels indskrænket den til Udenadslæren af Brudstykker af bekjendte historiske Forfattere, saa at Disciplen ikke faaer anden historisk Kundskab end de Brokker, som kunne falde af ved Læsningen af Guizot's Revolution d'Angleterre eller opsamles ved at lære Stumper af historiske Forfattere udenad. Thi da det kun er i overste Klassé, altsaa i eet Åar, at dette sidste finder Sted — i Året 1861—62 lærtes udenad Guizot fra 1624 til 1675 og som Extraarbeide 250—300 Paginer af Grote's Grækenland, Arnold's Rom, Elphinstones Indien, Irwings Mohamed eller Prescotts Mexiko — saa seer man strax, at det ikke er Historie, der er lært, men kun nok en Leilighed til den meget ynddede Udenadslæren, som har været benyttet; og det hjælper ikke, at der under Læsningen af Guizot gjøres, som det hedder, Disciplene Spørgsmaal baade i den Tids Historie og i hvilkensomhelt anden Periode af Historien, som kan tjene til at oplyse det læste; thi man indseer ikke, hvor-

ledes de kunne besvare saadanne Spørgsmaal, eller hvorledes overhovedet noget Overblik over Folkeslagenes Skjebne og Rolle i Verden skal kunne erhverves som Biprodukt ved Studiet af et Sprog, som allerede er stedmoderlig nok behandlet og kan behøve al den Tid, som er det indrømmet, for sin egen Skyld. Kommissionen ender dersør ogsaa sine velvillige Bemærkninger om dette upædagogiske Forsøg med at minde om, at Hensigten med at læse Historie er at lære Historie og Hensigten med at læse Fransk at lære Fransk, og at man let ved paa en ubetenk som Maade at forene disse to ubeslægtede Fag kan bringe det dertil, at Disciplene hverken lære det ene eller det andet.

Bed Winchester blev der for nogle Aar siden, som før er antydet, gjort en betydelig Anstrengelse for at støtte Undervisning i Naturvidenskaberne ved Skolen, men det var ikke Skolens egen Idee; Stødet dertil var kommet udenfra. De bedste Docenter skulle antages til at komme og holde en halv Snoes Foredrag om Sommeren, afvekslende over Physik, Chemi og Geologi, og Disciplene skulle være forpligtede til at møde. Men det var kun med sure Miner, at Skolens Direktion gif ind paa denne sparsomme Indrømmelse. Der holdtes ikke strengt over, at Dagsskolarerne skulle være tilstede; de skulle betale for Foredragene, og det havde Forældrene ingen Lust til, og Bestyreren lod ogsaa til selv højest at ville være fri for disse „Nyheder“ — idetmindste hvis man skal dømme efter følgende Udtalelser:

„Naar jeg undtager de Disciple, som have Sands for Naturevidenskaberne og agte at studere dem som Amatører eller for at gjøre dem til deres Brødstudium, er en saadan Undervisning uden Værd som Opdragelsesmiddel.“ —

„En Amatør i en Videnskab har naturligvis bedst af at kjende dens Elementer, og en alsidig dannet Mand har

naturligvis bedst af ikke at være uvidende i nogen Ting, men sammenlignet med andre Kunskaber er en videnskabelig Kjendsgjerning ikke en Ting, som kan frembringe noget i en Drengs Tanke. Det er et godt Faktum, som han husker eller ikke husker en Tid lang, og som efter nogle Aars Forløb blændes mellem andre Fakta og forglemmes. Det fører til intet, spørre ikke og er aldeles ufrugtbart".

Se det kan man unægtelig kalde en rafsl Maade at affeie de forbaufende Resultater paa, som vort Aarhundredes skarpsindige Forskning netop i de her nævnte Grene af Naturvidenskaben har ledet til og aabenbaret os. Men lidt Leg med Naturhistorien det holder man dog af ved Windhester. Saaledes utsatte den samme Bestyrer en Præmie for den bedste Samling af vildtvoksende Blomster -- til stor Henrykelse for Andenlærer ved Skolen. „Jeg kan ikke udtrykke, i hvilken Grad denne Opmuntring har virket paa Drengene. Jeg kan ikke holde Mandtal over dem, naar de komme hjem fra Bakkerne eller andetsteds fra, uden at see en betydelig Mængde af dem, hver med en stor Haandfuld Blomster".

Selv de Fag, der som Mathematik og de levende Sprog have vundet en vis Anerkjendelse, lide dog ved den underordnede Stilling, som de indtage til de klassiske Studier. Vel er der i Gjennemsnit tilstaaet Mathematiken tre Timer og de levende Sprog to Timer ugenlig af Skoletiden, og ved nogle Skoler er der indrommet disse Fag en vis Indflydelse paa Disciplenes Opflytning; men Klasfeinddelingen er dog væsenlig eller udelukkende bygget paa Kunskaben i de gamle Sprog. „Skolernes vigtigste Priisbelønninger og Udmærkelser", siger Kommissionen, „ere klassiske, deres Traditioner ere klassiske, Bestyrerne og, hvor Tutorvaesenet hersker, Tutorerne ere Mænd, som især have udmarket sig ved klassiske Studier og ere disse hengivne; de Gjenstande, som Disciplenes Tid

og Tanker ere optagne af, ere væsenlig klassiske, og gjennem dem ligger Veien til Fremgang". Maaske, siges der, tiltale de klassiske Sprog Disciplene mere end Mathematik og de levende Sprog, saa at Skolens Tendenser understøttes af Disciplenes Tilbøieligheder. Under alle Omstændigheder hører der alvorlig Anstrengelse til for at lære Mathematik, ja selv for at lære de levende Sprog grammatisk rigtigt, og naar Skolen ikke ansporer Disciplene til Flid, er det derfor ganske naturligt, at Resultatet af den Tid, der anvendes, og den Uimage, Lærerne gjøre sig, er meget farveligt. Men i en engelsk Skole er det lettere at dogne med Mathematiken end med de gamle Sprog, og det er endnu lettere at være forsommelig med de levende Sprog, og det følger af sig selv, at der i en stor Skole altid ville være nok, som benyttte Leiligheden, naar den tilbyder sig. Værst er det dog i de Skoler, der som Eton behandle baade Fagene og Lærerne paa en saadan Maade, at Disciplene ligefrem derved faae Anvisning paa at vise Ringeagt for dem.

Først i Aaret 1851 blev Mathematik optaget i det regelmæssige Skolekursus i Eton, og der ansattes en Hovedlærer i dette Fag med samme Rang som en latinisk Hjælpelærer; men Skolen kunde ikke undvære Lokale til ham, og han maatte derfor selv bygge sig en mathematisk Skole, hvor til Kollegiet leiede ham Grunden. Hans Hjælpelærere indtage en meget underordnet Stilling. De have ingen Ret til at overholde Disciplin udenfor deres egen Klasse og maa ikke henwende sig med nogen Klage til Bestyrelsen, før den er paa tegnet af en Latinlærer. De komme ikke paa Bestyrelsens Børelse, spørges ikke til Raads af denne og betragtes derfor heller ikke af Disciplene som virkelige Lærere. De maa ikke holde noget af de dyreste Kosthuse og ikke tage høiere Betaling

af deres Kostgængere, end der tages i „Damehusene“¹⁾. De kunne ikke være Tutorer og altsaa ikke give Religionsundervisning, som udelukkende er forbeholdt disse, og selv om de ere ældre og ordinerede Mænd, maa de overlade deres egne Kostgængeres Undervisning i dette Fag til en af Latinlærerne, maaske en ung Lægmand, som mylig er sluppen ud af Universitetskollegiet. Deres Indtægter ere smaa og erhverves især ved at give privat Undervisning. En mathematisk Hjælpe-lærer har omtrent 3600 Rd. om Året, hvoraf Halvdelen tjenes ved at holde Kosthus og ved privat Undervisning; men denne Indtægt er kun det halve af, hvad det skal koste at leve anstændigt med Familie i Eton, og nепpe Fjerdedelen af, hvad en latinist Hjælpelærer tjener (16,500 Rd.). De kunne endelig ikke vælges til Opsynsmænd ved Disciplenes Lege og naturligvis aldrig opnaae den Børdfighed at blive Bestyrere eller Medlemmer af Direktionen. Og ere de ikke Etonianere — hvilket synes at være en nødvendig Betingelse for at opnaae Anseelse ved Eton — ville selv de dygtigste af dem have Banskelighed ved at hævde deres Stilling. Paa det Spørgsmaal: „Anseer De det ikke for onskeligt, at Mathematiklærerne have samme Magt til at overholde Orden og Disciplin i og udenfor Skolen som Latinlærerne?“ svarer Provosten: „Jo, hvis de ere Etonianere“. Og da han spørges: „Ere disse Mænd (to Ikke-Etonianere, som ere Lærere i Mathematik) ikke i enhver Henseende, afseet fra deres Stilling i Skolen, de latinske Læreres Ligemoend?“ svarer han: „Jo, med undtagelse af, at disse ere Etonianere og hine ikke“. Provosten udtales endogsaа ligefrem som sin Formening, at det ikke vil blive anseet for en tilstrækkelig Undskyldning for en Discipel, naar hans Tutor sender Bud efter ham, at han

¹⁾ Tidligere var det især Fruentimre, der holdt Kosthus i Eton.

er beskæftiget med sin Mathematiklærer. Betegnende er det ogsaa, at det kostede en lang Kamp, før de mathematiske Lærere fik Tilladelse til at bære Eton-Skolarens Sørkjende, den lange sorte Kjole, og at det først i 1861 blev dem tilstedt at bære den under Gudstjenesten i Kapellet. Det er intet Under, at Faget lader ved denne nedsettende Behandling, som ikke kan undskyldes ved Lærernes Personlighed; thi alle ere enige om, at de mathematiske Hjælpelærere med Hensyn til Charakter, Opdragelse, Kundskaber, Fødsel og Stilling i Samfundet fuldkomment kunne maale sig med de latinske Lærere, og alle de yngre af disse onse ogsaa en Forandring i Forholdet. Kun den højerværdige Mr. Balston, Etions Bestyrer, finder det ganske naturligt, at de indtage en underordnet Stilling, og røber aldeles ingen Lyst til at føge en Forandring tilveiebragt — og Skolens ledende Directeur holder, som man vil have bemerket af det foregaaende, saa temmelig til samme Anskuelse.

Er det kun kummerligt med Mathematikens Stilling ved Eton, saa er det meget værre med de levende Sprog. Tydsk læres ontrænt slet ikke, og Fransk er et frit Fag, det vil fige, der er ingen Tid ansat til denne Undervisning paa Timetabellen, og Disciplene komme og gaae, ligesom de have Lyst til, eller ligesom deres Latinlærere og Tutorer ville leve dem Tid til. Da Undervisningen betales først til (90 Rd. om Aaret) og gives i Fritimerne, har Skolen altsaa gjort sit, for at den ikke skal blive til noget, og der er derfor ikke mange, som lære Fransk (75 af 840), og selv disse udeblive ofte af de ubetydeligste Grunde. Forsemmier en Discipel altfor grovt, maa Læreren henvende sig til Bestyreren eller til Tutor, men „Bestyreren synes ikke at have Lyst til at blande sig i det“, og Tutoren tager enten slet intet Hensyn til Klagen eller nojes med „at hænge den op paa Tav-

sen i sine Elevers *Væseværelse*". Det er altsaa ganske naturligt, at disse betragte Faget som ligegyldigt for Skolen og uden Forpligtelse for dem selv og ikke undsee sig for at skulde fra Underviisningen. At dette maa forekomme enhver høist utilfredsstillende, synes naturligt nok, og de fleste ere ogsaa enige om, at der bør gjøres en Forandring. Kun Mr. Balston vil intet gjøre. Den Haan, hvormed denne stive Tilhænger af den gamle latiniske Skole taler om ethvert Studium i Skolerne undtagen Latin og Græsk, kulminerer i hans Svar paa Spørgsmaalene om den franske Underviisning. Han husker ikke rigtigt, om der er mere end een Fransflører ved den Skole, hvis Bestyrer han er. Han indrommer, at Kundskab i Fransk er nødvendig for en engelsk Gentleman, men han vil ikke anvende een Dag af Skoletiden paa at lære Disciplene Fransk. Det maa de lære, for de komme ind i Skolen, saa kunde man maaßke nok tage Forholdsregler for at bevare den erhvervede Kundskab. „Hvilke Forholdsregler“, spørger Lord Clarendon, „vilde De tage for at vedligeholde Fransk, og lad mig tilføje, hvilke tager De nu for at vedligeholde Engelsk i Skolen?“ — „Der er ingen Midler uden de gamle Sprog.“ — „De kan dog ikke lære at læse og skrive Engelsk ved at studere Thuchdid?“ — „Nei!“ — „Det er ikke videre tilfredsstillende, er det vel?“ — „Nei, Underviisningen i Engelsk er ikke tilfredsstillende, og naar jeg skulde vælge, vilde jeg foretrække at lade Disciplene lære Engelsk for at lade dem lære Fransk.“ — „De mener altsaa, at Engelsk ikke læres for Dieblifiket?“ — „Ja.“ — Paa det fornøjede Spørgsmaal, hvad han da vilde gjøre for at vedligeholde Fransk i Skolen, er han ikke forberedt paa at svare, men forandrer senere sin Udtalelse derhen, at man nok kunde anvende endel Timer i et Aarstid eller halvandet Aar i de nederste og øverste Klasser til en saadan Underviisning.

Man seer, at den fornemme Statsmand ikke sparer den stakkels Ultra-Latiner. Vi, som af Nødvendighed og maaſkee ogsaa af Lyft lægge hærlig Bind paa de levende Sprog, men tillige stærke Modersmaalet en omhyggelig Behandling, maa vistnok undres over den fine engelske Skoles Ringeagt for det fornemme franske Sprog, især i denne Napoleonidernes Periode; men endnu mere forbaues vi dog over, at Modersmaalet er saa tilſidesat i den stolte og øgte nationale engelske Skole, som det fremgaar af ovenstaande Svar. Der er ikke anvist en eneste Time til Engelsk paa Etions Timetabel, og der skrives neppe to engelske Stile af en Etonianer i hele hans Skoletid. I denne Henseende har der endogsaa fundet en Tilbagegang Sted mod, hvad der var Tilsælget for et halvtreds Aar siden. „Tidligere“, siger en af Skolens ældre Lærere „havde enhver Etonianer med almindelig litterair Sands last mange af de engelske Digttere og en stor Deel engelske historiske Værker foruden andre Skrifter. Jeg erindrer godt, hvor graadigt de slugte ethvert Digt af Walter Scott, Byron, Southey og andre nyere Digttere, ligesaa hurtigt de kom ud. Der var et formeligt Stormlob for at faae de første Exemplarer af „Rørsaren“. Drengene pleiede at bruge mange af deres Lommepenge til at kjøbe engelske Bøger for“. — „Dengang læste man de gamle engelske dramatiske Forfattere, en stor Deel af Dryden og Pope og en Masse af anden ældre engelsk Poesi foruden det meste af de nyere Digttere; men nu twiſter jeg paa, at De vil finde mange blandt Etions 800 Disciple, som have læst ti af Shakespeares Stykker“.

De, der føge at anføre Grunde mod de levende Sprogs Optagelse i den Latiniske Skoles regelmæssige Kursus og ikke lade sig nøie med at sætte et blot og bart stådigt Nei mod enhver Forandring, henvise først og fremmest til Umuligheden

af at finde Plads til Faget. Vi, der have nærmet os den modsatte Øderslighed, kunne neppe finde denne Indvending berettiget, og Erfaringen fra flere engelske Skoler, hvor idemindste eet af de levende Sprog er optaget, omførter den ogsaa aldeles. En anden Indvending, som hyppigt fremhæves, er den, at det ikke er muligt at staafe ordenlige Lærere. Forældrene ville ikke lade deres Born lære Fransk af en Engelsmand, for han kan det ikke godt nok, og Disciplene ville ikke lære det af en Transmand, „for de finde ham saa latterlig“, siger en af Lærerne. Men naar Skolen blot vil have Faget frem, saa kommer den dygtige Lærer nok frem, og saa kommer ogsaa nok Respekten for den dygtige Lærer. Hidtil har det aabenbart manglet paa Billien.

En saadan Eigurenligdighed for og Forsommelse af alle selv de vigtigste reale Skolefag vilde endda være tilgivelig, naar den engelske Skoleungdom virkelig kunde føges at gjøre alvorlige Studier af den klassiske Oldtid og dens Sprog. Det troe vi i Almindelighed, men det er ikke Tilfældet, og Kommissionen har, som vi have seet, selv indrømmet det. At der kommer udmærkede Latinere fra de engelske Skoler, er bekjendt nok; den enkelte bringer det undertiden langt videre end vore flinkere Kandidater, især maaskee i Kjendskab til Oldtidens politiske og sociale Tilstande og helse aandelige Liv, men Massen — og det er den, efter hvilken en Skoles Virksomhed skal bedømmes — er slet undervist eller idemindste slet forberedt. Og hvad der er værd at legge Mærke til, det er, at jo mere eensidigt en Skole har fastholdt de klassiske Sprog som sit eneste Dannelsesmiddel, desto lavere synes den at staae i grundig Kjendskab netop i disse samme Sprog. Etonianeren, som ingen Historielærer har, som seer ned paa sin Mathematiklærer og leer ad sin franske Lærer, staaer ved Universiteternes Ad-

gangsprøve tilbage for alle de andre store Skolers Dommittender selv i Latin, det eneste han virkelig har fullet lære noget af. Og dog ere Resultaterne af denne Prøve i og for sig kummerlige nok og give den bedste Kommentar til Kommissionens tidligere anførte strenge Udtalelse om det slette Resultat af den engelske Skoleundervisning, hvorfor vi her skulle omtale dem med et Par Ord.

Fordringerne ved Adgangsprøven, „Immatriculation Examination“, ere forskellige ved de forskellige Universitetskollegier og synke ved de mindre anseete, som ikke ere fuldt besatte og derfor have en ligefrem Ængelighed af at være misde, ned til saa godt som slet intet. Ved Christ Church, det berømteste og meest søgte og derfor ogsaa det strengeste af alle Oxfords Kollegier, bestaae Fordringerne i, at Kandidaten skal analysere et Stykke af Virgil og et Stykke af Homer, som han har læst i Forveien, at han skal skrive en Stump latinisk Prosa, bevare nogle simple grammatiske Spørgsmaal og vise nogen Kundskab i Arithmetik. Dette er altsaa formodenlig Maximum af Fordringerne ved noget Universitetskollegium i England, og saa ringe som de i Virkeligheden ere, faldt dog i 1862 ikke mindre end Trediedelen igjennem. Examinatorernes Udtalelser lyde i det Hele meget ugunstige. „Meget faa kunne noigt analyseret et Stykke af en Forfatter, som de have læst i Forveien. Vi prøve dem aldrig med et Stykke, som de ikke have læst før, thi det vilde være forgjøves Ulejlighed. Taalelig latinisk Prosa er meget sjeldent. Maaske er en af fire latinske Stile fri for slemme Bommerter. En smuk Stil ses næsten aldrig. De Svar, vi faae paa Spørgsmaalene i Arithmetik (o: Regning), opmunstrede os ikke til at prøve dem i Algebra eller Geometri“.

I Løbet af det første Universitetsaar tager den unge Student dernæst sin anden Examens, „Responsions“, ved hvil-

ken Fordringerne ere: en græsk og en latinſk Forfatter (f. Ex. to græſke Skuespil og Georgicon) at analysere; elementær latinſk og græſk Grammatik; et let Stykke engelſt Proſa at oversætte paa Latin; Arithmetik indtil almindelige Brøker og Decimalregning; de to første Bøger af Euclid (plan Geometri) eller ogsaa Algebra indtil ſimple Ligninger. Mange behøve alvorlig Flid for at bestaae denne Prøve. En Fjerdedeel falder igjennem. Ved Slutningen af det 2det Universitets-aar tager Studenten endelig ſin tredie Examen, „Moderations“, der akkurat gaaer ud paa det samme ſom den anden, Kun at han nu høver ſig til Ligninger af 2den Grad og overkommer 3die Bøg af Euclid.

Med andre Ord: Alle de almindelige Studerende, ſom ikke arbeide for Universitetsgraderne, ere i de første to Aar af deres Universitetsliv beſkæftigede med reent Skolearbeide, og først naar de have naaet en Alder af 20—21 Aar¹⁾, kunne de begynde et mere videnſkabeligt Studium. Universitetets Kræfter spildes med at lære Studenterne, hvad de ſkulde have lært i Skolerne. Tutorerne havde meget lidt Lyft til at begynde paa dette Børnearbeide med vorne Mennesker, men det viste sig at være aldeles nødvendigt; og efter at have læſt Latin og Græſk og næſten intet andet indtil sit 18de Aar begynder det unge Menneske at thygge ſin latinſke og græſke Formlære om igjen ved Universitetet.

Disse tarvelige Resultater af mange Års Underviisning vise ſig i een Henseende endnu tarveligere, naar vi tilſøie, at Kun Tredieparten, og det naturligviis dog den i de klassiske Sprog bedst forberedte Trediepart, af dem, ſom forlade de ni Skoler, hvilke Kommissionen har undersøgt,

¹⁾ Af de 430, ſom blev immatriculerede ved Oxford i 1862, vare de 209 over 19 Aar gamle.

overhovedet føge Universiteterne for at uddanne sig videre, skjønt det paa den anden Side heller ikke maa glemmes, at der ogsaa møder endel ved Universitetets Adgangsprøve andetsteds fra, og deriblandt nogle yderst slet forberedte Privatister¹⁾. Grundene ere af forskjellig Art, men en Hovedgrund er vistnok den rige og i materiel Henseende heldigt stillede Nations ringe Agtelse for de brødloje Kunster, Mangel paa videnskabelig Sands og virkelig Interesse for Studier, der ikke lave stort og viebliffligt Udbytte i klingende Mønt, og den deraf følgende Ligegyldighed hos Disciplene for Skolearbeidet og Mangel paa Alvor og Disciplin. Hertil kommer en vis national Tilbørelighed til at tage Skallen og Skinnet for Kjernen og Virkeligheden og lade sig noie med Overfladished, naar den blot fremtræder med den fornødne Tillidsfuldhed; en gjennemgaaende Lust til at glimre og producere Bidundere, der sprede Glands over Skolen, medens Hovedmassen af dens Disciple lades i Skugge og forsommes; Savnet af virksomme Ansporingsmidler for Fliden; endelig en forældet Organisation, eensidig Fastholden ved det Nedarvede og ved de overleverede Dannelsesmidler og Ligegyldighed for Nutidens Fordringer til de høiere Dannelsesanstalter. En nærmere Betragtning af Eton Skole, denne ægte Typus for den gammelengelske Latin-skole, vil oplyse flere af disse Punkter nærmere og tillige give os Lejlighed til at dwæle ved enkelte pædagogiske Ejendommeligheder saavel ved denne som ved andre af de engelske Skoler.

Ifølge Stifterens Bestemmelser skulde Eton Kollegium give Logi, Rost, Undervisning og tildeels Klæder til 70

¹⁾ Dog vare af de 218, som indstillede sig til Adgangsprøven ved Christ Church Kollegiet i Oxford i 1861, de 150 fra de her omtalte ni Skoler.

Drenge, „Kings Scholars“, men der skulde tillige aabnes Adgang til Undervisning for andre, som søgte Skolen, men selv betalte deres Kost og Logi. Tilstromningen blev snart meget stor, og allerede i flere Aarhundreder have disse sidste (Oppidauerne) udgjort Hovedmassen af Skolens Disciple. Det er derfor ogsaa dem, med hvilke vi i det følgende ville befaestige os. Enker og ældre ugjorte Fruentimre oprettede Kosthuse for disse — de saakaldte „Damehuse“ — men efterhaanden blev det Skik, at Lærerne toge Disciple i Huset, hvilket er blevet en meget indbringeende Forretning for dem¹⁾. Da Undervisningen indtil 1851 var udelukkende klassisk, var det kun Latinlærerne, der holdt Kosthuse, men efterat man, tvunget ved Tidernes Magt, har maattet optage Mathematik som fast Skolefag, have Lærerne i dette Fag ogsaa begyndt derpaa. Der er for Dieblifiket 30 Kosthuse i Eton, af hvilke 9 endnu ere „Damehuse“, medens 17 holdes af Latinlærere, 3 af Mathematiklærerne og 1 af Tegnelæreren. Endel af Husene eies af Kollegiet, endel af Lærerne, og nogle af Fremmede, som leie dem til Lærerne. Ingen kan holde Kosthus uden Direktionens Tilladelse.

Medens der saaledes efterhaanden skaffedes tildeels vel endogsaar fortrinslige Boliger med mere for de mange Disciple, som strømmede til Eton²⁾, gif det ikke saa let med at skaffe

¹⁾ Betalingen for Kost og Logi er fra 570 Rd. (i et Damehus) til 900 Rd. (hos en Latinlærer). En Skolar antages at koste Kollegiet mellem 320 og 390 Rd.

²⁾ Med de 70 „Kings Scholars“, som boede paa Kollegiet, gif det derimod ikke saa hurtigt, thi dem skulde den rige Skole jo efter Statuterne sørge for, og Direktionen foretrak, som vi før have seet, at beholde Overfløddet selv. Indtil for 20 Aar siden boede de alle i et langt Bærelse, som er blevet meget berygtet i Etions tidligere Historie, og i tre mindre, og der var kun en Karl og en Pige an-

dem Underviisning. Oprindelig havde der kun været en Bestyrer og en Anderlærer, men denne sidste overtog suart Bestyrelsen af den lavere Afdeling af Skolen, der kom til at danne en Forberedelseskole for den egenlige Skole og næsten i alle Henseender betragtedes som staaende udenfor denne. Ingen Discipel er en ægte Etonianer, før han kommer ind i den høiere Skole, og de fleste have ikke været i den lavere. Denne havde i 1862 140 Disciple mellem 7 og 14 Åar. Den benyttes af maadelige Dreng som en Omvej til at komme ind i den høiere Skole, da der ingen Prøve afholdes ved Overgangen fra den ene til den anden; men den har forøvrigt i den allermødeste Tid faaet en Omorganisation, hvor-

tagne i Halvdageviis til at gjøre reent og besørge Oppvarming. Fra Klokkens 8 om Aftenen (om Vinteren fra Kl. 5) og til Kl. $7\frac{1}{2}$ næste Morgen vare de lukkede inde i disse Værelser uden nogetomhælst Opsyn, thi de Medlemmer af Direktionen og de Lærere, som skulde boe paa Kollegiet, fandt det behageligere at boe i egne Friboliger for at være fri for alt det Besvær med Drengene. Skolarerne fil ingen Frokost, og deres Middagsmad var, figer et af Bidnerne, „slet ingen Middagsmad“. Thee blev anset for „overslødig“, og Aftensmaden var „meget utilstrækkelig“, saa at alle de øldre Skolarer havde for Skik at lade hente Aftensmadude i Byen. Sa det blev endogsaa Brug, at de leiede Værelser i Byen, hvor de fil Frokost og Thee og opholdt sig om Dagen, og først indfandt sig paa Kollegiet paa den Tid, da de skulde lukkes inde. Indtil for 5–6 Åar siden betalte enhver af dem en vis Sum til en af Eierinderne af Køsthuse, mod at hun skulde give dem Værelse, naar de var syge, og besørge deres Bass og anden Oppvarming. En Skolar, som efter Statuterne skulde have alting frit, kostede derfor sine Forældre næsten ligesaa meget som en a Oppidanerne. Under den nuværende og den forrige Provost er der skeet en gjennemgribende Forandring, men en Skolar maa dog endnu, som før anført, spæde omtrent 225 Rd. til til sit Underhold og sin Underviisning paa Kollegiet.

ved den er blevet mere stillet til at være en Forberedelseskole for den høiere Skole.

Bestyreren, „Head Master“, blev ved denne Afdelelse ene om den høiere Skole, og efterhaanden som dens Størrelse tiltog ved Forøgelse af Oppidanernes Antal, antog han Hjælperlærere, sjældent Direktionen lidt efter lidt tilrev sig den vigtigste Stemme ved deres Udnævnelse. Med hvilken Tørhed man imidlertid skred til denne nødvendige Forøgelse af Lærerkraften, kan ses deraf, at i 1830 var der 200 Disciple, som blev hørt sammen i een Klassé, og i Gjennemsnit var der 80 i hver Klassé. Efterhaanden deltes Skolen yderligere, saa at den nu bestaaer af 4 Hovedklasser, nemlig 4de Kl., Overgangsklassen, 5te og 6te Kl., af hvilke de tre første ere delte henholdsvis i 3, 2 og 5 stigende Afdelinger, medens 6te Klassé er uudekt¹⁾. Dette giver i Alt 11 Afdelinger med c. 700 Disciple. Hvert halve År rykke alle de Disciple, som høre til een Afdeling, op i den næste uden nogen Prøve, indtil de skal fra een Klassé op i en anden, f. Ex. fra Overgangsklassen op i 5te Klassé, saa afholdes der en Examens, „der er saa mild, at det er en Skam at falde igjenom“. Bestaaer en Discipel ikke denne, bliver han siddende, men han har ret til at indstille sig til Prøve næste Gang med den Afdeling, som er over ham, altsaa med sine gamle Kammerater, og bestaaer han da bedre en Totrediedelen af dem, rykker han op med dem og springer altsaa en Afdeling over. Men naar Discipelen har naaet øverste Afdeling af 5te Klassé, gjelder denne Opflytning efter Prøve ikke mere, thi i 6te Klassé er der kun et begrænset Antal Disciple;

¹⁾ Den gamle Klasfeindeling i de engelske Skoler er 6 Klasser. 1ste, 2de og 3de udgjøre den ovnevnte Forberedelseskole. Overgangsklassen er en indskudt Klassé.

den er udeelst, og de ledige Pladser besættes efter Alder, efterhaanden som de blive ledige. I 5te Klassé pakkes Disciplene altsaa sammen i stor Mængde; fra den gaae de i Reglen af til Universitetet; den er egenlig Skolens levende overste Klassé og viistnok ogsaa den eneste, i hvilken der rigtigt bestilles noget. 6te Klassé bestaaer derimod af Skolens Veteraner, gamle Karle, der holde Orden mellem de Smaa og lade sig opvarme af dem, spille Cricket og roe omkøp og til sidst gaae deres Bei, naar de ere kjede af at more sig. Man kan ikke forklare sig denne 6te Klasses forunderlige Stilling paa anden Maade end ved at antage, at Bestyreren, som er dens Klasselærer, altid har lagt an paa at bevare den i en passende Størrelse for ikke at blive nødt til at dele den og altsaa optage en af Hjælpelærerne som Medlærer i 6te Klassé — en Hæder, som den aristokratiske Bestyrer og den maaske ligesaa aristokratiske 6te Klassé ikke anseer nogen værdig til. Uden videre stoppede han derfor næsten alle Disciplene i 5te Klassé og nødte dem til at afgaae fra denne Klassé til Universitetet.

Det er klart nok, at Afdelingerne ere altfor store for en enkelt Lærer. Det simpleste vilde altsaa have været at dele dem i parallele Hold af passende Størrelse. Men det har man ikke gjort. De fire Hovedklasser med deres 11 Afdelinger ere egenlig kun ligesom en Ramme omkring Skolen, i hvilken Disciplene passes ind efter deres Alder og Fremgang. Det er en Slags historisk Inddeling, bygget paa den gamle middelalderlige Klasscinddeling og bevaret med al den Erefrygt for, hvad der er gammelt, som udmarkrer Eton. Det er Skoleklasser, men ikke Læseklasser. For den klassiske Undervisnings Skyld er hele Skolen deelt i 17 Delinger (Læseklasser), hver med sin Klasselærer og med omrent 40 Di-

sciple i hver: 4de Klassé har saaledes 4 Afdelinger, Oprykningsklassen 4, 5te Klassé 8 og 6te Klassé 1 Deling¹⁾.

Denne dobbelte Klasseddeling kunde endda synes temmelig uskyldig, men nu kommer Ulykken. Efterat man vel har deelt de gamle Klasser med deres Afdelinger i Læseklasser, vedblive dog samtlige til een Klassé hørende Afdelinger at læse de samme Pensæ, som om de bestandig kun udgjorde een Læseklassé ligesom i gamle Dage. Alle 5te Klasses syv nederste Afdelinger²⁾ (i 1861 tilsammen 300 af den høiere Skoles 670 Disciple, i en Alder mellem 13 Åar 9 Måd. og 18 Åar 11 Måd.) læse saaledes med 7 forskellige Lærere følgende i Latin og Græsk i Løbet af et Skoleaar: 4 Bøger af Iliaden, 60 Pag. af Udtog af Herodot og Thueydid, 20 Pag. af Theokrit, to Bøger af Æneiden, næsten alle Horats's Satirer og Epistler og nogle af Oderne, 70 Pag. af Livius. Og er det ikke det samme, der læses hvert Åar paam, saa er det dog idetmindste Stykker af de samme Forfattere og aldrig af andre, som den fjortenaars Dreng og det attenaars unge Menneske stadigt læser i 5te Klassé. I 2—3 Åar, thi saa længe er en Discipel i denne Klassé, og altsaa i Halvparten af hele sin Skoletid, thi den varer omtrent 4—5 Åar, maa han altsaa læse de samme Bøger, kæmpe med de samme Banskeligheder og slide i den samme Mundart, og først naar han naaer op i 5te Klasses 8de Deling, faaer han tildeels

¹⁾ For hvert af de øvrige Fag gjælder en ny Unddeling. Naar Disciplene saaledes gaae til „den mathematiske Skole“, er 4de Klassé een Afdeling, Oprykningsklassen een og i 5te og 6te Klassé hver to og to klassiske Afdelinger een mathematisch Afdeling, som faa igjen ordnes i Afdelinger (Læseklasser) efter Disciplenes forskellige Standpunkt i Mathematik.

²⁾ Den 8de og øverste Afdeling danner som den egentlige Afgangsklassé en Undtagelse og læser andre Pensæ.

andre Forfattere i Hænde. Det er en Slags stadig Over-sidden, der finder Sted, thi den samme Skæbne, som rammer Disciplen i 5te, har allerede ramt ham i Oprykningsklassen og i 4de Klasse. Skolens eenfaldige og begrændede Kursus gjøres derved endnu mere eensformigt, snevert og trættende. Bestyreren og med ham flere af Latinlærerne finde imidlertid, at det er en fortæffelig Ordning. Disciplene kunne umuligt blive hjæde af at løse Stumper af de samme Forfattere et Par Aar efter hinanden, thi der er en saadan Afvexling hos en Forfatter, at der er nok til at underholde dem i lang Tid; og hvad det angaaer, at nogle af dem, der løse de selv-samme Partier af Forfatterne, ere 14 Aar gamle og andre 18 Aar, saa gjør det ikke noget, thi der er altid endeel af Læktien, som er lettere, og det dvæler man da ved i de lavere Delinger, og en anden Deel, som er sværere, og dermed be-skæftiger man Disciplene i de høiere, ja selv den samme Sætning af en Forfatter kan indeholde rigt Stof nok baade for Store og Smaa, og Disciplen ssifter desuden stadigt Lærer paa sin Vej gjennem de 7 Delinger, hvilket atter giver en interessant Afvexling i Behandlingen af Stoffet osv.. Men Faktum er dog, at alle, store og smaa, skulle lære det samme, og at de Smaa finde det for vanskeligt og derfor gribte til Smydesedler, og at de Store jafte Arbeidet af, fordi det er dem for let og for bekjendt. Den Haardnakethed, hvormed man holder paa denne fortvivlede Indretning, finder tildeels sin Forklaring i det ved Eton stærkt udviklede og for Lærerne meget indbringende Tutorvæsen¹⁾, og det skulle vi derfor her omtale noget nærmere.

Tutorvæsenet er meget gammelt ved Eton, formodentlig næsten ligesaa gammelt som Skolen selv eller som de

¹⁾ En Tutor faaer 180 Rd. aarlig af hver af sine Elever.

Køsthuse, der oprettedes, saasnart den begyndte at vøxe stærkt. Det blev da Skif at anbringe enhver af Oppidanerne under en Lærers specielle Opsyn, hvis Forbindelse med ham bevares uforandret under hele hans Ophold ved Skolen, og hvis Pligt det er at væage over hans Vandel og Fremgang og bære det Ansvar for ham, som ikke kan ventes og heller ikke forlanges af de paa hinanden følgende Klasselærere, gjennem hvis Hænder han passerer. Boer Disciplen i et „Damehus“ eller hos en Mathematiklærer, fører man der vel det daglige Opsyn med ham, men kun en Latinlærer kan være hans Tutor, og efter Loven er det ogsaa denne, der har Tilsynet med ham og bærer Ansvareret for ham. Forholdet mellem Tutor og hans Elev er hyppigt fortroligt, og der siges, at denne ofte betragter hin som en Ven og Raadgiver og nærer stor Agtelse for hans Mening og Dom. Ved Eton tillægger man denne Institution den høieste Bethydning, og det kan ikke benægtes, at det er en stor Fordeel for en Dreng eller et ungts Menneske, som i flere Åar er revet bort fra sit Hjem, unddraget dets umiddelbare og stadige Paavirkning og utsat for de Fristelser, som et stort Drengefamfund medfører, at være bragt i Forbindelse med en Mand, der har Ret til at advare og straffe med en Faders Myndighed (dog indenfor de af Skolen fastsatte Grænser for Straffes Uldøvelse), men tillige kan antages at betragte ham med noget af en Faders Ejærighed og modes fra hans Side med noget af en Sons Åabenhed og Tillidsfuldhed; skjondt det vistnok gjælder i endnu høiere Grad om Tutorerne end om Fædrene, at de hyppigt leve i en Illusion med Hensyn til dette Forholds Oprigtighed, ligesom ogsaa den ovenstaende af Beretningen laante Charakteristik af samme snarere synes at tyde hen paa et kæmperligt end paa et Lydighedsforhold mellem Tutoren og hans Elev.

Da alle Disciplene leve i autoriserede Kosthuse, hvis Besiddere althaa maa ansees for hæderlige og paalidelige Personer, skulde man troe, at disse maatte kunne indtage denne en ældre Bens og Beleders Plads; men det var naturligt, at man søgte at skaffe Disciplen en Støtte i en af Lærerne, og Tutorvæsenet viste sig snart desuden at være nødvendigt af en anden Grund. Tutoren maatte nemlig til at løse Lektier med sine Elever, og heraf reiste sig efterhaanden en Misslighed, som i bethdelig Grad skader denne i flere Henseender smukke Institution. Alle Disciple uden Undtagelse i de lavere Klasser og Mellemklasserne og ikke faa i de høiere faae alle deres Lektier gjennemgaaede og tildeels overhørte hjemme hos deres Tutor, som ikke sjeldent er den samme Lærer, som skal høre dem paa Skolen. Og da Tutoren har stor Mændighed over sin Elev, og Skolens Dom over denne i en væsenlig Grad afhænger af hans, er Disciplen efterhaanden bleven vænnet til at betrakte Arbeidet hos Tutoren som Hovedsagen og Skolearbeidet som en Bitting. Eton er i Virkeligheden oploft i et Antal Tutorskoler, hvis Elever tilbringe nogle Timer ovre paa Skolen for at blive hørte i, hvad de have lært hjemme hos Tutoren, og den uheldige Følge heraf er ikke udebleven. Skolen er bleven til en Anstalt, hvor Disciplen remser sin Lektie op og expedieres i den kortest mulige Tid. Deraf er der opstaet Sørsyn, som, hvis de bedømtes uden Hensyn til den øvrige Ordning af Underviisningen, vilde lede til en meget haard Dom over Skolen som Underviisnings- og Opdragelsesanstalt. Læreren kan saaledes sidde i $1\frac{1}{2}$ Time i en latinist Deling og høre Udenadslektier, men Disciplen er kun inde i de 4—5 Minuter, i hvilke han er oppe. Saasnarst Touren kommer til ham at blive hørt, gaaer han ind, og naar han er færdig, gaaer han sin Bei igjen. Det er, som man seer, ingen Underviisning, men høist en daglig

Examen. Undervisningen foregaaer, som sagt, hjemme hos Tutoren.

Men ogsaa med Arbeidet der og med Udbyttet af det staar det sig nok kun smaaat. En Tutor maa have indtil 40 Elever, men Loven overtrædes, og han har hyppigt flere. Disse Elever ere, vel at mærke, næsten af alle Aldere og af alle Klasser og hoe ingenlunde alle i Tutors Huse, thi da det baade er en indbringende Forretning og en Eressag at have mange Elever, tager Tutoren saamange han kan faae. I nogle Hold kan han nok dele dem og gjør det ogsaa under tiden, men mange Skrupler volder han sig ikke i denne Henseende. Evertimod finde nogle, at det er udmaerket, at der er Disciple af alle Klasser i en Tutors Elevværelse, thi de Store ansپores af Frygt for, at de Smaa skulle overgaac dem, og af Ønsket om snart at fritage Tutoren og Kammeraterne fra Arbeidet (!), og naar de Smaa tages op, gjen falde de i de Stores Grindring den halvt forsvundne Barne lærdom. Og ovre i Skolen kan Læreren gjøre langt større Fordringer paa Nøiagtighed end ellers, og han kan bruge endel af Tiden til Forklaringer, og hvis Læreren er en anden end Tutoren, har Disciplen godt af at høre ham tage Lekten maaskee paa en noget anden Maade osv. osv.

Saaledes lyder Theorien, men Bidnernes Erklæringer ere ikke slet saa fornøielige. Har en Tutor 40 Elever, er det ham aldeles umuligt af den Tid, som bliver tilovers fra Skolearbeidet, at anvende mere end høist ti Minuter paa hver enkelt Elev. Det viser sig derfor ogsaa, at det i Reglen er de dygtigste og ældste Elever, som tages op i Tutors klassen; det er dem, der gjennemgaae Lekten og have godt af Tutors Veiledning; det er de vordende Bidunder, som der lægges an paa at opelske, medens de øvrige sidde som en død Masse og høre efter, som det hedder, eller lade, som de

høre efter. Thi det er ikke et Arbeide, som skal være gjort i Forveien, hvorved Bevidstheden om at være ret inde i Læktien og Lysten til at vide, at man er det, anspore Eleven til virksom Deeltagelse i Timens Gjerning. „Vil det være en Sjeldenhed eller ikke“, spørger et af Kommissionens Medlemmer, „at en Elev sætter sig hen i en halv Times Tid eller tre Kvartier med sin Grammatik og sit Lexikon for at prøve paa selv at finde ud af sin Læktie, før han gaaer til sin Tutor for at gjennemgaae den?“ — „Jeg troer ikke“, svarer Bidnet, „at mange vilde gjøre det“. — Der er, som man seer, ingen Selvvirksomhed i dette Arbeide; Læktien thyses, og Opmærksomheden er træg og sluffende. Disciplene kunne derfor ikke i Reglen deres Læktier, naar de komme over i Skolen, men tage hyppigt deres Tilflugt til ulovlige Hjælpemidler og møde ikke sjeldent med Oversættelsen skreven over Linierne i den græske eller latinske Forfatter. Arbeidet her gjøres desuden ofte i en Hart, thi det er jo gjort engang før og maa skyldigst antages at være godt gjort, saa at det mere er et Proforma-Værk, der skal udføres. Sa det er nok endogfaa muligt, at den fine og gemytlige Tone i Eton hindrer en Lærer i at tage baade Skolebedragerier og Skoleforsommelser med den fornødne Alvor, saa at han med virkelig eller paatagen Godmodighed finder sig i, at der gjøres Nar af ham eller dog af Undervisningen lige i hans aabne Dine. Dog er dette kun en Mistanke, der paatrænger sig Læseren af Beretningen, thi Bidneeklæringerne indeholde ingen bestemte Udtalelser herom, og det daglige Klasseliv i Eton ligesom i de andre gamle Skoler er en Hemmelighed, som Lærere og Disciple synes lige villige til at beholde for sig selv.

Det gaaer saa vidt med Tutorvæsenets Overgreb paa Skolens Omraade, at Tutoren endogfaa retter sine Elevers skriftlige Arbeider, før de bringe dem over til Lærerne paa

Skolen. Disse sidste give derimod Bedommelsen af dem og afgjøre, om de i deres Heelhed ere udførte, som de burde være. Det synes uengteligt at være en meget ødsel Fremgangsmaade at holde een Lærer til at rette Stilene og en anden til at see paa dem, men ogsaa dette finder man fortreffeligt. Deels holdes Tutoren derved i Ande og afholdes fra at jasse med Arbeidet eller aldeles forsømme det. Paa det Spørgsmaal: „Hvad har De at indvende mod, at Læreren i Klassen alene retter de skriftlige Arbeider?“, svarer Mr. Coleridge, en meget anseet Skolemand, i mange Aar Tutor ved Eton og nu Medlem af Direktionen: „Det undrer mig, at en saa forstandig Mand, som De er, ikke strax kan see, hvad der vilde være i Beien. De vilde slet ikke blive rettede, det er det hele“. — „Mener de, at Lærerne vilde forsømme Arbeidet?“, spørges der videre. — „Ja det er den egenlige og største Sikkerhed, der haves i en offensig Skole, at de skriftlige Arbeider, som Tutoren retter, gjennemsees af Klasselæreren. Man maa handle efter Ordsproget: „Med Thy fanger man Thyve“. Jeg husker godt, at jeg som Tutor ikke kunde sætte Pen til Papiret uden til en vis Grad at være i Skræf for Klasselærerens Gjennemsyn og for at faae Stilen tilbage med den Bemærkning: „Men, Coleridge! hvor kunde De oversee den Feil?“ — Midlet er vistnok probat, men er den udtalte Anskuelse rigtig, saa er det klart, at ogsaa Lærerne ved Eton maa lide af den samme Mangel som Disciplene, nemlig Mangel paa Alvor og Samvittighedssuldhed i Skolens Gjerning. Men det er uundgaaeligt, naar Gemhtigheden og ikke Pligten er Skolens Grundlag. Spørger man med nogen Forundring: „Men hvad bestiller da Skolens Bestyrer?“ saa syder Svaret: „Han bruger 51,500 Rd. om Aaret“. Endvidere ansees det for at være af største Vigtighed, at Tutor altid har en klar Forestilling om sin Elevs Tilstand og Fremgang og er

istand til at fælde en Dom over hans Standpunkt, baade i Sammenligning med hans Fevnaldrende og med hans eget tidligere Udviklingstrin. Det er imidlertid kun en Skingrund, thi det samme vilde ligesaa fuldstændigt kunne opnaaes ved en blot Gjennemlaesning af de skriftlige Arbeider, enten før eller efter at Læreren havde seet dem.

Men Tutoren gaaer endnu videre, idet han læser privat (for Betaling) med alle sine Elever uden Undtagelse to Gange om Ugen. Denne Skik er vel nærmest opstaet ved den magre, utilstrækkelige og eensidige Undervisning, som blev givet ovre i Skolen, men den staer ligesom det øvrige i Forbindelse med Tutorvæsenets Brobringingspolitik og betaler sig desuden godt. Beskaffenheden af denne Undervisning afhaenger aldeles af Tutorens Smag, Evner og Diskretion. Tidligere var det naturligvis kun Latin og Græsk, nu er det ogsaa undertiden Historie og Fransk, det samme Tag, hvis Stilling, som vi før have bemærket, Skolen som saadan gjør sig al den Umage, den kan, for at svække, uagtet den selv har aabnet det Plads i sine Sale, sjældt ikke i sit regelmæssige Kursus.

At der nu ikke ved Tutorernes Indgriben i hele Undervisningen skeer Sammenstød af den Art, at det kunstige Undervisningsmaskineri tilsidst gaaer aldeles istaa, vidner aabenbart om en høi Grad af gemytlig Samvirken mellem alle Lærerne eller ogsaa om en betydelig Slaphed i hele Undervisningen. Thi at Skolens Bestyrer anseer f. Ex. Fransk for uforenelig med Studiet af de gamle Sprog i alle Mellemklasserne og egenlig i hele Skolen, det maa den franske Lærer vel finde sig i efter den Stilling, han nu engang indtager i Skolen; men naar en Medlærer som Tutor maakke viser den samme Ligegyldighed eller Ringeagt og handler derefter med alle sine Elever, saa er det allerede meget haare-

dere at taale det, og skjøndt det har funnet gaae hidtil, medens de gamle Sprog ere de eneste anerkjendte og alle Tutorerne latinske Lærere, ville Mislighederne træde ganske anderledes frem, efterhaanden som Skolen nødes til at opgive sit eksklusivt klassiske Præg og optage de vigtigste reale Fag som berettigede Ved af Underviisningskursus'et. Men under alle Omstændigheder kan det ikke betvivles, at Disciplen lider ved sin Stilling mellem den herskende Tutor paa den ene og Læreren i Skolen paa den anden Side, og finder han, at en af dem kaster Brag paa et Fag eller en Green af et Fag eller forkaster den andens Maade at behandle det eller den paa, saa er det mere end rimeligt, at ogsaa han forkaster og fordømmer — og forsømmer.

Af alt, hvad der her er sagt om Tutorerne, er det klart nok, at de trække hele Læsset ved Eton. En Tutor er i Arbeide mindst 10—12 Timer om Dagen, og det bliver nu indlysende, at den forunderlige og fordørvelige Skif, som vi før have omtalt, nemlig at alle Disciple i een Hovedklasse læse det samme og i flere Aar holdes til det samme meget begrænsede Udvælg af Forfattere, er blevet en ligefrem Nødvendighed, thi uden denne Skif vilde Arbeidet i Hjemmet med Cleverne blive uoverkomeligt for en Tutor. Men Tutorvesenet er ifølge Skolens Tradition og vistnok ogsaa ifølge Hjemmets Fordringer en Nødvendighed; at reformere det har man ikke haft Lyft til, og saaledes er den uheldige Ordning af Underviisningen i Latin og Græsk ogsaa blevet en Nødvendighed.

En Mand er der, som kunde samle alle disse Hoveder under een Hat og fremtvinge en mindre ødsel Anvendelse af Kræfterne og en mere ligelig Behandling af Fagene. Methoden er rigtignok Lærerens, og ingen tenker paa at røre ved den, men Organisation, Fagmængde og Timefordeling er

Befyreren ved Provostens Hjælp ifstand til at ordne paa en fornuftig Maade. Uheldigvis er den nuværende Befyrer saa eensidig, at han vistnok ikke er skikket til at lede den Forandring, som forestaaer, og Skolens Størrelse og Tutor-væsenets Omfiggriben have desuden udelukket ham fra det Kjendstab til dens Enkelheder, som er nødvendigt for at kunne virke med Held. „Han er“, siger en Velhander og forhenværende Discipel af Skolen, „ikke andet end en Massine, som Drengene sendes op til for at prygles af“. Fra ham vil Skolens nye Era ikke datere sig.

Andre Momenter komme nu desuden til, som svække Undervisningen og formindsker det Udbytte, som kan haves af den. Smaadrenges Undervisning forsommes i hei Grad overalt i England, og der er en stor Mangel paa ordenlige Skoler for den yngre Alder. Drengene møde derfor ogsaa usælt forberedte ved Skolens Optagelsesprøve. „Ingen kan ane“, siger Befyreren, „hvori jammerlige Resultaterne af denne Prøve ere“. Og hvad der er ligesaa flent, det er, at dens eensidige Natur — Oversættelse fra Latin og Græsk til Engelsk og fra Engelsk til Latin — gør det mere end sandsynligt, at de fleste af Drengene ere yderst uwidende og uvede i almindelige Skolekundskaber og Skolefærdigheder, hvorfaf Skolen, som før bemærket, heller ikke senere meddeler dem noget, og at de derfor komme til at mangle et væsenligt Grundlag for en fornuftig Tilegnelse af de klassiske Forfatteres Indhold. „Hvorfor kunne de ikke lære Fransk og Historie og Geographi og alle saadanne Ting, medens de ere hjemme, saa kunde vi meget bedre lære dem Latin og Græsk,“ siger en af Etons Direktører meget fornuftigt, men han glemmer rigtignok, at det er Eton selv, der forlanger, at de skulle kunne Latin og Græsk for at komme ind i Skolen. Det kunne de nu alligevel ikke noget af, og Latin-

skolen maa altsaa til at gjøre Børneskolens Gjerning, ligesom Universitetet senere maa til at gjøre Latin-skolens. Skolebøgerne i Eton ere endvidere forældede, smagløse, yderst slette og meget kostbare. Delingerne (Læseklasserne) ere fremdeles meget for store (i Gjennemsnit er der 40 Disciple i hver), saa at Frygten for at komme op i Timerne ikke er stor nok til at virke som en Spore paa Fliden og Læreren let fristes til at forsvemme de svage eller nedstemme sine Fordringer eller være mindre provende i sine Spørgsmaal. Endvidere er Methoden for den klassiske Undervisning, der optager den største Part af Skoletiden, vistnok meget ødfel og forbunden med stort Spild af Tid og Kræfter. Engelske Skolemænd sætte, som bekjendt, megen Pris paa, at der leres store Stykker af latiniske og græske Forfattere udenad, hvilke derpaa fremfiges i Timerne. Det er en god Øvelse, hedder det, naar den bruges med Maade, thi den vænner til en omhyggelig Udtale og en rigtig Betoning og giver Herredommene over et værdifuldt Stof. Men den er, som Kommissionen ogsaa indrømmer, værre end intet, naar den drives saa vidt, at Disciplen hver Dag i flere Aar plages med lange Udenadsremser af de samme Forfattere, som han i grammatiske Henseende gjennemgaaer langsomt og vistnok besværligt i Bogen selv, altsaa med en trykende Ensformighed og uden Spor af Afvexling. Ved Eton lærer hver Discipel i Afgangsklassen (5te Klasses 8de Deling) daglig 60-80 Vers af Homer, Virgil, Horats, Ovid eller et græsk Skuespil udenad, i samme Hovedklasses 7 øvrige Delinger alt, hvad der er læst og gjennemarbejdet i Timerne af Homer, Virgil, Horats og græske Digtere og desuden noget af Ovid og Livius. Ved Harrow faaer en Discipel, som ikke arbeider for de klassiske, men for de mathematiske Premier og Kun-

er to Aar i øverste Klassé, dog Tid til at faae lært halvanden Bog af Virgil og næsten hele Horats udenad, og det kaldes meget lidt. Ved Rugby læres noget mindre udenad (20 Linier om Dagen) — „langtfra nok“, siger et Bidne, og „langtfra godt nok“ siger et andet. Etens Bestyrer anseer denne Udenadslæren for en udmerket Prøve paa Tid. „Det er et Arbeide, som Disciplene ikke paa nogen Maade kunne faae gjort af andre“. Af Bidneerklæringerne erfarer man imidlertid, at det besørges paa en meget nem Maade af Disciplene selv. „Drengene lære sjeldent Versene; de have en Maade at gjætte sig til paa, hvilket Stykke de komme op i“. — „Kaldes de op i Orden?“ — „Ja“. — „Saa at de kunne have en fem, sex Linier fixfærdige i rette Tid?“ — „Ja“. — „Det kunde forhindres, naar Læreren havde den Skik at springe med Disciplene?“ — „Ja, og ved ikke at høre lige efter Bogen“. — „En Lærer vilde blive meget ilde lidt, hvis han gjorde det?“ — „Ja det vilde han rigtignok!“ — „Wilde han blive udpebet?“ — „Jeg veed det ikke; han vilde blive ilde lidt.“ — At det ikke er noget usædvanligt, at det gager til paa denne Maade, kan man see af den Maade, hvor paa disse Spørgsmaal og Svar gives, thi Spørgeren kan aabenbart Svarene i Forveien. Han kjender Methoden.

At et saadant Skolearbeide er temmelig tomt og orkesløst nok, og at det sluger en urimelig Deel af Tiden, er indlysende for enhver (i øverste latiniske Deling bruger Bestyreren det halve af hele Skoletiden til at høre Opremsningen af de udenadlærte Forfattere); og dog er dette Arbeide vistnok frugtbærere end et andet, som ligeledes kræver megen Tid og tilmed udføres med en ikke ringe Østentation baade fra Disciplenes og fra Skolens Side, nemlig Forfattelsen af originale latiniske Afhandlinger over opgivne Emner i bunden eller

ubunden Stil¹⁾). „De have det Fortrin fremfor Oversættelser fra Engelsk“, siger Kommissionen, „at de anspore Opfindelses-evnen og Indbildningskraften og vænne til at vælge og bruge klassiske Udtryk og Bemærkninger, men Arbeidet kan ogsaa udføres saaledes, at det avler Fattigdom paa Tanke og Udtryk istedetfor Rigdom og løkker til at trække Betyder paa et ringe Forraad af tillært Frazer og lade disse gaae for Tanke. Det er en næsten umundgaaelig Følge af at skrive altfor meget paa Latin om almindelige Ting“. Og der skrives sikkert altfor meget af dette Slags, naar der i 5te Klasse fordres to Afsættelser om Ugen, hver paa omtrent 40 Linier, og naar Stoffet saa ovenikjøbet ligger over Disciplens Fætterevine og ikke er historisk som ved Eton, men af reen philosophisk Natur, saaledes som der anføres fra Rugby, saa er det ikke forunderligt, at et Bidne taler om disse Afsættelser „yderlige Jammerlighed“. Medens man anvender megen Tid paa sligt Gods og gjør Hovedmassen af Disciplene led og ked af al Latin eller vækker forfængelige Forfattermykler i deres Hoveder, forsvommer man derimod i høi Grad latinist Stil og især den latinske Version.

Endelig gives der ingen daglige Charakterer i Eton, og der er ingen maanedlig Omflytning, undtagen i de nederste Afsættelser. Ved Enden af hvert Undervisningsafsnit („Term“, af hvilke der gives tre om Året) er der en Prøve i det læste, „men det er en meget let Ting at slæbe sig igjen-nem uden Dadel eller Straf“, og Udfaldet har ingen videre

¹⁾) Latinist Versskrivning har været i Brug ved Eton i mindst 400 Åar. Den begynder nu i Oprykningsklassen med, at Disciplen øves i at sætte Ord sammen til Vers efter Kvantitetten, men uden Hensyn til Meningen, hvorfor denne Klasse i Etonianersproget kaldes „Nonsense“, medens 5te Klasse, hvor der skal være Mening i Versene, kaldes „Sense“.

Indslydelse paa Bladsen i Skolen. Denne bestemmes udelukkende af Alder og Skoletid i Forening med den tidligere omtalte Prøve ved Overgangen fra den ene Hovedklasse til den anden, altsaa paa samme Maade som i vore Skoler, kun at Oprykningssproven indtraeder regelmæssigt hvert Aar i disse og de mellemliggende Kvartals- eller Halvaarsprover i Regel vel ere bortfaldne. Følgende Bemærkninger, med hvilke Kommissionen ledsgør sin Meddelelse om dette Opflytningssystem, ville derfor vist læses med Interesse. „Virkningen af dette System er at forhindre meget dogne og ubegavede Disciple i at gaae aldeles istaa paa Bunden af Skolen; at anspore dem en lille Smule, navnlig ved Frygten for at falde igjennem ved Examen og blive siddende, medens det Hold, hvortil de oprindelig høre, rykker videre; ligesom ataabne dem en Mulighed for Arbejdsmæde og give dem nogen Følelse af Fremgang. Men paa den anden Side gjør det det muligt for en Discipel at stige i Skolerang og rykke op til vanskeligere og vanskeligere Arbeide uden en tilsvarende Stigen i Kundskaber. Dette System holder paa en Klasse med dens Klassefølelse og med alle de Fordeler og Mangler, som flyde af, at en Discipel føler, at man venter, at han skal følge med sin Klasse, men heller ikke mere. Det er utvivlsomt til en vis Grad et Middel mod Dovenskab, men det vækker ikke Arbeidslysten paa den Maade, som de Konkurrenceprøver, der afholdes ved adskillige andre Skoler“.

Det gjælder endnu mere om vore Skoler end om Eton, at de opførte den jevne Flid og sjæøre alle over een Kam. Selv det daglige Charakteershstemi og den maanedlige Opflytning have denne Tendents og virke som en stadig Hævert paa Bundefaldet i en Klasse, — en Virkning, som sværer til den, som Tutor- og Røffskolevæsenet udøve eller kunde udøve ved Eton. Det fortrinlige Ansporelsesmiddel, som vor gamle

toarige Klasse havde, at den tildod en begavet, videlysten og ørgjerrig Discipel at gaae Klassen igjennem paa eet Aar, det savner endvidere vor nuværende Skole aldeles, medens Eton tildeels har beholdt det. Den dygtigste Discipel kan hos os være i Spidsen for Troppen Aar efter Aar; men han maa følge Troppen. Han er lønket til sin Klasse og maa føge Tilfredsstillelsen af sin større Arbeidslyst udenfor Skolen, eller, hvad der vistnok hyppigere er Tilfældet, efter i nogen Tid utaalmodigt at have slidt i Toisen finder han sig i sin Skæbne, gjør sin Gjerning som en samvittighedsfuld og flittig Discipel, men gjør heller ikke mere — han antager Fevnhedens Præg.

Paa begge Steder, baade ved Eton og hos os, ansporer man Eliden ved Belønninger af forskjellig Art, i Almindelighed enten rede Penge eller fri Undervisning. Maa man nu ogsaa indrømme, at man herved er kommet noget dybere ned og tildeels idetmindste henvender sig, om ikke til Disciplenes Pengebegjerlighed, saa til hans Pengetrang, saa maa man dog vistnok godkjende Kommissionens Bemærkning, „at Dreng idetmindste ligesaa meget som Mænd behøve underordnede Motiver til Anstrengelse, og at Higen efter et sieblikkeligt Resultat, en ligefrem Belønning for Anstrengelserne hos dem træder istedetsfor den Arbeiden mod et fjernere Maal, som behersker Sindet i den modnere Alder“. Selv om vore Legater og Fripladser erhvervedes som Belønning for en udmarket Aarsprøve eller for en udmarket Dygtighed i et enkelt Tag, saaledes som Tilfældet er ved de fleste engelske Skoler, saa vilde man dog ikke have gjort andet, end hvad Universitetet, Videnskabernes Selskab og forskjellige Foreninger for nyttig Kunstsabs Fremme aarlig gjøre, og ingen har dog nogensinde uttalt, at det skulde være iværdigt at konkurrere om de af dem udsatte Belønninger. Sagen er den, at en faadan udlovet Belønning næsten altid kun vil være den

nærmeste og tilfældige Anledning til en offensig Optræden hos mange Studerende, som ellers vilde have beholdt deres Videns for sig selv, fordi de trænge til et Sted udenfra for at komme i Bevægelse, trænge til en Spore for deres Ergjerrighed eller en Udrivelse af deres Ladhed, før de kunne beslutte sig til at træde handlende op. Og i Skolen vil det ikke være anderledes, ja maaſke vil Ergjerrigheden endogſaa være renere end hos den Boyne og Bestræbelsen for at vinde Prisen mere uegenygtig.

Men hverken ved Eton eller ved vores Skoler erhverves Stipendier og Tripladser i Almindelighed ved en virkelig Konkurrence. Ved Eton gives en stor Deel idetmindste af de tildeels meget betydelige Belønninger og Skolelegater bort af Bestyreren efter et almindeligt Skjen om Dygtighed uden nogen Prøve, fſjondt ogsaa uden noget ſærligt Hensyn til Trang. „De gives bort af Bestyreren alene, og ingen veed, hvem der faae dem“, ſiger et Bidne om øverfte Klasses Legater. Oppidanerne faae i det hele ſjeldent nogle af dem, og Uddelingen ſindes ikke Sted paa en Maade, ſom kan vække Kammeraternes Æmmerksamhed eller anſpore Ergjerrigheden, hvorved man alſaa netop forſommer at fremloffe de bedre Motiver hos Disciplen og ligesom lader den blotte Lyft til Pengene være eneraadig i hans Bryft. Med Undtagelse af Legaterne ved Kings College, Cambridge, ſom erhverves ved en virkelig Konkurrence, uddeles alle de øvrige Universitetslegater — i alt 16 til et Beløb af 7000 Rd. aarlig — med hvilke Eton kan underſtøtte sine afgaaende eller afgaaede Studenter, efter en eller flere Personers (Direktørens, Bestyrerens eller vedkommende Universitetskollégieprovosts) Skjen om almindelig Dygtighed. „Der er Fordel forbundne med en faadan Uddelingsmaade“, ſiger Kommissionen, „men paa den anden Side frembyder der ſig foruden

Leiligheden til at følde en rigtig, ogsaa Anledning om ikke Fristelse til at følde en uriktig Dom, og en eneste forstandig og grundig Prøve, afholdt af Mænd, som ere fuldkomment inde i det Stof, hvori Prøven aflagges, og ikke kende Kandidaterne personlig, er af Erfaring godkjendt som den paa-sideligste Maade at uddele saadanne Belønninger paa. Men selv for at hine Fordele af et Valg efter et almindeligt Skøn istedetfor efter en offenslig Prøve skulle være tilstede, udfordres der visse Omstændigheder, og de finde ganske sikkert ikke Sted, uaar Ansvarer for Uddelingen af Legaterne ikke er forenet med noie Kjendskab til de Ansøgende".

Hos os behøves Ministeriets Approbation paa en Indstilling af Rektor; Trangen spiller, som det synes, en vigtig Rolle ved Vortgivelsen, og, hvad der maaske er det betenkligste, den, der engang har opnaaet et Legat eller en Understøttelse, betragtes i Almindelighed som selvskreven til det eller den, saalænge han ikke forbryder Hjælpen ved en meget fremtrædende Mangel paa Flid eller ved slet Opførel. Egjerrigheden og Kappelysten anspores ikke ved denne Uddelingsmaade; det er etter den jevne Flid, man opelsker, den udmarkede Dygtighed kommer kun med, forsaavidt som den er forbunden med Trang. Skolen kommer tilmeld til at savne et Ansporingsmiddel for den mere bemidlede Discipel, der i Virkeligheden er noget mindre heldigt stillet, thi Hensynet til Afgangsexamens Udfald og den deraf tildeles betingede hurtigere Erhvervelse af Universitetslegaterne vil ligeledes virke sterkere paa den ubemidlede Discipels Skoleflid. Dog skyldes det Retfærdigheden at tilføie her, at i det hele taget er Pligtfølelsen vistnok en væsenlig Faktor i al Skoleflid i vore Skoler, hvorved de indtage en fremragende Stilling idetmindste i Sammenligning med Eton, og at derfor Anvendelsen af deres Understøttelsesmidler under den ene eller den anden

Form ikke har saa stor Betydning, som den aabenbart har ved de engelske Skoler og fremfor alle ved Eton, hvor Fliden næsten savner al anden Støtte.

Den større Pligtfølelse hos vore Disciple, den større Respekt i Hjemmet for Skolens Fordringer og den jevne gode Flid, som er en Folge heraf, har imidlertid sit sikkreste Grundlag i det hos os bestaaende offensige og kontrollerede Examensvæsen. Det kan maaske trænge til adskillige Forbedringer, hvad Omfanget og Beskaffenheten af Fordringerne angaaer, men rokker man ved dets Hovedtanke, bringer man hele vor høiere Skole i Fare. Borttag den offensige og kontrollerede Adgangsexamen ved Universitetet som Betingelse for Embedsstudierne og som Bei til Statens Embedber, og man vil see Resultaterne af Skolens Virksomhed synke dybere Aar for Aar; borttag den offensige og kontrollerede Skoleexamen som Betingelse for en Opflytning i en høiere Klasse, og man vil see Resultaterne af den enkelte Klasses Virksomhed synke dybere og dybere. Baade Forældre, Disciple og Lærere trænge til den Spore, som ligger i det offensige Examensvæsen. Det er maaske ikke nogen ideel Anstuelse, men det er en praktisk Anstuelse. Lad Eton være et advarende Exempel! Men fremfor alt maa Kontrolen være virkelig; en Skin-Kontrol er værre end slet ingen, thi den gjennemtrænger Skolen med et Uhandhedens Væv, som er福德religere end det tykkeste Væv af Uvidenhed.

Kommisionen charakteriserer Eton paa følgende Maade: „Vi troe ikke, at vi ere uretfærdige mod Eton Skole, naar vi sige, at den kun sparfomt — sparfommere end andre af de store Skoler — anvender Ergjerrighedens Spore. Baade i Oprykningssystemet, i den daglige Overhøren af Lektierne og selv i Uddelingen af Prisbelønningerne er der kun lidt, som vækker almindelig Kappestrid, og de Udmærkesser, som gives, ere ikke fremtrædende nok til at være

Gjenstand for almindelig Ulyst eller Agtelse. Man synes mere at stole paa, Pligtfoelsken hos Disciplene, paa Samfundsaandens, Forældrenes og Tutorernes Indflydelse og paa hvad man kunde kalde Skolens mekaniske Gang. Der har været en almindelig Ulyst til at anvende positivt Tryk af noget Slags, en stor Utilbørlighed til at udelukke nogen blot paa Grund af Mangel paa Fremgang, hvad enten den hidrørte fra Dovenstab eller ringe Begavelse, en stærk og præsig Bestræbelse for at give alle Disciple saa megen Frihed, som de kunde bruge med Sikkerhed, og rigeligt Spillerum for funde Adspredelser".

Kommisionen tor ikke afgjøre, hvorvidt det System, som den har charakteriseret med ovenstaende, vistnok meget velvillige og humane Ord, har været heldigt i sine Virkninger; men da Disciplene komme yderst slet forberedte til Skolens Optagelsespølse, da Forældrene ofte ikke opmuntre deres Sønner til Flid, men vitterlig sende dem til Skolen, for at de skulle blive Gentlemen og danne gode og lovende Forbindelser, da Ødselhed i Klædedragt og Forlystelser og Værelsernes Udstyr med elegante Møbler, Malerier osv. snarere anspores end hämmes af Tutorerne, og da endelig Lege og Kraftøvelser optage en overveiende Deel af Disciplenes Tid og Interesse, saa er dens Slutningsdom vistnok ikke uberettiget, „at en saadan Skole neppe kan undvære de almindelige Midler, ved hvilke Flid bliver en Wessag, Wergjerrigheden anspores og Undervisningen gjøres saa frugtbar som muligt".

Der læres altsaa ikke stort i Eton Skole, ikke engang af det, som den egenlig anseer for det eneste, som er voerd at lære, og selv hvad Grundigheden angaaer, synes den at staae tilbage for de andre offentlige Latinsskoler. Den største Øygtighed og Flid, for ikke at sige den eneste, findes blandt de 70 Skolarer paa Kollegiet, men de tre Fjerdedele af disse have ikke været Oppidanere, men ere komne anden-

stedesfra og have seiret ved Konkurrencen om de ledige Pladser over Skolens egne Disciple. Og dog er Eton en berømt og en yndet Skole og tæller næsten dobbelt saa mange Disciple som den største af de øvrige. Vi ville ikke sige, at den er bleven en yndet Skole, fordi der ikke lærerstort i den, men det er umuligt at nægte, at den Berømmelse og Yndest, som den nyder hos det engelske Folk, skyldes andre Hensyn end Erkjendelsen af den Dygtighed og Grundighed, hvormed Undervisningen ledes. Naar vi hos os tale om en god Skole, sigte vi vel nærmest til dette sidste, men ogsaa Toneu i Skolen har sin Indflydelse paa vor Dom over den. Toneu er vel noget anderledes i Eton end i vore Skoler, men den er af den Art, at den visstnok i hoi Grad tiltaler en stor Deel af det engelske Publikum. Eton er en gammel Skole, den er en rig Skole, den er en fornem Skole, den er en dyr Skole, og den er fremfor alt en beleven Skole. Man faaer af altting Indtrykket af et gemyldigt og elskværdigt Forhold mellem Lærerne og Disciplene og mellem disse indbyrdes. Men Disciplinen er af den lette Art ligesom Undervisningen. Disciplene maa faaledes ikke komme udenfor Skolens Grund paa egen Haand, men de gaae naturligvis alle udenfor, naar de have Lust, og der er derfor truffet den elskværdige Overenskomst, at en saadan ulovligt omstreifende Discipel skal løske af („shirk“ er Kunstudtrykket for denne Etonianerpligt), naar han seer en Lærer komme. Gjør han det ikke, ansees han for at have viist en strafværdig Uopmærksomhed. Det er freimdeles strengt forbudt Disciplene at komme paa offentlige Beværtningssteder, men der er ikke desto mindre twende saadanne („Tappen“ og „Christoffer“), hvor det er hver Mand bekjendt, at de komme og komme i Mængde, og hvor de aldrig forstyrres i deres Sammenkomster — etter paa Grund af Lærernes Elskværdighed. De skulle blot gaae der i al

Hemmelighed og ikke lige for Næsen af en Lærer. I Disciplenes Dine er der intet uregigt deri og formodenlig heller ikke i Lærernes. Det er de eneste Steder, hvor de kunne faae sig en halv Flaske Öl efter en streng Rotour paa Glosten, og det Öl, de faae hjemme i Kosthuset, er desuden ikke af det bedste. I „Tappen“ have de deres eget Værelse og have vedtaget Lov for Ordens Bedligholdelse, som hævdes med stor Strænghed. Den dannede Tone, hvori Eton sætter sin Stolthed, synes næsten ganske at forhindre de Udskeleller, hvortil denne Frihed ellers let kunde friste. Men det maa desuden erindres, at Disciplene boe i Kosthuse og læse Lektier med Tutorer, saa at de altsaa ere temmelig bundne og kun nu og da have Lejlighed til at besøge Bevarningsstederne; thi at gaae der om Søndagen strider mod god Tone og strafses alvorligt af Skolen, naar det opdages. Svir og Spil ansees for upassende Forlystelser for en Etonianer, og ligesaa lidt yndes den raa larmende Tone, hvorved en halvvozen Dreng hyppigt søger at vise sin Mandhaftighed. Endnu stærkere er den almindelige Følelse mod det smaalige Tyranni over de yngre Disciple, som i en tidligere Periode var meget i Svang i vore Skoler og endnu ikke er forsvundet af de engelske. En Mishandling af en yngre Kammerat taaes ikke, og „der vilde ikke blive seet skevt til den, som klagede til sin Tutor, naar han var bleven slaet uden Grund.“

Et gjeunemført Monitorstystem af den Art, som vi senere skulle beskrive, passer aabenbart ikke til en Skole, hvor alt gaaer sin Gang mere ved gemytlig Overenskomst og efter Tradition og Følelse end efter den strenge Lov, og det er derfor næsten forsvundet ved Eton. Den øverste Klasse har vel en vis lovmæssig Myndighed til at straffe Næsviished og Brud paa god Orden udenfor Skolen og Spektakler paa Discipelværelserne i Kosthusene, deels ved at give skriftligt

Straffearbeide, deels ved en ligefrem *Kusfing*, men denne
 Mlynighed udøves sjeldent udenfor Kollegiet, hvor Kings
 Scholars boe. Der er en Følelse mod, at den gjøres gjel-
 dende mod Oppidauerne, og den udøves aldrig af disse mod
 hine. Men skjøndt der saaledes ikke ved Lov er paalagt de
 ældre Disciple nogen Forpligtelse til at vaage over god Dr-
 den, ikke engang i Kosthusene, venter man dog af en ældre
 Discipel, at han modsætter sig, hvad der strider mod god
 Tone; man vilde bebreide ham det, hvis han ikke gjorde det,
 og anseer ham altsaa for moralst forpligtet til at forhindre
 Udskelelser. Og der gives Ting, som enhver ældre Disci-
 pel vilde ansee sig for baade berettiget og forpligtet til at
 straffe, naar han kom over dem, deels ligefremme Uanständig-
 heder, deels hvad der kan betegnes som stridende mod god
 kammeratlig Tone, Brud paa Tro og Love, unødvendig
 Sladder, løgnagtig Adfærd mod en Kammerat eller Forsøg
 paa at vælte Skylden for egen Forseelse over paa en anden.
 Selv en grov Løgn mod en Lærer kunde nok skaffe en Disci-
 pel en Dragt Prygl af hans ældre Kammerater. Men me-
 get kommer herved naturligvis an paa, hvorledes en Discipel
 staar aufkrevet hos sine Meddisciple, og der kommer den
 svage Side ved Eton frem igjen. Det er, som vi have seet,
 ikke Lærdommen, der trykker Eton, det er ikke Kundskaben,
 som eftertragtes der, og det er heller ikke den, der beundres.
 Den største Indsydelse ved Eton tilkommer ikke den dygtige
 og samvittighedsfulde Discipel og heller ikke den elskværdige
 og tjenstvillige Kammerat, men derimod dem, der udmarkte sig
 paa Boldtpladsen og i Baadene. „Kapitainen“ for Baadene
 og Forstemand ved Cricketspillet have maaskee i Forening
 større Indsydelse paa deres Kammerater, end alle Lærerne
 tilsammentagne, og skjøndt man har Exempel paa, at de til-
 lige have hørt til de flinkeste Disciple, og Kommissionen

aabenbart gjør sig megen Umage for at faae at vide, om det ikke hyppigt er Tilfældet, saa fremgaaer det dog af Udtalelserne, at det ikke er almindeligt, at de udmerke sig i Sko-lens Gjerning. Men Gentlemen maa de være, ellers vilde de tage deres Indflydelse, og Raaheder eller Udsvævelser vides de aldrig at have ført an til.

Under de anførte Omstændigheder kan den Forpligtelse, som de sunaa Disciple ved alle engelske Kostskoler have til at gjøre Oppartning (være „Fag“) for de ældste, ikke have nogen stor Udstrækning ved Eton. Den er mildere end i gamle Dage og synes ikke at hvile tungt paa de yngre. Det er kun 6te og endeel af 5te Klasse, som have Ret til at holde „Fag“, og kun Disciple under 5te Klasse ere forpligtede til at være det. I Kosthusene udtages enhver Discipel af de fire nederste Klasser til at være „Fag“ for en Kammerat af 6te eller 5te der i Huset, i Kollegiet for en af de elleve ældste Kollegiater. En „Fag“ er forpligtet til at gaae Grinder, opvarte ved Frokost- og Theebordet (paa Kollegiet ogsaa ved Middagsbordet) og vække sin Herre om Morgenens, naar han forlanger det. Nogen Uleilighed og Forstyrrelse volder det vel, men efter alles Bidnesbyrd er det ikke nogen haard Forpligtelse. I den Form, som denne Institution nu har antaget ved Eton, er den aabenbart populær, idet den danner et Tilknytningspunkt mellem de ældre og yngre Disciple, hyppigt er til Beskyttelse og Fordeel for disse og ikke sjeldent leder til trofaste Benskabsforbindelser. De yngre faae desuden derved en god Vane til at boie sig for de ældre, og disse blive vant til at udøve en begrenset Myndighed uden at misbruge den. Ingen kan tages til „Fag“ ved Legene, men at en Dreng kan blive twunget af sine ældre Kammerater i Huset til at være med ved Boldspillet, naar de trænge til ham, og han ingen anden Undskyldning har, end at han

ikke gider eller hellere vil spadsere eller spille noget andet, det er vist ingen Skade. Det vænner af med en i Skolerne ikke ubekjendt og meget ubehagelig Tørhed og kurerer forkjælede Drenge for Nykker, som de have bragt med hjemmesfra.

Bed andre Skoler er Forpligtelsen til at være „Fag“ imidlertid langt besværligere og synes især paa Kollegierne at have bevaret endel af sin gamle Raahed og at have antaget en Form, der kan være skadelig for de yngre Disciple. Især er Westminster Kollegium kommet til at staae i et mørkt Lys ved de af forskellige Bidner afgivne Erklæringer. Der eksisterer, figer den allerede eengang citerede Forfatter i Edinburgh Review, en uhyggelig lang Fortegnelse paa legemlige Straffe, som de Eldre have anvendt mod de Yngre, af hvilke en er baade farlig og brutal, og som ikke alle endnu synes ganske at tilhøre Historien. Og følgende Ordre, som først udstedtes, da Kommissionens Forhør bragte disse Misbrug for Dagen, vidner tilstrækkeligt om, at der har fundet endel Udskeleller Sted.

- 1) Spark maa under intet Paaskud bruges som Straffemiddel.
- 2) Ingen af øverste Klassé maa overdrage sin Ret til at straffe de Smaa til en Kammerat i næstøverste eller give ham det Grinde at afstraffe en yngre Discipel.
- 3) Ingen Discipel maa straffes andengang for en Forseelse, hvorfor en Lærer allerede har straffet ham.
- 4) Ingen af de Smaa skulle være forpligtede til mere end eengang om Ugen at staae op for Kl. 6.
- 5) Fra Kl. 8 til Kl. 10 om Aftenen skulle de Smaa være fritagne for at gjøre Opvarthning.
- 6) De Smaa maa ikke tvinges til at forsyne øverste Klassé med Penne, Papir, Blanter o. s. v.

Men i det hele taget er denne Institution, som sagt,

populær mellem de engelske Disciple; den er støbt af Disciplene selv under Benyttelsen af den Frihed, som er dem indrommet, og den er indirekte funktioneret af Lærerne, som have set, hvorledes den paa den ene Side har fortrængt tidligere Tiders raa Tyranni og paa den anden dannet en Modvægt mod den overhaandtagende Lust til tidligt at spille Herrer, som synes at udmaørke engelske Dreng i endnu højere Grad end danske.

Paa dette Sted vil det maaske være passende at indskylde nogle Bemærkninger om Monitorvæsenet, som endnu er i fuldt Flor ved flere engelske Skoler. I Harrow Skole ere de femten øverste Disciple i Skolen Monitorer, og Skolens Dux er deres Chef og i visse Maader ansvarlig for den rette Udgivelse af deres Myndighed. Den Stilling, han indtager, og den Magt, han besidder, ere vigtige Ved i det hele System. Alle de Penge, som anvendes til Skolens Lege og Øvelser, gaae igjennem hans Hænder; han har Ledelsen af det tvungne Godboldtespil og er selvskreven Kapitain for Riffelkorpset. Alle Monitorerne ere ifølge deres Stilling Medlemmer af Discussions-Klubben og den philathetiske Klub. Deres Myndighed udstrækker sig over den hele Skole, og de have udelukkende Ret til at straffe deres Kammerater, en Ret, som de naturligvis vaage over med stor Midførhed. Dog ere alle de Disciple, som have naact over 5te Hovedklasses mellemste Afdeling, fritagne for legemlig Revnelse. En Monitor er forpligtet til at holde Orden mellem sine Kammerater i Huset, at efterspore og straffe alvorlige Forseelser, som f. Ex. Mishandling af de Smaa, Sviir, plump Tale og Gadedrengestreger, fremdeles Brud paa velbekjendte Skolelove, som Tobaksrygning og Besøg paa offentlige Beværtningssteder. Forseelser af meget alvorlig Art er det Monitorernes Pligt at anmeldte for Bestyreren, men det skeer saare sjeldent, ja man synes endogaa

at anspore dem til hellere at afgjøre Sagen paa egen Haand. „En Straf, som idommes af en Monitor som Skolens anerkjendte Repræsentant“, siger en af Lærerne, „er i de allerfleste Tilfælde af langt større Virkning, end hvis den tilføjendes af en af Lærerne. Jeg er saa overbevist herom, at, hvis en Monitor kom til mig for at melde en begaet Forseelse, vilde jeg først bede ham give mig Beregning om den uden Navns Nærværelse og derpaa sige ham min Mening om, hvorvidt jeg synes det var bedst, at han eller jeg afgjorde Sagen.“ — Der kan appelleres fra en Monitors Dom enten til hele Monitorkollegiet eller til Bestyreren, men ifølge det nys anførte er det intet Under, at det første ikke er skeet en eneste Gang i syv Aar og det sidste kun eengang, og det hjalp ikke. En Monitor kan endogsaa idomme en offensig Afstraffelse med Rottingen i hele Skolens Nærværelse! Hvilken Nolle Lærerne spille ved en saadan Leilighed, er det vanskeligt at sige. Ikke engang som Bifiddere i Retten, men kun som Tilsfluere ved Esekutionen!

Der tales aldeles ikke om, at Monitorvæsenet har forvoldt noget Sammenstød mellem Lærerne og Monitorerne, men rimeligiis er det nu kommet saa vidt, at hele Skoledisciplinen Overholdelse er lagt over paa Monitorernes Skuldre. Lærerne see saa lidt som muligt og lade, som om de ikke see det, som de see, men overlade til Monitorerne at klare Banskelighederne saa godt som muligt. Ved Indførelsen af Monitorystemet er man deels gaaet ud fra, at smaa Brud paa Disciplinen og smaalige Blagerier og Forfolgelser af enkelte Disciple ikke kunne forhindres i en stor Skole (og tilmeld en Købstskole) af Lærerne alene uden en stadig og minutios Indblænding og et Opsyn, som grændser nær til Spioneri, deels fra Erkendelsen af, at Drengene villigere underkaste sig Kammeraters Kontrol og rette sig efter deres Fordringer end

lytte til Lærernes stadige Paamindelser. Det er tilsige blevet anseet for at være af stor Vigtighed, at den Indflydelse, som enkelte Disciple altid ville komme til at udøve i en Skole, ikke blot beroer paa legeunlig Styrke eller paa personlige Fortrin, som kunne være af underordnet Betydning, men at den tilkommer Disciple, som ved Alder, Charakteer og Stilling indtage en fremragende Plads i Skolen. Deels af disse Grunde, deels ved Traditionens og Banens Magt er Monitorsystemet høiligt skattet baade af Lærere og Disciple, og nogle Bidner af stor Erfaring og Dommekraft tage ikke i Betenkning at erkære, at de ansee det for aldeles nødvendigt for den virksomme Bestyrelse af en større Skole. Omridsene af et saadant System vare allerede givne i den ældste af alle Skolers, Winchesters, Statuter, hvor det ogsaa har vedligeholdt sig i sine traditionelle Former; i det 16de Aarhundrede var det i fuld Virksomhed ved Eton, men veg efterhaanden for det opblomstrende Tutorvæsen; ved Rugby og Harrow blev det efterhaanden udviklet og befæstet og løb prises nu der i lige saa høie Toner, som det paa det bestemteste forkastes ved Eton.

I en tidligere Tid, da Lærerstyrken var ringe ved Skolerne, og da der tilmeld sad paa disses Børnke en Mængde gamle og dogne Disciple, som ikke havde noget Haab om Fremgang, men heller ikke vilde forlade dem, „fordi det var saa flaut at blive taget ud“, medens de ved deres raa, larmende og tyranniske Adfærd vare en Skræk for alle de yngre og flittigere Drenge, i en saadan Tid kunde Monitorvæsenet have sin Berettigelse. Det opstod da tildeels som en Protest fra de dygtige og sædelige Disciple mod den overhaandtagende Raahed og det meningsløse Tyranni, som hine sogte at gjøre gjældende, og Skolen udrustede efterhaanden saadanne Disciple med en tilsvarende Myndighed. Men medens denne raa

Tone lidt efter lidt veg for en urbanere og sammeligere Færd, og medens Skolen efterhaanden udrustedes med flere og dygtigere Lærere, udvikledes Monitorvæsenet fuldstændigere og fuldstændigere, uagtet de væsenligste Grunde til dets Oprindelserne forsvandt. I den Form, hvori det nu existerer ved Harrow og Rugby, er det et Exempel paa, hvorledes en i sig selv heldig og pædagogisk sund Tanke — nemlig at støtte sig til den Indflydelse, som ældre Disciple altid have paa deres yngre Kammerater — ved at gjennemføres i sine yderste Konsekvenser flaaer over i det komiske og frembringer et Brængbillede af discipliner Ordning. At befrie Skolens Lærere og Disciplenes Børger eller tillade dem at befrie sig for hele det dem paahvilende Ansvar med Hensyn til Tugt og Orden mellem Disciplene udenfor de egenlige Skoletimer ved at læsse det over paa de ældste Disciple, og saa holde sig til disse eller see igjennem Tingre med dem, naar de, som naturligt er, ikke vise sig Opgaven voxen, er visselig en upædagogisk Fremgangsmaade. En Lærer kan have vanskeligt nok ved at værge sig mod Hidsighed, ondt Lune og Utaalmodighed og kan altid være utsat for at blive gnaven, selvstilledsfuld, herskeshg eller tyrannisk, men at forbyde ham, der dog ganske anderledes maa føle sit Ansvar ligeoverfor Skole, Disciple og Forældre, at tildele en Discipel en legemlig Revselse og derimod overdrage denne Ret uden Kontrol til Disciple, der forlade Skolen et halvt eller høist et heelt Aar efter, at de have begyndt at udøve den, og altsaa aldrig faae Øvelse i at bruge Magten med Maadehold, er et Bidnesbyrd om en forunderlig Misfjendelse af en Lærers større Pligtfoelje, Besindighed og Erfaring.

Det er naturligt, at de ældste Disciple i en Skole udøve en vis Myndighed og Indflydelse, men den bør følge ganske naturligt af deres Alder og det Forhold, som paa

Grund af det følleds Skoleliv bestaaer mellem dem og deres Kammerater. Eton er et Exempel paa, at en stor Skole — den største af alle de engelske — gaaer sin jevne Gang uden Forstyrrelse, uden nogen stor Slaphed i Disciplinen og fremfor alt næsten uden Spor af det smaalige og uhyggelige Tyranni fra de store Disciples Side, som Monitorvæsenet især blev kaldt til Live for at forhindre. Men kan være vis paa, og vi her i Landet ere det, at Bane og Tone ved en Skole kunne være stærke nok til at forhindre saadanne Udstielesser, og det er langt bedre, at det er den under Skolens Beskyttelse og Pleie opeskede gode og kammeratslige Tone, som undelukker Raahedens, Gemeenhedens og den smaalige Forfølgelses Aand, end at det skeer ved en Institution, som nødvendigvis maa gjøre Brud baade paa det rette Forhold mellem Lærere og Disciple og paa det gode, aabne og ærlige Samliv mellem Kammeraterne indbyrdes. En energisk og aarvaagen Bestyrelse vil vel være ifstand til at samle de mange Tøiler i sin Haand og styre Skolen ved Hjælp af dem, men i slappe Tider vil Monitorvæsenet altid udarte, de yngre Disciple ville vise sig stædige og oprørre mod en Myndighed, hvis Berettigelse de aldrig hjerteligt kunne anerkjende, saaledes som enhver ikke aldeles gjenstridig Dreng anerkjender en Lærers, og Monitorerne ville enten blive thyranniske eller ogsaa, da dette ikke gaaer i Længden, stige ned fra det høie Stade, hvorpaa man har stillet dem, og slaae sig sammen med deres Kammerater, til hvis Freds de naturligt høre. Men saa er Monitorvæsenet blevet en stor Usandhed.

At nu Tilstanden langtfra er saa rosenfarvet, som adskillige af de begeistedre Tilhængere af Monitorvæsenet fremstille den, derpaa afgiver en af dets varmeste Forsvarere selv et ret markeligt Bevis. Mr. Harris har været Lærer i 30 Aar ved Harrow, berømmes for sin store Erfaring og Dyg-

tighed som Tutor og har et Kosthus for Elever. Han anseer det for aldeles umuligt at holde Orden og Disciplin i sit eget Huis uden Monitorer, „medmindre han selv vilde leve mellem sine Kostgængere.“ Allerede en ret mærkelig Erklæring! Uagtet der er Monitorer i hans Huis, som have Ret til at straffe deres yngre Kammerater med Rottingen, veed han dog ikke rigtigt, hvorledes denne Afstraffelse finder Sted, og hvor og i hvis Nærværelse den finder Sted. Det er altsaa altsammen Monitorernes Sag, det vedkommer ikke ham, han har jo givet Myndigheden fra sig. Fremdeles indrømmer han Rigtigheden af følgende Faktum: En yngre Discipel var saa uheldig at tage Monitors Theetoi, hvoriblandt der var Gjenstande, som denne efter eget Sigende satte megen Priis paa, fordi han havde faaet dem af sin Moder. Den ømme Son pryglede derfor sin lille hjælpelose Kammerat saaledes, at Skolen ikke kunde tillukke Dinene for dette Misbrug af Magten — skjønt den vist gjerne havde gjort det — og nødsagedes til at sende ham bort, dog kun, tilføies der meget betegnende, fordi man af andre Grunde var misfornøjet med ham, thi ellers vilde han kun være blevet degraderet fra sin Monitorværdighed. — Paa følgende Spørgsmaal: „Hvis en Monitor misbruger sin Magt til at forkue eller mishandle en mindre Kammerat, troer De da, at de andre Monitorer ville modsætte sig ham, eller at han ville finde Medhold hos dem?“ svarer Mr. Harris: „Det vilde i en væsenlig Grad afhænge af Monitorernes Charakter til den givne Tid, men jeg troer ikke, at de vilde give Monitor Uret.“ — Ikke destomindre erklærer Mr. Harris Monitorsystemet for et fortæffligt Værn for de yngre og svagere Disciple!

Det staaer ikke i Strid med, hvad vi før have bemærket om den lette Disciplin ved Eton Skole, at Rottingen endnu

er temmelig hyppigt i Brug der. Den er et Arvegods fra den gamle Tid, og man har desuden ikke ved Eton villet overlade Disciplene selv Brugen af dette Revselsesmiddel. Men ingen anden end Bestyreren og Forstanderen for Forberedelseskolen kunne tildele legemlig Straf, og det skeer kun efter skriftlig Klage fra en Lærer eller en Tutor og i første Tilfælde kun, efterat Tutors Mening er hørt. Der er altsaa gjort alt for at forhindre en hensynslos Aftaffelse i den første Bredesopbrusning. Det er imidlertid ikke blot grove Skoleforseelser, som straffes paa denne Maade, men ogsaa ulydig, uartig og unctioneragtig Adfærd i Røsthuset, og da Tobaksrygning blandt andet henregnes til det sidste Slags, er det ikke saa forunderligt, at der hver Dag gives een blandt de 840 Disciple, som gjør sig fortjent til en saadan Revselse. Man maa vistnok suarere undre sig over, at det ikke skeer oftere. Forørigt gjør der sig i England ligesom andetsteds en storck Følelse gjældende mod den legemlige Aftaffelse, men den synes ogsaa at eksistere ved nogle af de engelske Skoler i en Form, som er ukjendt hos os og i det høieste kun anvendes i Hjemmet mod meget smaa og meget uartige Børn. Det er ikke nogen Lærer ved de engelske Skoler tilladt at give en Discipel en Lussing, og ogsaa hos os gaaer Tendentien i samme Retning, men det vilde neppe være onskeligt, om man af falsk Humanitet og Agtelse for en Drengs Selvfolelse gif saa vidt at forbyde al sieblikkelig Revselse af en Uartighed, en ligefrem Ulydighed eller en fortsat Uopmærksomhed og Tankelosshed hos en yngre Discipel og derved efterhaanden twang Skolen ind paa en altfor hyppig Brug af Røttingen, hvorved Skolebestyreren let, saaledes som det hedder om Etions, bliver til en reen Pryglemaschine, eller nødte den til at grike til Straffemidler og disciplinære Forholdsregler, som i vædagogisk Henseende vække meget større Betænkeligheder end en i

rette Tid vel anbragt Ørefingen. At straffe en Dreng, der har drevet sin Tid bort istedetfor at lære sine Læktier, ved at lade ham sidde og drive to Timer paa Skolen uden at bestille det mindste, er netop en Bortødslen af den Tid, som man straffer ham for at have bortødslet. Det er vel en Straf, men ikke en Straf, der fører til Maaslet, Erfjendelsen af, at Tiden er en Kapital, der skal bruges. At give Straffearbeide i Fritiden — 100 Vers af Homer at lære udenad eller et skriftligt Arbeide paa c. 40 Linier at udføre, som ved de engelske Skoler — er aabenbart ikke stikket til at vække Æjerslighed til Homer eller Interesse for de latinske Stile. Man tenke sig at lade en Discipel lære Poul Møllers „Glæde over Danmark“ til Straf, fordi han ikke havde skrevet sin danske Stil! Og endelig at give de ældre Disciple den Ret til at revse de yngre, som man ikke tør eller vil betroe Lærerne, det vil man dog vel neppe beslutte sig til. Bore Disciples Hølelse er upaatvivlesig ogsaa imod baade Oversidden og Straffearbeide og endnu mere (maafkee altfor meget) mod de ældre Kammeraters Tugt. Derimod kan man være overbevist om, at ingen sund og naturlig Dreng har noget at indvende mod en Ørefingen, naar den er vel fortjent. Den gjør sin Virkning, og Sagen er dermed afgjort. Hvad de ældre Disciple angaaer, bør en Appel til deres Pligtfolesse og til Hjemmet i Reglen være tilstrækkelig; bliver den uden mindste Frugt, vilde det være ontfælligt, om de lærde Skoler, hyppigere end de gjøre, fjernede de unge Mennesker fra den misommelige studerende Bane, som aabenbart kunne gjøre deres Evner mere frugtbare ad andre Veie.

Kommisionen sammenfatter Resultatet af sine Tagtagesser over Skolernes sædelige og disciplinære Tilstand i følgende almindelige Udtalelse:

„Om de offenslige Skolers moralste Indflydelse kunne

vi uttale os med stor Tillidsfuldhed. Ligesom de fleste engelske Institutioner — thi den fortjener Rang blandt disse — er den offentlige Skoleopdragelse ikke bygget efter en forudlagt Plan, men er lidt efter lidt voget op. Gradevis er det skeet, at Hundreder af Drengere ere blevne samlede paa et begrænset Nummer til Fælledsskab i Arbeide og Leg, og gradevis have Lærere og Disciple udviklet disciplinære Methoder og Former for den indre Styrelse, opdaget Kilder til sædlig Indflydelse og bragt dem til at rinde. Monitor- (eller Præfekt-) Væsenet, Køsthusesystemet og Forholdet mellem Tutor og Elev ere opstaaede og have udviklet sig lidt efter lidt. Deres Størrelse og den Frihed, der hersker i dem, gjør hver af disse Skoler til en lille Verden for en Dreng mellem 12 og 18 Aar, som er velskikket til at give ham en Opdragelse af lignende Art som den, han senere vil modtage i den store Verden udenfor med dens Arbeide og dens Frihed. Eton, Harrow og Rugby ere i denne Henseende Forskoler for Oxford og Cambridge, ligesom disse med deres større, men dog begrænsede Frihed ere det for det modnere Livs Prøvelser. Den Frihed, som skal passe for en Dreng, maa imidlertid være indskrænket inden bestemte Grænser, og hans Verden, hvis Fristelser især reise sig af Tankeløshed, maa være gennemtrængt af en nægtig discipliner Indflydelse, maa være en Verden, i hvilken Belønninger og Straffe ere baade hurtige og visse. Den eneste rette Grundsatning er viistnok den at styrke Dreng ved deres egen Følelse af, hvad der er rigtigt og hæderligt, men der behøves megen Alarvaagenhed og en fast, maadcholden og bejndig Bestyrelse for at vedligeholde den gode Tone, som altid er tilbøielig til at vakte, og hvis Tilbagegang meget hurtigt forvandler en god Skole til en slet. Systemet passer sig ikke for sunaa Børn, men kun for Drengesalderen, og bør ikke anvendes, for de have traadt deres Børnesko; heller ikke passer

det for Drenge af enhver Natur, skjendt de Tilfælde, i hvilke det ikke staaer til, ikke ere meget talrige. Men vi ere overbeviste om, at det i det hele har været overordenligt heldigt og er blevet betydelig forbedret i de sidste 30—40 Aar, deels af almindelige Grunde, deels ved store Skolemænds personlige Anstrengelse og Indflydelse. De store Skoler, der, som man bør erindre, opdrage de fleste af de Lærere, som faae Bestyrelsen af de smaa, og derved indirekte have en betydelig Indflydelse paa Opdragelsen i Almindelighed, kunne med Rette gjøre Fordring paa en stor Deel af den Noes, som tilkommer den forhøede sædelige Tone ved begge Universiteter, hvorom vi besidde aldeles overeensstemmende Vidnesbyrd.“

Idet vi tilfeie, at de talrige Vidnesbyrd, som Kommissionen har indsamlet, i Almindelighed bekræfte den her utalte gunstige Dom, om det ogsaa maa indrommes, som naturligt er, at det sædelige Grundlag for den engelske Nationalcharakter maa søges i det religiøse Liv og i Familielivet fremfor i Skolelivet, undlade vi ikke at henslede Opmærksomheden paa den Udtalelse i ovenanførte Citat, hvori det hedder, at Lærere og Disciple gradevis have udviklet disciplinære Methoder og Former for den indre Styrelse og opdaget Kilder til sædelig Indflydelse. I disse Ord ligger Hemmeligheden af de engelske Skolers Styrke fulgt. Deres Methoder, Organisation og Disciplin ere ikke noget fremmed og paaklistret, ikke noget som er indført derafhen fra og sat i Scene uden Hensyn til Nationens Charakter og Tilbøjeligheder. Monitorvesenet, Tutorvesenet og Kosthusevesenet ere originale og ægte nationale Institutioner. Har man udviklet dem med en Ensidighed, som har skadet Skolens Disciplin og Gjerning, saa er det ikke skeet ved noget Lovbud udenfra, men ifølge hver enkelt Skoles Trang og i stadig Overeensstemmelse med dens Traditioner; og Etens Tutor-system, Harrow-Rugbys Monitor-

svistem og alle disses Køsthuseværdier ere gradevis opstaaede og godkjendte ved hver enkelt af dem; de sætte deres Stolthed i dem, og ved dem have de opnaget deres Storhed og Berømhed. Spotten over den klassiske Borneerthed, over de middelalderlige Indretninger og over de barnlige Tingtemestre dør paa Læben; vi kunne dable Eensidigheden i disse Institutioner, men vi tor ikke haane dem, thi de ere Kjød af Nationens Kjød, dens egne Affødninger, dens Stolthed igjennem Aarhundredreder.

Men er den engelske Skoleundervisning og Organisation eiendommelig, saa er den engelske Skolefrihed det i endnu høiere Grad. Treditiden er, som vi før have sagt, meget betydelig. 15 Uger Ferie og tre halve Fridge hver Uge kanne regnes som Gjennemsnittet af de ni Skolers Treditid. Og den daglige Skoletid er tilmed kort. En Etonianer af 5te Klasse er i Skole 14—15 Timer om Ugen; en Rugbystuer 20, en Harrovianer 22 Timer, men den første har rigtignok endeligt Arbeide med sin Tutor, de sidste meget lidt. En jvn Discipel i Eton er beskæftiget 4—5 Timer om Dagen med Skolegang og Hjemmearbeit, en flittig 6 Timer, en Rugbystuer 7 Timer, men naar det gjælder en Kamp om en Priisbelønning eller et Universitetstipendium, er det mere.

Der er altsaa rigelig Treditid ved dem alle, men mest ved Eton. En Kjøbenhavnsk Dreng vil bruge en saa rundsindig Treditid til at læse — Morskabsbøger eller alvorligere Bøger, ligesom nu hans Natur er — fremdeles vil han syssle med forskjellige Ting i Hjemmet, Musik, Tegning, Vegetoi o. s. v.; endelig vil han maaske komme meget ud, hvilket ikke saa meget vil sige ud i den friske Luft, som ud i Selskaber. En Etonianer kommer fremfor alt ud — ud paa Markt og Eng, ud paa Floden, ud paa Cricketpladsen. Et Par Tonder Land er det mindste, som nogen af de ni Skoler har til Vegeplads.

Etons Cricketplads alene er 28 Tdr. Land, Harrow har en Plads til Fodboldtespil paa 34 Tdr. Land, en Cricketplads paa 9 Tdr. og store Racketgaarde, og Rugby en Legeplads paa 9 Tdr. Land. Legemlige Øvelser („athletiske Lege“, som Kommissionen kalder dem) ere meget yndede og ogsaa meget begunstigede baade af Autoriteterne og af hele Nationen, ssjøndt intetsteds viistnok saameget som ved Eton. Men de drives der som allevegne frivilligt og for Mørskabs Skyld og derfor ogsaa med al den lidenskabelige Iver, hvormed en sund og kraftig Ungdom faste sig over sine Turnoer. Floden, Legepladserne og det aabne Græsland rundt omkring Skolen løffe Disciplinen med uimodstaelig Magt ud fra den beklumrede Stue. Om Sommeren har Floden næsten Overvægten over Cricketpladsen, og Kapitainen for Baadene har derfor den høieste Rang, efter ham kommer Kapitainen for Cricketspillerne (for „de Ellevé“, som det hedder i Konfisproget). Men Legen er ogsaa et Arbeide, som kræver betydelig Anstrengelse, stadig Øvelse og stor Færdighed. Især gjør Cricketspillet Fordring paa megen Tid, thi det er nu drevet til en saadan Fuldkommenhed, at der behøves fagmæssig Dannelsel af alle dem, som attrække Udmærkelse deri. 5 Timer om Dagen paa halve Fridage og mindst 2 Timer paa hele Skoledage ansees for nødvendige for dens Uddannelse, der stræber efter en Plads blandt „de Ellevé“, og Kapitainen maa bruge 5 Timer hver Dag. Det er ikke sjeldent, at en Discipel anvender 24 Timer om Ugen til Cricketspil. Ingen maa være med i Baadene, som ikke har lært at svømme, hvorved der er gjort en Ende paa de Ulykkestilsælde, som ikke sjeldent indtraf under de vilde Kaproninger. Baadene anerkjendes dog for et noget missligt Adspredelsesmiddel, deels fordi Noningen er saa anstrengende, at den kan være farlig for alle svagere Konstitutioner, deels fordi der er Leilighed til meget

tidsspildende Driveri paa Floden og ved Baadene. I Kapronings- og Käpricricketiden er hele Skolen i en feberagtig Spænding, og Fliden staaer paa sit laveste Standpunkt. Der er fremdeles et frivilligt Riffelkorps, som exercerer og holder Skydesøvelser og ogsaa drager endel Disciple til sig, som ikke hunde de to nævnte voldsomme Legemsøvelser, men i det hele behager den større Twang, som Korpset nødvendigvis paalægger, ikke Disciplene. Især driver Exercitsen mange ud igjen. Endelig er der forskjellige Boldtspil for de mindre Disciple. Derimod er der intet Gymnastikhus og ingen befalet Gymnastik.

Alle ere enige om, at disse forskjellige Legemsøvelser i fri Lust udøve en særdeles gavnlig Indflydelse, ikke blot, som enhver kan begribe, paa Sundhedstilstanden, men ogsaa paa hele den moralske Tone ved Eton. De formindskede Drivernes Antal og modvirke alle saadanne Udskeieser, til hvilke en stor Flok Drengs med megen Fritid til sin Raadighed ellers let vilde kunne forfalde. Den overstrommende Livskraft hos 800 Drengs, som slippes ud af Skolens Baand, finder en naturlig og sund Aflædning i disse kraftige Øvelser, og Sviir, Spil, Tobaksrygning, ørkesløst Driveri og uvorne Drengestreger ere derfor yderst sjeldne, ja næsten ukjendte ved Eton. Og ishøndt det efter vores Forhold er en dyr Sag at tage ivrigt Deel i Legene, især i Noningen, saa koste samtlige Lege ved Eton med deres hele Udstyr dog ikke mere end omtrent 12000 Rd. om Året, hvilket ikke er fuldt 15 Rd. i Gjennemsnit for hver Discipel og i Virkeligheden en billig Pris for flere Timers daglige sunde og styrkende Adspredelser, og viistnok ikke saa lidt mindre, end der her i Kjøbenhavn kan gaae med til en Drengs Forlystelser, naar han ikke hører til de ubemidlede Familier. Men ved Eton maa det endogsaa faldes saare lidt, thi har en Fader Raad til at give fra

1350 til 2000 Rd. for sin Søns Kost og Underviisning, foruden hvad hans Klædedragt og Besøg i Hjemmet koste, saa kan han sagtens anvende en Snees Daler eller det dobbelte paa hans Adspredelser. Det er desuden ikke de Disciple, som ere ivrige ved Alaren eller ved Boldtspillet, som bruge mange Penge ved Eton. Det er netop de dorfse Drivere, der ere Etions værste Folk, dets onde Elementer, ligesom de ere enhver Skoles, thi det er dem, der lede og ledes i Fristelse. Skole-disciple med 4—500 Rd. i Kommen, som ikke bestille noget, ere meget farlige Personer, og Eton har uheldigvis endel, som udnyttes paa en urimelig Maade med Komme penge af ubetenkommne og rige Forældre.

Vi have allerede bemærket, at der er en stærk Tilbøielighed ved Eton til at sætte Adspredelerne over Studierne og betragte Flid paa Legepladsen og i Baadene som ligesaa fortjentlig som Flid paa Skolebænkene. „Det var rart“, siger en Lærer, „hvis vi kunde faae dem til at være ligesaa ivrige ved deres Skolearbeide.“ Denne Tanke vender hyppigt tilbage i Lærernes Udtalelser. Det frengaaer deraf, at den overveiende Hang til legemlige Øvelser, som charakteriserer Eton, har nedstønt den Respekt, hvormed en ordenlig Discipel ellers betragter Skolens Gjerning, og svækket Lusten til Studierne i en utilbørlig Grad. Det er en smuk Opgave, som er stilset denne Skole, ved det rette Valg af Midler at gjenoplive Samvittighedsfuldheden, Fliden og Interessen for Skolearbeidet uden at svække den Sands for sund legemlig Virksomhed og den deraf udsprungne eller dog derved styrkede fædelige og gode Tone, som er noget af det mest tiltalende ved Eton.

Kommisionen deler den almindelige Beundring af de athletiske Lege: „Cricketpladsen og Godboldtemarken,“ siger den, „ere ikke blot Øvelses- og Forlystelsessteder, men bidrage

til at uddanne nogle af de bedste sociale Egenfaab er og man-
dige Øyder og indtage deraf i den engelske Skoleopdragelse
en vigtig Plads ved Siden af Skolen og Kosthuset. Denne
Betydning er almindelig anerkjendt. Der indrømmes de
legemlige Øvelser en rigelig Tid, og Skoleautoriteterne yde
dem al mulig Opmuntring. En Bestyrer, som selv har været
en af „de Ellev“, vil neppe i senere Aar betragte Spillet
med Ligegyldighed; selv de, som beklage, og det vistnok ikke
uden Grund, at det er drevet til en saadan Grad af Konstne-
riks Fuldkommenhed, at det udkræver fagmæssig Undervis-
ning, vilde ikke være lidet bedrovede, hvis deres Drenges In-
teresse for det skulde slappes, og de, som ere allerivrigst for,
at deres Disciple skulle bestille noget, ere ikke mindre optagne
af Dusket om at see dem lege af Hjertens Grund og med
fuld Lyst. Legen kan drives for vidt, og vi frygte for, at det
er Tilfældet med nogle Skoler. Det finder Sted, naar Cri-
eftspillet er tiltaget i den Grad, at det optager næsten hele
Drengens Interesse og en meget stor Deel af hans Tid i en
betydlig Deel af Aaret; og det finder ganske sikkert Sted,
naar det er kommet saavidt, at han betragter Legen som lige-
saa vigtig som Studiet og indbilder sig, at han kan bøde paa
Forsømmelighed ved sit Skolearbeide ved forøget Øver for
Legene."

Det er altsaa ogsaa indrømmet, at man er gaaet til
Øderslighed med dette System ligesom med Monitor- og Tu-
torsystemet. Det kan ikke negtes, at Fremmelsen af Sund-
heden og Udviklingen af Legemskraften næsten synes at være
bleven en Hovedopgave for Forældrenes og Skolernes Be-
stræbelser, men vi ville etter her vogte os for at spotte og
for at dverle med Belbehag ved Udskeielsen istedetfor at lade
os belære af den rigtige Tanke, der ligger i Systemet. De
legemlige Øvelser ere upaatvivselig den bedste Modvægt baade

mod det tomme og ørkessløse Driveri, som er mangen Drengs største Ulykke, og mod den ubændige Lust til at hænge over og begrave sig i Bøgerne, som mangen flittig eller eensidigt opdragen Stuedreng hengiver sig til til Skade for sin legemlige Udvikling. Mangel paa rigtig Interesse her i Landet for legemlige Øvelser eller Mangel paa Lejlighed og Opfordring til at hengive sig til dem med fuldkommen Frihed og ubunden Lust have vistnok frembragt et langt større Antal Dreng og unge Mennesker af begge disse Slags ved vore lærde Skoler, end der findes ved de engelske. Vi ere altfor tilbørlige til at anspore, beundre og fremvise til Efterfølgelse de Disciple, som stadtigt ruge over Bøgerne, istedetfor at holde dem tilbage og søge at lede endeel af deres Virksomhedslyst over i andre og for Legemets Udvikling gunstigere Kanaler. Og vi søger endnu mindre at vække Energien hos dem, for hvem Studierne ikke have eller endnu ikke have faaet nogen Tiltrækning, ved ataabne dem en let og berettiget Adgang til fund og opmuntrende legemlig Virksomhed. Det er ingen tom Indbildung, at mangen En, som nu gaaer og sloser sin Tid hen og bestiller ingenting, vilde kunne vækkes til en større aandelig Virksomhed ved legemlige Øvelser i fri Luft. Den livlige Bevægelse, den sunde Luft, den frissere Stromning af Blodet vilde fremkalde noget mere end et blot animalisk Liv og give sig tilkjende i større aandelig Bevægelighed. At vække Interesse hos et ungts Menneske er at vække ham til Liv, og der er idetmindste Haab om, at dette Liv ogsaa vil ytre sig i Skolegjerningen.

Ulykkeligvis ere vi i Løbet af en eller to Menneskealdre snarere gaaede tilbage end fremad med Hensyn til den studerende Ungdoms physiske Opdragelse. De gamle nationale Lege paa Mark og Fælled forsvinde mere og mere. Istedet-

for som i England at opmunstre og understøtte dem af al Magt har man snarere gjort det modsatte. Ingen synes idetmindste at have været sig bevidst, at der i disse frie Øvelser laae en Kilde til sund og fødelig Indfrydelse, som man ikke burde lade aldeles tørre ud. Hverken Kommuner eller Skoler have ladet det være sig magtpaaliggende itide at sikre sig store Pladser til Boldspillet — dette i sine forskjellige former vistnok meest udprægede folkelige Spil hos os — og Øyerne, hvori Skolerne ligge, ere efterhaanden blevne saa store, at Adgangen til passende frie Steder for Legene er blevne vanskelig, her i København vel næsten umulig. Skolen henvendte længe udelukkende sin Opmærksomhed paa Disciplenes intellectuelle Udvikling og gjorde det efterhaanden vanskeligere og vanskeligere endogsaa blot at finde Tid, selv om der havde været Plads. Og da Pædagogerne loftede deres Stemme mod en saa eensidig Ungdomsopdragelse — eller maaske rettere, da man begyndte at frygte for, at Drengene uden tilstrækkelig Legemsøvelse engang i Tiden vilde komme til at danne værslige Soldater — saa gjenoplivede man ikke de frie og sunde folkelige Forlystelser, men indforskrev fra Udlandet en kunstig og systematisk ordnet militær-gymnastisk Undervisning, som, idet den optraadte med et Skolefags Fordringer og Evang, ogsaa udelukkede al Frihed i Valget baade af Tiden og Stedet og Øvelserne og altsaa tabte alt det tilsløkkende, som ligger i den frivillige Hengivelse til styrkende Adspredelser; en Undervisning fremdeles, som, idet den optoges i det ordenlige Skolekursus, i alle højere Skoler næsten altid maatte meddeles i lukkede, lidet friske og til slige Øvelser ikke meget rummelige Sale og tilmed aldrig sik et saadant Omsang af Tid til sin Raadighed, at den kunde udøve nogen gjennemgribende Indfrydelse paa Disciplens.

legemlige Udvikling. Det er upaaativtseligt, at den nuværende gymnastiske Undervisning gjor sin Nytte, at den er meget bedre end flet intet og ikke vil kunne undværes, efterat Skolerne nu engang ere førte ind paa den og Legemsøvelser i aaben Luft ere gaaede saameget af Brug, som de ere; men det bør fastholdes, at den ikke kan erstatte den frie ved Bedtægter ordnede og kontrollerede Leg paaaabne Pladser, men burde høist kun være et Supplement til den, saaledes som ogsaa den engelske Skolekommision foreslaaer for de engelske Skolers Bedkommende¹⁾.

Nar for Nar bliver det imidlertid vanskeligere at finde passendeaabne og store Pladser til ungdommelige Lege i Kjøbenhavns nærmeste Omegn, thi saa ringe er Sanden for saadanne Øvelser bleven, at det neppe vilde gaae at benytte de store Falsseder dertil uden Forstyrrelse fra orkesløse Dri- veres eller uvorne Drenges Side. Og i den Grad ere vi komme dybt ind i Nutidens Ungdomsopdragelse i Stue og ved Bog, at et Forslag til ataabne store Pladser til frie Lege og athletiske Øvelser for Ungdommen rimeligvis vil

¹⁾ Ved de høiere Skoler i Kjøbenhavn med deres lange Skoletid, betydelige Hjemnearbeiden og deraf følgende megen Stillestiden kan Gymnastikundervisningen ikke siges at opfylde sit Formaal, før det er bragt dertil, at enhver Discipel har een Time daglig legemlige Øvelser paa Skolen. Det maa der arbeides hen til. — Hvad de Studerende ved Universitetet angaaer, har Studentforeningen Eren af at have gjort det første Skridt ved at indrette et Gymnastikklokale for sine Medlemmer. Det er en lille Begyndelse, som man maa haabe vil føre videre. For Universitetet vil det være en smuk Opgave, naar de store Byggeføretagender ere tilende, som have befaestiget det i en Række af Nar, da ogsaa at sørge for Opsætten af en Hal for legemlige Øvelser, der i Størrelse og Udstyr kan afgive et Mønster for saadanne Anstalter.

blive mødt med Skuldertræk fra Autoriteternes Side og med vanTro Smil fra selve den Ungdoms Side, hvis Bedste det tilsigter. Spotte over det lærde Uvæsen, over Bogormene og Tilbederne af det døde Bogstav — det er der nok, som ere rede til, men ved den negative Virksomhed har man ladet det have sit Forblivende. Og dog er det ganske nødvendigt, at en større Frihed end den, der nu haves ved de lærde Skoler, tilsige bliver en ordnet Frihed, hvis Benyttelse forud er sikret ved en Organisation af Friheden.

Der er imidlertid begyndt et Nøre, om ogsaa svagt, saa dog føleligt. Trangen til at færdes i den frie Natur, frit og under frie Øvelser, synes at vagne¹⁾). Skulde det da være umuligt at tænke sig, at Universitetet, Undervisningsministeriet, de store private Skoler og ogsaa Københavns Kommune for sine Skolers Vedkommende i Forening træf Forholdsregler for itide at sikre Skoleungdommen og de Studerende ved Universitetet og de andre Højskoler Plads i Byens umiddelbare Nærhed til saadanne Øvelser som de her omtalte? Ere de store Fælleder i deres nuværende Omfang saa aldeles nødvendige for de militaire Øvelser, at Krigsministeriet og Kommunen ikke skulde kunne overlade en halv Snees Bladser paa et Par Tønder Land hver til saadant Brug ialtfald mod en rimelig Erstatning? Det mytter ikke, at man henviser Ungdommen til Rosenborg og Frederiksberg Have, thi Drengene idetmindste ville mit engang ikke

¹⁾ Efterat dette er nedstrevet, har der dannet sig en „Københavns Boldspil-Klub“ for Cricket- og Langboldspil, som benytter Østerfælled til sine Øvelser. Tiden vil vise, om det vil være nødvendigt for den at erhverve sig en privat Grund for at kunne spille i No; at Skolernes Disciple ikke ville kunne spille paa de aabne og for alle tilgængelige Fælleder uden at blive forstyrrede, derom er jeg imidlertid aldeles overbevist.

spadjsere i affstukne Gange, men tumle sig frit udenfor dem, og en befalet Spadseretour paa en Timestid, paa hvilken Drengen gaaer trevent ud, og fra hvilken han kommer traet hjem, eller — hvad der maa ske vil være hyppigere — en Drive-tour nedad Østergade og Bredgade ere kun farvelige Surrogater for et Par Timers muntre og frie Leg paa aabne Græspladser. Desværre er man netop i denne Tid saa optaget af Tanken om at tjene Penge ved Byggepladser, at det vel falder vanskeligt at vinde nogen for den Tanke at give Penge ud til Legepladser. Og dog maa det ske engang. Det er aldeles nødvendigt, at Ungdommen i en stor By beholder nogle grønne Pletter i Byens Nærhed, hvor den kan ligge og bortre sig i Græsset eller tumle sig frit uden strax at faae et Polititilhold om ikke at gaae udenfor de affstukne Veie. Skeer det ikke, vil man engang gribet til den samme Udvei, som man har benyttet i London og tildeels vel ogsaa i de andre store Stæder: at sende Sønner og Døtre bort fra deres Hjem i de befolkede og usunde Byer og lade dem tilbringe deres Ungdom fra det 10de til det 18de Åar ude paa Landet eller i de smaa Kjøbstæder under sundere Omgivelser. Det vilde maa ske være en heldig Udvei, men den staer kun aaben for de mere bemidlede Klasser.

Det har ofte været Gjenstand for Forundring, at Studiet af de klassiske Sprog har indtaget en saa fremragende og indtil den seneste Tid endogsaa næsten den eneste Plads ved de højere Skoler i England, uagtet Befolknigen med hele sin Kraft og med en tilsvarende Interesse kastede sig over de materielle Sysisler, medens samtidig de matematiske-naturvidenskabelige Fag, der syntes at maatte have den største Betydning for den tekniske Virksomhed, næsten fuld-

stændigt forsømtes. Efter hvad vi have fremstillet, kan en virkelig almindelig Interesse for Oldtidens Sprog og Kultur ikke have spillet nogen betydelig Rolle ved Bestemmelsen af denne nationale Forkjærighed. Meget snarere maa vi vel sige, at Nationen gjorde saa glimrende Fremgang i de praktiske Syssler og erhvervede sig ved dem en saadan Rigdom, Magt og Belvære, at den høiere Skole og dens Betydning aldeles forglemtes. De gamle Skoler, der med Nødvendighed vare begyndte udelukkende som Latinsskoler, kunde derfor ubemærkede følge deres konervative Tilbøjeligheder, de Hundreder af mindre Skoler, som de affodte i Tidernes Løb, fulgte trofast i Moderfoliens Spor, og over dem alle stod som ørværdige forbilleder de ligesaa forældede og eensidige Universiteter i Oxford og Cambridge. Denne almægtige Korporation af lærde Dannelsesanstalter bestemte en engelsk Gentlemans Præg og rette Særkjende. De Nationers Sprog og Historie, som Politiken bragte dem i Berøring med, de Verdensdeles Natur og Beskaffenhed, som Handel og Kolonisation førte dem til, de exakte Videnskaber, paa hvis Resultater deres materielle Belvære i en væsenlig Grad opbyggedes, Livet i den Natur, i hvilken de dog fra gammel Tid holdt af at færdes — alle disse Ting behøvede dannede Engländern ikke at kjende, og kjendte han dem, var det ofte, fordi Tilsølle eller Rigdom havde bragt ham paa Reiser eller paa anden Maade bødet paa hans mangelfulde Forberedelse i Skolen.

Men et Omslag i Nationens Stemning er aabenbart ifærd med at indtræde, efterat de senere Tiders livligere Berøring med Fastlandsnationerne har lært den, at det ikke staarer sig saa sikkert med den lange høvdede Overlegenhed i de tekniske Fag, og at den vel fuldkomne, men dog tildeels uvidenfabelige Praxis, hvorpaa hidtil den industrielle Virk-

somhed har været begrundet, trænger til en Støtte baade i en theoretisk=videnskabelig og en theoretisk=kunstnerisk Underviisning. Det vilde være meget beklageligt, hvis den klassiske Dannelsse i England skulle lide et alvorligt Knæk ved en stædig og taabelig Modstand fra de gamle Skolers og deres talrige Tilhængeres Side mod de reale Fags Op>tagelse blandt den høiere Skoles Underviisningsmidler, thi det er ikke usandsynligt, at det vilde være let at reise en alvorlig Opposition mod dem, og en saadan vilde let kunne feie den klassiske Underviisning aldeles ud af Skolerne eller idetmindste berøve den al dens Betydning som almindeligt Dannelsesmiddel. Kommissionen har indseet Nødvendigheden af ved hensigtsmæssige Reformer at sikre Skolerne mod en saadan Eventualitet; dens Forslag ere moderate, men de ere kun Henvistninger, ikke Besalinger, og det staær i Skolernes Magt at a不留e dem.

Som rimeligt og heldigt er, stiller Kommissionen Studiet af de klassiske Sprog og deres Litteratur — derunder indbefattet den gamle Historie og Geographi, — øverst i Skolens Kursus, men enhver Discipel skal have Underviisning i Religion og Mathematik i hele den Tid, som han tilbringer i Skolen. Mathematikunderviisningen skal omfatte baade Regning, Algebra, Plangeometri og Trigonometri, og der udtales det Ønske, at Kursus'et for de fremmeligere Disciple udvides til den anvendte Mathematik og især til Elementerne af Mechaniken. I enhver Skole skal der tillige gives Underviisning mindst i eet levende Sprog, og det enten Tysk eller Fransk, og i een Green af Naturvidenskaben, og det enten Chemi og Physik eller Physiologi og Naturhistorie. I dette Sæt af Fag skal Underviisningen udstrække sig enten over hele Skolen eller over en væsenlig Deel af den. Der skal fremdeles gives alle Disciplene

Underviisning enten i Musik eller i Tegning i en større og betydeligere Deel af Skoletiden. Endelig skal der gives Priisopgaver i den nyere Historie som Øvelse i engelsk Stilskrivning.

Der skal anvises ethvert af de befalede Skolefag en passende Andeel i den almindelige Skoletid. Kommissionen foreslaer følgende ugenlige Timetabel: Latin, Græsk, Religion og Historie 11 Timer, Mathematik 3 T., de levende Sprog 2 T., Naturvidenskab 2 T., Musik eller Tegning 2 T., i alt 20 ugenlige Timer, og Hjemnearbeidet skal have et saadant Omfang, at det omrent kan optage et lignende Antal Timer.

Ingen Dreng skal kunne optages i Skolerne uden Adgangsprøve, og ingen Discipel opflyttes fra Klasse til Klasse uden en Prøve i alt det, som er læst i Klassen, dog med forsfjellig Værdi for de fornævnte Faggrupper (Latin, Græsk, Religion og den gamle Historie ligesaa meget som alle de øvrige).

Klasserne ere latinske Klasser, men til Underviisning i Mathematik, levende Sprog og Naturvidenskaberne skal hver Klasse deles i Hold, som skulle være aldeles uafhængige af Klassens latinske Hold, og indenfor hvilke der finder Oprykning Sted uden Hensyn til Fremgang i de gamle Sprog.

Priisbelønninger, Skolestipendier og Universitetslegater skulle i Almindelighed erhverves ved Konkurrence.

Kommissionens øvrige Forslag gaae ud paa at sikre Skolens Bestyrer mod Indblanding fra Direktionens Side, idet det forbeholdes ham at udnaevne og afskedige alle Lærere, at ordne Timefordelingen og Klasserne, at give Fridage, vælge Skolebøger og haandhæve hele den indre Disciplin, medens Direktionen skal bestyre Formuen, have Opsynet med Røsthuse, Sundhedsvæsenet og Religionsunderviisningen,

fastsætte Betingelserne for Optagelsen i Skolen, indføre nye Fag eller afflasse gamle og bestemme den indbyrdes Betydning af hvert Skolefag. Fremdeles foreslaer Kommissionen, at Lærerne skulle høres i alle Skolens indre Anliggender, at Udgifterne for Disciplene skulle føges nedsatte, at der skal holdes skarpt Øje med Monitor- og „Fag“-væsenet, at Gjennemtygningen af Lektier hos Tutor skal afflaffes, og at Offenligheden i Skolens Anliggender skal føges fremmet ved, at det paabydes Bestyreren at føre fuldstændige Skoleslister og indsende aarlige Beretninger om Skolens Tilstand til den overordnede Bestyrelse.

Disse Forslag maa i det Hele faldes moderate. De bevare Continuiteten i Skolernes Udvikling ved at fastholde den klassiske Dannelses Grundlag og indromme de reale Fag en passende Betydning. Gaae Skolerne med Loyalitet og Iver ind paa deres Gjennemførelse, ville de Røster, der allerede have ladet sig høre mod den klassiske Dannelsse i Almindelighed, sikkert etter forstumme. Hvis ikke, forestaaer der rimeligvis en Krise i den engelske Skoles Historie.

Examiner.

I. Afgangsexamen 1865. Ved Ministeriets Skrivelse af 9de Juni blev det meddeelt, at den skriftlige Deel af Afgangsexamen for Året 1865 vilde være at afholde Torsdagen den 22de, Fredagen den 23de og Mandagen den 26de Juni, samt at det, da Underviisningsinspektøren ikke vilde faae Lejlighed til at overvære bemeldte Examens mundtlige Deel i Metropolitansskolen, overlodes til Rector overeensstemmende med de gjeldende Regler at ordne det Fornødne med Hensyn til sammes Fafshættelse og Afholdelse. Denne Deel af Prøven blev ansat til at foretages fra Fredagen den 7de til Torsdagen den 13de Juli incl.

I Censuren ved denne Examen, hvis hidtil bestaaende første Deel nu, ifølge Kongelig Resolution af 25de November 1864 (bekjendtgjort under 30te næstefter)*), Post 2, var bleven opnævet, delstoge udenfor Skolens Lærerpersonale: i Religion Slotspræst Schrader, i Historie Underbibliothekar ved Universitets-Bibliotheket Gundorph, i Mathematik og Naturlære Professor Holten og forhenværende Adjunct ved Haderslev Lærde Skole Møller, i Hebraisk Pastor Holtenberg.

*) See Skoleesterr. for 1864—65 S. 55—60.

Til Afgangsexamens anden Deel indstillede sig følgende 25 Disciple, af hvilke 20 havde i Året 1863 underlaftet sig denne Examens første Deel her i Skolen, 1 i Rønne højere Realskole, 2 i Flensborg lærde og Realskole, 2 i Haderslev lærde Skole:

1. Herman August Larsen, 2. Niels Kjeldgaard Poulsen Lassen (1ste Deel i Flensborg Skole),
3. Carl Julius Salomonsen, 4. Niels Frederik Petersen, 5. Peter Jacob Johannes Petersen, 6. Ivar Frederik Christian Ammitzbøll, 7. Mario Krohn, 8. Ernst Vilhelm Hegedahl Kjerulf (1ste Deel i Haderslev Skole), 9. Otto Valdemar Stüger,
10. Hans Christian Sørensen, 11. Johan Ludvig Carl Julius Thræn, 12. Peter Ludvig Grandjean Døllgaard, 13. Albert Peter Borgen (1ste Deel i Rønne Skole), 14. Jacob Hansen Bang With, 15. Peter Wedel Storm, 16. Jacob Cosmus Bræstrup, 17. Christian Marius Christensen, 18. Carl Christian Jacob Friis, 19. Holger Henrik Herholdt Drachmann, 20. Carl Gustav Vilhelm Heinrich Stemann (1ste Deel i Flensborg Skole), 21. Vilhelm Marcel Benzon Bang, 22. Victor Julius Ludvig Evers, 23. Carl Frederik Gustav Torst,
24. Johannes Disher Diogenes Mucius Seacola Schnittger, 25. Detlev Christian Rumohr (1ste Deel i Haderslev Skole).

Fremdeles indstillede sig til samme Prøve tvende Privatister: 1. Lars Nicolai Valdemar Larsen, Son af Grosserer Larsen i Ringsted, hvilken Candidat i Året 1863 havde taget Examens første Deel ved Sorø Akademies Skole, 2. Examinatus juris Julius Joseph Zeilau, der i Året 1863 havde taget første Deel af Adgangsexamen ved Univer-

sitetet. Den første af disse Candidater var anmeldt af Cand. mag. F. C. B. Dahl og Cand. theol. F. P. S. Dahl, den sidste af Cand. philos. A. Jepsen.

Den under Nr. 25 nævnte Candidat forlod Examen efter Prøven i eet Tag af den mundtlige Deel, den sidst-nævnte af Privatisterne efter at have fuldendt den skriftlige Deel.

A. Skriftlig Probe.

Torsdagen den 22de Juni, Formiddag: Udarbeidelse i Modersmaalet (Opgaven hentet fra en i Skolen meddeelt Kundskab): „Det karthagiske Folks Oprindelse, Charakter, Forfatning og Skjæbne indtil de puniske Kriges Begyndelse.“

Eftermiddag: Arithmetisk Opgave: „Først udvikles de Formler, der ligge til Grund for Theorien af Kvotientrækker (geometriske Progressioner), derpaa forklares disse Formlers Anvendelse saaledes, at det sees, hvilke og hvormange Størrelser vedkommende disse Rækker der maa være givne for at andre skal kunne findes, og endelig bestemmes til Exempel den Kvotientrække, som begynder med 1 og ender med 177147 og hvis Led have Summen 265720.“

Fredagen den 23de Juni, Formiddag: Latinisk Stil:

„Dersom vi troe Plutarchs Beretning i Skriften om Broderkærlighed, have Perseforkonen Xerxes og hans Broder Ariamenes givet et meget smukt Exempel paa den Dyd, hvorom der handles i dette Skrift, og paa Afsgjørelsen¹⁾ af Strid om Kongedømmet uden Bold og Baaben. Da Darius, Hystaspes's Son, var død, gjorde baade Xerxes og Ariamenes Fordring paa Regjeringen, den sidste, fordi han var den ældste af alle Darius's Sonner, den første, fordi han var den ældste af dem, som vare fødte Darius, efterat

han havde faaet Regjeringen, af Atossa, Cyrus's Datter, som han som Konge havde taget tilslægte. Xerxes, som var tilstede i Susa²⁾, blev strax udraabt til Konge; men Ariamenes, der bestyrede Medien, drog ned til Persien for at forsvere sin Net, ikke med Baaben, men ved Lov og Dom, og da Xerxes sendte Gesandter til ham, som skulde bringe ham kostbare Foræninger og love ham, at han skulle indtage den første Plads næst efter Kongen, svarede han, at han ikke kunde opstaae sin Net, men at ogsaa han, hvis han blev Konge, vilde holde alle sine Brødre i Ere og imellem dem Xerxes som den første. Da ogsaa Xerxes tilbød at adlyde Lovene og Dommen, overdrog Perserne enstemmig Artabanus, Broder til Darius, at dømme om Riget imellem Brødrene. Han erklærede, efter at have hørt begges Tale, at Xerxes havde størst Net. Da sprang Ariamenes strax frem, forte Xerxes til Thronen og tilbad ham, efter Persernes Skik, nedfæstet paa Jorden, og fra den Tid af bevarede han en bestandig Troskab mod sin Broder og faldt tappert kæmpende i Slaget ved Salamis. Saaledes fortæller, som sagt, Plutarch; men mod denne Fortælling strider, hvad der læses hos Herodot.

¹⁾ Substantivet *Afgjørelse* udtrykkes i Latin ved en Particinalform. ²⁾ Susa, Susorum. "

Eftermiddag: Geometrisk Opgave:

"At udviske de forskjellige Tilfælde, som kunne opstaae, naar man, saavel ved Konstruktion, som ved Beregning, skal bestemme en Trekant af en Vinkel, en hosliggende og en modstaaende Side. Som Exempel findes den tredie Side, naar den givne Vinkel er 30° , den hosliggende Side 300 Alen og den modstaaende 210 Alen."

Mandagen den 26de Juni, Formiddag: Udarbeidelse i Modersmaalet (Opgaven frit valgt): „Hvorvidt og

hvorpåledes forandrer Folkenes Culturudvikling den dem omgivende Natur?"

Eftermiddag: Øversættelse fra Latin til Dansk:
(Locus excerptus ex interpretatione Latina libri Plutarchi de
tranquillitate animi, compluribus mutatis.)

Id quoque non mediocriter tranquillitati animi obest, quod non moderatis et ad facultates nostras accommodatis appetitionibus utimur, sed, spe maiorum rerum concepta, deinde, quum conatus nostri successu caruerunt, fortunam et deos incusamus, non nostram, quod erat rectius, stultitiam. Neque enim is malam fortunam habuit, qui frustra bove leporem venatus est, neque ei, qui piscatorio rete cervum non cepit, malus adversatus est genius, sed stultitia et perversitas ea, quae fieri non possent, tentandi. In culpa autem est amor sui, qui studium in omnibus rebus primas partes agendi inginit et omnia insatiabili cupiditate amplectitur. Nam non modo simul divites et docti et robusti et in familiari convictu iucundi esse volunt et regum amici et principes urbium, sed male secum agi putant, nisi etiam canes et equos et gallos gallinaceos præstantes habeant. Dionysius, qui prior e duobus Syracusis dominatus est, non contentus, quod omnium suæ ætatis tyrannorum potentissimus esset, indignabatur, quod non Philoxenum poetam carminibus, Platonem disserendo superaret; itaque alterum in laetumias coniecit, alterum Æginam missum pro servo vendidit. Prudentior hac quidem in re Alexander Magnus fuit, qui, quum Crisson cursor in certamine dedita opera a rege se vinci passus esset, vehementer succensuit; ludibrio enim se habitum iudicabat tanquam inanis gloriæ et regi non valde optandæ cupidum.

I autumniæ, Steensfængslet (et i Klippen udhugget Fængsel i Skræks).

Anm. Den i Overskriften tilføiede Bemærkning oversættes med.

B. Mundtlig Prøve.

Denne Deel af Examen blev afholdt overensstemmende med det i forrige Åars Skoleefterretninger S. 74—75 meddelede Schema.*)

II. **Hovedexamen** blev afholdt Løverdagen den 1ste og Mandagen den 3de Juli, samt fra Onsdagen den 5te til Løverdagen den 22de (see Skoleefterretninger for 1864—65 S. 75—82).

III. **Halvaarsexamen** afholdtes med 7de Klasse A, den skriftlige Deel Fredagen den 15de og Løverdagen den 16de, den mundtlige fra Mandagen den 18de til Løverdagen den 23de December 1865.

Examen i Gymnastik afholdtes for indeværende Skoleaar Onsdagen den 16de Mai.

Disciplene.

I. Ved Afslutningen af Efterretningerne for forrige Skoleaar (see samme steds S. 21—24) havde Skolen en Frequents af 218 faste, 11 midlertidige (229) Disciple. Efter

*.) Ved Ministeriets Skrivelse af 7de Juli blev det, ifølge Rectors Indstilling, bifaldet, at Professor Holten og Adjunct Smith ved den mundtlige Prøve overtogte Examinationen henholdsvis i Naturlære og Mathematik, idet Overlærer, Professor Petersen erholdt Tilladelse til paa samme Tid at begive sig paa en Reise i Anledning af en pludselig indløben Efterretning om, at hans ældste Søn andensteds laa farlig syg.

den Tid ere af de førstnævnte Disciples Antal følgende udgaaede. Under 14de Juli 1865 blevе af de ovenfor S. 82 anførte Candidater 24 dimitterede til Universitetet (1—24). Endvidere udmeldtes før indeværende Skoleaars Begyndelse: af 7de Klasse A: 25. Detlev Christian Rumohr, 23de Juli; — af 6te Klasse: 26. Jørgen Karl With, 18de Juli, 27. Emil Carl Peter Thrane, 23de Juli, 28. Anders Sandøe Ørsted, 25de Juli, 29. Peter Christian Julius Søller, 18de August, 30. Frederik Vilhelm Michelsen Mathiesen, 19de August; — af 4de Kl.: 31. Frederik Christian Haugsted Høst, 22de Juli, 32. Carl August Julius Borgesen, 24de Juli, 33. Sophos Helenos Elvius, 25de Juli, 34. Frederik Christian Hoskjær Trap, 6te August, 35. Carl Vigand Løse, 22de August; — af 3die Kl.: 36. Vilhelm Carl August Berggreen, 27de Juni, 37. Ferdinand Brown, 30te Juni. — I Löbet af dette Skoleaar ere udmeldte: af 7de Kl. A: 38. Carl Vilhelm Steffensen, 26de August; — af 7de Kl. B: 39. Peter Martens, 15de Januar; — af 6te Kl.: 40. Ernst Valdemar Steffensen, 26de August, 41. Bernhard Thortsen, 18de Mai; — af 5te Kl.: 42. Peter Erasmus Lange-Müller, 20de December, 43. Niels Christian Alfred Lorenzen, 20de December, 44. Henrik Hans Christian Lautrup, 23de Januar, 45. Axel Behrend, 29de Januar, 46. Jens Hornemann Krenckel, 23de Marts; — af 4de Kl.: 47. Nicolai Esmark Hagemann, 23de December, 48. Vilhelm Ferdinand Ammitzbøll, 14de Januar; — af 3die Kl.: 49. Bonl August Alexander Ross, 30te September; — af 2den Kl.: 50. Holger Neergaard, 30te October, 51. Carl Peter Rubeck Schøning, 30te November.

En Discipel, Frederik Carl Vilhelm Bardenfleth, afgik ved Doden den 17de August 1865.

Af de midlertidige Disciple udmeldtes den 28de Juli Christian August Dethleffsen af 6te Klasse.

Derimod har Skolen havt følgende Tilgang af Disciple:

A. Ved Skoleaarets Begyndelse, den 23de August 1865, blevet af 59 anmeldte Aspiranter, af hvilke dog 4 efter blevet afmeldt og 2 ikke indfandt sig ved Adgangsprøven, 32 optagne; hvorhos endvidere de 10 tilbageblevne forhen midlertidige Disciple*) nu gif over til de faste Disciples Tal. De saaledes optagne 42 Disciple blevet indsatte i følgende Klasser:

3 VII Klasse B:

1. Peter Martens og .
2. Philip Ernst Martens, Sønner af forhenværende Domprovst i Slesvig, nu fungerende Præst ved Frederiks tydiske Kirke paa Christianshavn P. Martens. (Forhen Disciple i Slesvig Domskole). Den Førstnævnte etter udmeldt; see S. 87.

3 VI Klasse:

3. *Eugen Leopold Claudi Magnusson (see Skoleefterr. for 1863—64 S. 15).
4. *Ernst Valdemar Steffensen (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 20). Atter udmeldt; see S. 87.

3 V Klasse A:

5. *Johan Dreemann Krogh (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 19).

*) Disse ere paa den esterstaaende Fortegnelse over optagne Disciple betegnede med *.

Æfterretninger
om
Metropolitanskolen

for

Skoleaaret 1865—1866.

Af

B. Borgen,
Etatsraad, Skolens Rector.

6. *Poul Christian Ludvig Helsen (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 20).
7. Carl Vilhelm Boesen, Son af Pastor Boesen, Præst ved Tugt- og Forbedringshuset paa Christianshavn, R. af D. (Forhen Discipel i Horsens lærde Skole).
8. Arnold August Blichert Kühnel, Son af Professor A. M. A. Kühnel, forhen Forstander for det danske Skolelærer-Seminarium i Tønder. (Tidligere Discipel i Ribe Kathedralskole).

3 V Klasse B:

9. *Henrik Hans Christian Lautrup (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 20). Utter udmeldt; see S. 87.
10. *Conrad Frederik Valdemar Schmidt-Pihlsedeck (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 20).
11. Peter Erasmus Lange-Müller, Son af Høieste-retsassessor, Etatsraad D. F. Müller, R. af D. Utter udmeldt; see S. 87.
12. Eduard Henrik Neergaard, Son af Ritmester i Gardehusar-Regimentet S. J. Neergaard, R. af D. (Forhen Discipel i Frederiksborg lærde Skole).
13. Christian Wiehe, Son af afgangne Rector ved Frederiksborg lærde Skole, Dr. philos. F. B. Wiehe. (Forhen Discipel i Marhimus Kathedralskole).

3 IV Klasse:

14. *Axel Herman Christian Hansen (see Skoleefterr. for 1863—64 S. 15).
15. *Frederik Joachim August Helsen (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 20).
16. *Hans Detlef Christian Valdemar Krogh (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 20).

I II Klassé:

17. *Carl Anton Ferdinand Schmidt = Phiseldeck
see Skoleefterr. for 1864—65 S. 20).
18. Poul Valdemar Herz, Son af Professor H. Herz.
19. Holger Neergaard, Broder til Nr. 12. Alter ud=
meldt; see S. 87.

I I Klassé:

20. James Makee Anthon, Son af afgangne Consul
J. A. Anthon.
21. Frants Vilhelm Benthién, Son af kongelig Ca=
pelmusicus C. C. Benthién.
22. Jørgen Ditleff Bondesen, Son af Skolebestyrer
J. H. Tauber Bondesen.
23. Frederik Peter Brix, Son af Bestyrer af Ester=
slægtselskabets Realskole C. C. Brix, N. af D.
24. Johan Peter Ferdinand Carstensen, Son af
Proprietair P. B. F. Carstensen til Hersomgaard i Lar=
huis Stift.
25. Carl Niels Eschricht og
26. Frederik Vilhelm Eschricht, Sonner af afgangne
Materialist C. L. Eschricht.
27. Johan Felix Gade, Son af Professor N. B. Gade,
Organist ved Holmens Kirke, N. af D.
28. Carl Christian Gammeltoft, Son af Borgemeester,
Justitsraad J. C. J. Gammeltoft, N. af D.
29. Alfred Victor Gjelstrup, Son af Skrädermester
A. J. Gjelstrup.
30. Gustav Frederik Heilbuth, Son af Kammer=
assessor F. F. C. Heilbuth, Fuldmægtig under General=
decisoratet for Postvæsenets Regnskabsvæsen.
31. Edvard Emil Hornemann, Son af Professor Dr.
med. C. J. E. Hornemann, N. af D. og Dbm.

32. Andreas Frederik Julius Krebs, Søn af Overlærer og Inspector ved Metropolitankolen C. P. J. Krebs.
33. Frederik Sannes Villienskjold, Søn af Overretsassessor P. A. M. Villienskjold.
34. Andreas Linde, Søn af Oberstlieutenant i Ingenieurcorpset J. G. Linde, R. af D.
35. Christian Elias Møller, Søn af Oberst C. K. Møller, R. af D.
36. Emil Petersen, Søn af Professor C. L. Petersen, Overlærer ved Metropolitankolen.
37. Elith Poul Ponsaing Reumert, Søn af Pastor A. B. C. Reumert, Sognepræst til Holstebro og Maabjerg, Pleiesøn af Enkefrue, Professorinde Hagen.
38. Bjørn Stephensen, Søn af Etatsraad D. Stephensen, Departementschef i Justitsministeriet, R. af D. og Dbm.
39. Hans Peter Henrik Stilhoff, Søn af afgangne Skibscapitain P. C. H. Stilhoff.
40. Henrik Braem Ussing, Søn af Professor Dr. philos. J. L. Ussing, R. af D.
41. Agathon Catharinus Matthæus Belschow, Søn af afgangne Professor Dr. philos. H. M. Belschow, R. af D.
42. Ole Christian Enrique With, Søn af Grosserer B. With, Handelsagent, Translateur og brasiliansk Viceconsul.
B. Endvidere blev under henholdsvis 1ste December 1865 og 2den Januar 1866 i 2den Klasse optagne:
43. Jens Henrik Victor Pandrup, Søn af Vinhandler C. Pandrup.

44. Otto Simon Meissling, Søn af Kunstgartner P. C. Meissling.

II. Efter denne Afgang og Tilgang har Skolen nu en Freqvents af 210 Disciple, hvilke i nærværende Døbelik (Mai Maaned) ere fordelede saaledes:

VII Klassé A.

1. B. J. M. N. Norup, 2. Th. H. B. Jespersen,
3. H. L. Herz, 4. P. C. B. Meyn, 5. J. C. W. Engel,
6. J. W. Hornemann, 7. C. H. Rafn, 8. A. G. Tiebig,
9. T. A. Hansen, 10. A. J. B. Mollerup, 11. N. T. H. Meyn,
12. Th. A. Petersen, 13. J. A. Heiberg,
14. A. B. Regensburg, 15. O. A. Schleisner, 16. C. O. G. Blenge,
17. L. N. H. Otterstrøm, 18. J. C. Krebs,
19. C. A. Røfoed, 20. J. A. Petersen, 21. H. Jeppesen,
22. C. Jacobsen, 23. C. Martens.

VII Klassé B.

1. E. Lange-Müller, 2. J. C. C. Ammitzbøll,
3. E. Schjødte, 4. E. C. N. Barfoed, 5. A. Friedenreich,
6. C. Krebs, 7. A. Esskildsen, 8. C. A. Juul,
9. H. M. E. Bohn, 10. L. J. Herløw, 11. O. Bull,
12. J. Theodor Jensen, 13. J. S. A. Borø,
14. J. L. B. Steenstrup, 15. J. Theobald Jensen,
16. O. E. Carøe, 17. A. Liebmann, 18. C. H. Richter,
19. A. L. H. Gamel, 20. L. Hammeken, 21. C. Lundahl,
22. H. J. Buhl, 23. Ph. C. Martens, 24. P. C. G. Harboe,
25. B. J. Lütken, 26. N. R. Eibe.

VI Klassé.

1. E. L. C. Magnussen, 2. N. T. A. Thomesen,
3. J. L. A. Rothe, 4. J. J. Voigt, 5. L. B. Nielsen,
6. N. B. Westergaard, 7. H. S. C. Holten, 8. C. B. Bondo,
9. C. J. Jansen, 10. J. P. B. Buhl, 11. J.

2. A. Schauburg, 12. H. Levy, 13. B. J. Kemp,
 14. J. D. A. Friis, 15. C. G. Schack, 16. L. S.
 Mygge, 17. H. B. Melchior, 18. B. Johansen, 19.
 D. S. B. Heilbuth, 20. J. C. Holm, 21. H. J. G.
 Bonfils.

V Klassé A.

1. A. A. B. Kühnel, 2. L. C. E. Gundorph, 3.
 L. C. J. Juul, 4. J. D. Krogh, 5. G. Linde, 6. H.
 J. L. M. Iversen, 7. H. F. Reeh, 8. H. C. R. Crone,
 9. H. C. Nissen, 10. S. Lauritsen, 11. P. C. L.
 Helzen, 12. B. C. Gamel, 13. C. B. Boesen, 14. F.
 C. C. Nielsen, 15. C. G. Brøndsted, 16. F. Hei-
 berg, 17. C. B. Svane, 18. J. G. Bolwig, 19. A. C.
 Delbancq, 20. C. L. Petersen.

V Klassé B.

1. C. P. J. Jørgensen, 2. H. P. Sletting, 3. C.
 J. A. Bachevold, 4. T. N. Lange, 5. P. J. B. Fre-
 dericksen, 6. A. B. C. Kjølhede, 7. C. E. Hedemann,
 8. G. A. Andresen, 9. B. C. Rothe, 10. D. J. J.
 Möller, 11. C. Wiehe, 12. A. Sørensen, 13. B.
 Dahlerup, 14. Th. L. Levinse, 15. C. F. B.
 Schmidt-Phiseldeck, 16. C. H. Neergaard.*)

IV Klassé.

1. G. P. B. Kemp, 2. H. N. Kemp, 3. D. B. C.
 Tulinius, 4. D. P. A. Bohn, 5. J. C. C. Belschou,
 6. J. J. Gammeltoft, 7. B. D. Prior, 8. H. B. Thom-

*) Denne Discipel indtager den nederste Plads i Klassen, fordi han
 paa Grund af en ved Sygdom foraarlaget Fraværelse ikke har
 funnet erholtde noget Hovedcharakterer for vedkommende Maaned,
 hvilket ogsaa er tilfældet med Nr. 25 af 4de, Nr. 24 af 2den
 og Nr. 24 af 1ste Klassé.

sen, 9. F. F. D. Sochumſen, 10. A. Suenſon, 11. P. J. Bondeſen, 12. J. Schlichtkrull, 13. F. J. A. Helszen, 14. B. S. B. Petersen, 15. L. H. Anthon, 16. J. F. Esdricht, 17. P. B. B. Steenstrup, 18. H. D. C. B. Krogh, 19. B. C. Holm, 20. B. C. A. L. Bøtler, 21. A. H. C. Hansen, 22. H. A. B. Rothe, 23. H. G. Afzelius, 24. J. Simony, 25. G. P. Linde.

III Klassē.

1. R. Müller, 2. A. F. D. H. Olufſen, 3. C. J. Uſſing, 4. S. H. Schrader, 5. C. C. B. Voof, 6. W. J. J. Horneſmann, 7. H. L. Westergaard, 8. P. G. C. Neuman, 9. G. Philipſen, 10. F. L. C. Vorries, 11. A. B. Doberck, 12. P. J. C. Hansen, 13. H. C. J. Gram, 14. J. F. v. Oſten Haſche, 15. J. H. Paulli, 16. A. A. Juul, 17. L. N. M. Dithmer, 18. C. B. M. Olrif, 19. M. C. Arnholtz, 20. C. C. H. J. Holten, 21. J. G. F. Bornemann, 22. C. D. J. Olrif, 23. Einar Suenſon, 24. C. Irminger, 25. H. C. Velschow, 26. G. L. Bull, 27. C. J. Stub, 28. C. A. Weilbach, 29. A. L. F. C. J. Bruhn, 30. S. T. B. Prior, 31. C. C. Jensen.

II Klassē.

1. S. A. Fjelstrup, 2. B. M. Gundorpf, 3. A. C. Bock, 4. C. Bondeſen, 5. J. P. F. Ringberg, 6. D. L. B. Dahlerup, 7. F. A. R. Hoppe, 8. P. G. C. Liebe, 9. S. F. D. Ravn, 10. J. F. C. M. W. Brix, 11. C. Linſtow, 12. F. L. G. D. de Jonquieres, 13. C. Michelsen, 14. C. F. B. Schwarzkopf, 15. P. B. J. Bondo, 16. H. C. M. L. Fridericia, 17. C. F. Jespersen, 18. C. A. F. Schmidt=Phiseldæk, 19. J. H. B. Pandrup, 20. B. G. Klee, 21. D. S. Meiss-

ling, 22. C. H. R. Hagen, 23. P. B. Herz, 24. F. Wolfsen.

I Klasse.

1. J. D. Bondesen, 2. H. B. Ussing, 3. F. P. Brix, 4. C. E. Hornemann, 5. F. S. Villienskjold, 6. H. P. H. Stilhoff, 7. Egin Suenson, 8. C. E. Møller, 9. A. F. J. Krebs, 10. E. P. P. Neumert, 11. F. B. Eschricht, 12. J. F. Gade, 13. C. C. Gam-
melfost, 14. C. N. Eschricht, 15. D. C. E. With, 16. J. P. F. Carstensen, 17. F. B. Benthien, 18. A. B. Gjelstrup, 19. C. Petersen, 20. A. C. M. Welschow,
21. B. Stephensen, 22. G. F. Heilbuth, 23. J. M. Anthon, 24. A. Linde.

Lærerpersonale.

Bed allerhøieste Resolution af 4de September 1865 blev Adjunct Peter Jacob Petersen allernaadigst beskifket til Overlærer ved Skolen.

Under 16de Januar 1866 blev Adjunct Johan Fre-
derik Anton Martinus Carøe allernaadigst udnævnt
til Ridder af Dannebrog.

Den 8de Mai d. A. døde Skolens almeenagtede Gym-
nastiklærer, Capitain Jonas Ferdinand Holmsted, som
med ualmindelig Dygtighed havde ledet denne Undervisning
siden Året 1848. Hans Plads er, overeensstemmende med
den af Ministeriet under 28de Mai d. A. approberede Ind-
stilling, bleven overdraget til hidtilværende Gymnastikassistent,
Lieutenant, Obm. Frederik Vilhelm Andersen.

Under et for Rector indtruffet Sygdomsforfald blev, med Ministeriets Samtykke, hans Underviisningstimer i 7de Klasse A fra 29de Januar til 26de Februar besørget af Overlærer, Inspector Krebs.

Underviisningen.

I Henhold til den Kongelige Resolution af 25de November 1864 samt de twende dertil knyttede Circulairskrivelser fra Ministeriet af 12te Decbr. f. A. og 20de Mai 1865 *) ere, som Resultat af indbyrdes Overveielse i dertil afholdte Lærermøder og efter Ministeriets under 17de August f. A. meddelelte Approbation af den derom gjorte Indstilling, fra indeværende Skoleaars Begyndelse følgende Forandringer foretagne deels i den hidtil bestaaende Underviisningsplan, deels i den i Skolen hidtil gjeldende Bedtægt.

Underviisningen i Religion som førstilt Fag er ophört med Udgangen af 6te Klasse, saaledes at i 7de Klasse — for indeværende Skoleaar dog kun i Klassens nederste Afdeling — alene er beholdt Læsning af det nye Testamente i Grundsproget under den af Ministeriet angivne Form for Behandlingen. Til dette Niemed kan Skolen anvise 1 ugentlig Time i hver af Klassens Afdelinger, medens dog i dette Skoleaar twende Timer fremdeles, ligesom hidtil, have maatte forbeholdes denne Underviisning i Klassens øverste Afdeling, hvor Faget endnu ved den forestaaende Afgangsexamen vil være Gjenstand for Prøve.

Latinunderviisningen er begyndt i 2den Klasse,

*) See Skolesterren. for 1864—65 S. 55—61 og S. 62—65.

idet vi have meent, at en saadan tidligere Optagelse af denne Underviisning vil være end mere styrkende og betryggende for dens Fremme gjennem Skolecurset. Der er til samme ansat 6 Timer i Begyndelsesklassen, saaledes at derhos Timetalset for dette Fag er blevet noget formindsket for de fleste af de øvrige Klasser. Som en Folge af denne Forandring er Begyndelsen af Underviisningen i Fransk utsat til 3de Klasse med et Antal af 3 istedetfor, som hidtil, 4 ugentlige Timer. I de øvrige Klasser er der anvist dette Sprog det samme Timetal som forhen, og det synes ikke at kunne omtvivles, at denne Underviisning, deels paavirket af den tidligere begyndte Underviisning i Latin, deels ved at fortsættes med 1 ugentlig Time i 7de Klasse, vil ved Skolecursets Udløb have ført Disciplene i det Mindste til det samme Standpunkt, som det, der opnåedes ved den forhen bestaaende Ordning. Det vil i sidstnævnte Klasse være Lærerens Opgave under en rækere frensfridende Læsning at styrke og udvide Disciplenes Kundskab i Sproget ved Tillegnelse af et mere omfattende Ordforraad og Tilvænnelse til en lettere og friere Bevægelse gjennem en given Text, saaledes at der derhos ved en passende Dekonomie i Behandlingen sorges for, at den hidtil indvundne grammatiske Kundskab ikke forsvennes, men efter Omstændighederne forøges.

I Henseende til Underviisningen i Engelsk kan den i Ministeriets Circulairskrivelse af 20de Mai f. A., 3de Post, antydede Ordning af Forholdet mellem tvende Hold af Disciple ikke komme til Anvendelse i Metropolitan-skolen, hvor 7de Klasse er deelt i en overordnet og underordnet Afdeling, hver med førststilt Underviisning i alle Fag, saaledes at den Underviisning i bemeldte Sprog, der er begyndt i Klassens nederste Afdeling, ligefrem gjenoptages og fortsættes i den øverste. Det tor vel ventes, at Disciplene efter en forud-

gaaende fleeraarig Underviisning i ældre og nyere Sprog ville ved 2 Timers ugentlige Veiledning i Engelsk gennem de to sidste Skoleaar kunne opnaae en saadan Kunstdæk i Sproget, at derved samt ved senere fortfat Selvvirksomhed Adgangen til den engelske Litteratur ikke vil blive dem vanskelig.

I Forbindelse hermed bemærkes, at vi, efterat hver Klasse hidtil i Reglen har haft et Antal af 38 ugentlige Skoletimer, have føgt at reducere dette Antal til 36, hvilket Førsøg vi haabe at være lykkedes saaledes, at den Indskrænkning, det paa enkelte Steder har medført, ikke berører Underviisningen den fornødne Styrke. Dog have de twende Afdelinger af 7de Klasse paa Grund af den hebraiske Underviisning, der er lagt udenfor den regelmæssige Underviisnings-tid, fremdeles maatte beholde det hidtil bestaaende Antal af 38 Timer, hvorimod 1ste Klassens Skoletid har funnet indskrænkes til 35 Timer om Ugen. Det har endvidere været muligt ved den nuværende Fordeling at forøge Antallet af de ugentlige Gymnastiktimer for 2den Klasse til 3, for første Klasse til 4. Derimod er Sangunderviisningen blevet ansat med 4 istedetfor 5 Timer ugentlig, idet en Time, der hidtil uden synnerligt Udbytte har været anvendt for, om muligt, at fremhjelpe de Disciple, hos hvilke ingen, eller dog kun en ringe Sangstemme endnu havde udviklet sig, maatte antages for i Sagens Interesse helst at burde opgives.

Fag- og Timefordelingen har i indeværende Skoleaar været følgende:

1. Rector: Latin i VII Kl. A..... 10 Timer.
2. Overlærer, Professor Petersen: Mathe-matik i VI Kl., V Kl. A-B, III Kl., Naturlære i VII Kl. A-B..... 23 —
3. Overlærer, Inspector Krebs: Latin i VI og III Kl., Hebraisk i VII Kl. A-B.... 22 —

4.	Overlærer Føg h: Geographie i VI Kl., V Kl. A-B, IV Kl., Naturhistorie fra I til VI Kl.	22	—
5.	Overlærer P. Petersen: Thysk i IV og III Kl., Latin i V Kl. B, Græsk i VII Kl. A og V Kl. A.....	23	—
6.	Overlærer Jensen: Dansk i V Kl. A-B, Religion i alle Klasser	22	—
7.	Adjunct Carøe: Fransk fra III Kl. til VII Kl. B, Engelsk i VII Kl. B, Geographie i III, II og I Kl.	21	—
8.	Adjunct Kerrn: Dansk i III Kl., Latin i IV og II Kl., Græsk i VI Kl.	22	—
9.	Overlærer Fibiger: Dansk i II Kl., Thysk i V Kl. A-B, Latin i V Kl. A, Græsk i VII Kl. B.....	23	—
10.	Adjunct Smith: Matematik i VII Kl. A-B*) og IV Kl., Regning i II og I Kl., Tegning i III, II og I Kl.	25	—
11.	Adjunct Arenzen: Dansk i VII Kl. A-B, VI, IV og I Kl., Thysk i I Kl.	18	—
12.	Adjunct Bergmann: Historie i alle Klasser	23	—
13.	Const. Adjunct, Collaborator Blüthert: Thysk i VI og II Kl., Latin i VII Kl. B, Græsk i V Kl. B og IV Kl.	24	—

*) Ved Skrivelse af 13de Septbr. f. A. blev det efter Indstilling af Ministeriet bevilget, at Adjunct Smith for indeværende Skoleaar overtog Undervisningen i Astronomie i 7de Klasse, dog saaledes, at Examinationen i Faget ved Afgangsexamen foretages af Overlærer, Prof. Petersen under Et med Examinationen i Naturlære.

14. Timelærer Klinzi: Skrivning fra I til IV Kl.....	10	—
15. Sanginspecteur, Professor Berggreen: Sang.....	4	—
16. Capitain Holmsted (Lieutenant Andersen) Riffelskydning i 4 Maaneder.....	11	—

II. Efter hvad derom var indstillet, bevilgede Ministeriet under 13de Septbr. f. A., at Sørgensens Lærebog i Astronomie maatte lægges til Grund ved Undervisningen istedetfor den hidtil benyttede Lærebog af Ramus.

III. Følgende er i dette Skoleaar gjennemgaaet i de forskjellige Sprog og Videnskaber:

Dansk. I Klasse: Funchs, Nøginds og Warburgs Lærebog er benyttet til Oplæsning, Øjenfortælling og Analyse. Af denne og Fabricius' Samling af sædrelands-historiske Digte ere endel. Digte lært udenad. Det Bigtigste af Boiesens kortfattede Sproglære er gjennemgaaet. 2 Dictatstile om Ugen. — II Klasse: Funchs, Nøginds og Warburgs Lærebog er benyttet til Oplæsning og Analysering. Af Fabricius' Samling af sædrelands-historiske Digte ere flere oplæste. En Time ugentlig er benyttet til friere Oplæsningsøvelser. En Stiil ugentlig (ialt 38). — III Klasse: Af Holsts poetiske Lærebog ere følgende Digte lært udenad: „De trende Børn“; „Cort Adeler“; „St. Laurentius“; „Schweizeren“; „Bjørklars Bise“; „De tvende Kirketaarne“; „Glæde over Danmark“; „Henrik og Else“; „Matrosen“: „Murad“ og „Den Undvegne“. Holsts prosaiske Lærebog er benyttet til Oplæsning og Analyse; Boiesens Grammatik er repeteret. De hænfschlägers Aladdin er læst og gjennemgaaet. 1 Stiil om Ugen, (ialt 37). — IV Klasse:

Hovedforfatterne i den danske Litteratur ere gjennemgaaede (efter Holsts prosaiske og poetiske Læsebog). 3 Stile om Maaneden. — V Klassé A-B: Den nordiske Mythologi er gjennemgaaet og nogle af Sagaerne læste. Der er skrevet to danske Stile om Maaneden. — VI Klassé: Litteraturhistorien indtil Holberg og hans Samtid (incl.), med Afbenyttelse af Thortsens Haandbog. 2 skriftlige Udarbeidelser om Maaneden. — VII Klassé B: Litteraturhistorien fra Holberg indtil dette Aarhundrede (med Afbenyttelse af Thortsens Haandbog). 2 skriftlige Udarbeidelser om Maaneden. — VII Klassé A: Partier af dette Aarhundredes Litteraturhistorie (med Afbenyttelse af Arensens „Danske Digttere i det 19de Aarhundrede“). 2 skriftlige Udarbeidelser om Maaneden.

Thid. I Klassé: Rung's Læsebog for de lavere Klasser S. 34—100. Det Vigtigste af Formlæren efter Simonsen. Holbechs og Petersens Materialier St. 1—10. 1 Stil om Ugen. — II Klassé. Rung's Læsebog S. 100—166; 169—182. Simonsens Grammatik (med Forbigaaelse af enkelte Afsnit). Holbechs og Petersens Materialier, S. 10—17, 20—21, 23—30, 32—35 (med Forbigaaelse af en Deel Exempler). 1 Stil om Ugen. — III Klassé: Fibigers Læsebog S. 1—56 og S. 96—101. Det Vigtigste af Formlæren repeteret efter Simonsen. 14 Stile efter Holbechs og Petersens Materialier. — IV Klassé: Fibingers Læsebog S. 80—155. Det Vigtigste af Formlæren repeteret efter Simonsen. 14 Stile efter Holbechs og Petersens Materialier. — V Klassé B: Fibingers Læsebog S. 228—231, 358—387; Sammes Anthologie: Förste Afdeling Stykkerne 17, 18, 33, 34, 35, 52; anden Afdeling Stykkerne 7, 8, 9, 13. Tredie Afdeling Stykkerne 2, 7, 8, 9. — V Klassé A: Fibingers Læsebog S. 228—231, 358—380. Sammes Anthologie: 1ste Afdeling Stykkerne

20, 22, 44—49, 52—53 b. I begge Afdelinger er Grammatiken mundtlig indøvet under Læsningen. Af og til er en Stil skrevet. — VI Klassé: Udvalgte Stykker af Fibigers deutsches Lesebuch og deutsche Anthologie. Grammatiken repe teret efter Simonsens Formlære og Syntax.

Fransk. III Klassé: Borrings Manuel des enfants S. 81—149; Ahns Læsebog S. 38—60, S. 75—81. Ingerslevs Grammatik: Adjektiver, Talord, Pronomina, Verberne, de regelmæssige og de uregelmæssige. 36 Dictater og Stile. Klassen har som Maanedslæsning læst af lettere franske Børnebøger fra 6 til 10 Sider; et vist Antal Gloser lærte. — IV Klassé: Ingerslevs Læsebog S. 1—20, 27—70. Af Borrings Stileøvelsers første Afdeling St. 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 29, 33, 35, 37, 39, 43, 47, 48, 49, 53, 54, 55 og af 2den Afdeling de fleste Exempler af St. 1, 3, 5, 7, 9, 11 og 13. Af Ingerslevs Grammatik de uregelmæssige Verber og Afsnittene, der angaae de Stykker, der af Borrings Stile øvelser ere brugte til mundtlig Oversættelse fra Dansk til Fransk. 27 Stile og Dictater. Klassen har som Maanedslæsning læst lettere franske Børnebøger (fra 8 til 16 Sider om Maaneden). — V Klassé A: Ingerslevs Læsebog S. 103—132, 139—162. Af Borrings Stileøvelser de fleste Sætninger af Stykkerne 41, 43, 45, 47, 49, 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 70 og 71. Af Ingerslevs Grammatik: Adjektiver, Pronomina, Talord, Adverbier; repe teret de uregelmæssige Verber. 24 Stile og Dictater. Som Maanedslæsning er brugt forskellige Forfattere (12—30 Sider). — V Klassé B: Ingerslevs Læsebog S. 106—123, 139—162. Af Borrings Stileøvelser de fleste Exempler af Stykkerne 23, 25, 27, 29, 31, 33, 35, 37, 39, 41, 43, 45 og 47. 20 Stile og Dictater. Som Maanedslæsning er brugt forskellige Forfattere (12—30 Sider).

læsning er brugt forskjellige Forfattere (fra 12 til 30 Sider). Grammatik som i V Kl. A. — VI Klasse: De vanfeligere Affnit af Ingerslevs Læsebog. Borring's Stileøvelser ere brugte til mundtlig Oversættelse fra Dansk til Frans. Ingerslevs Grammatik gjennemgaaet. Klassen har som Maanedslæsning efter eget Valg opgivet større eller mindre Pensla (fra 10 til 20 à 50 Bladé og derover om Maaneden). 24 Stile og Dictater. — VII Klasse B: Les Contes Scandinaves par Marmier; l'Avare de Molière.

Engelsk. VII Klasse B: Repp's stories (ældre Udgave). Begyndt paa Quentin Durward of Walter Scott. Til Oversættelse fra Dansk til Engelsk er brugt Ankers progressive Øvelser. Rosings Grammatik er brugt. 23 Stile og Dictater. Alle skriftlige Arbeider med Undtagelse af 1 à 2 Engelske Stile om Maaneden i VII Klasse B ere skrevne paa Skolen.

Latin. II Klasse: Af Kerrns og Krebs's latinske Læsebog er læst og repeteret til S. 43; af Madvig's latinske Grammatik er læst og flere Gange repeteret den tilsvarende Deel af Formlæren. — III Klasse: Af samme Læsebog er læst og repeteret til S. 52; af Madvig's latinske Grammatik er læst og repeteret den tilsvarende Deel af Formlæren. Fra 1ste November er een ugentlig Time anvendt til skriftlige Øvelser. — IV Klasse: Af samme Læsebog er læst og repeteret 4de og 5te Affnit; af Corn. Nep. (Kerrns og Krebs's Udg.) fra S. 51—102 og af Phædri Fab. (Møller og Thomsens Udg.) de første 30. Af Madvig's Gr. er den i forrige Åar læste Deel af Formlæren repeteret, og flere §§ og Ann. ere medtagne; af Ordfoiningslæren er læst og repeteret §§ 177—280, flere §§ og næsten alle Ann. ere forbigaade. 2 Stile om Ugen, af hvilke den ene er skrevet paa Skolen, ialt 74. — V

Ælasse B: Caesar. *de bello Gall.* lib. I; Cicer. *oratt.* IV in *Catil.*; Ovidii *metam.* ed Bloch: *Styfferne* I, II, III og VIII. Af Corn. Nep. *cursorisk* fra Conon til Agesil. incl. Af Madvigs latinske Grammatik er Formlæren indtil Verberne repeteret. Af *Syntaxen* er læst §§ 281—367. 58 Stile; 18 Versioner. — V Ælasse A: Cæsar. *de bello Gallico* lib. I; Cicer. *orationes in Catil.* IV. Af Blochs Udvælg af Ovids *Metamorphoses*: *Verdensaldrerne*, *Deucalion*, *Cadmus*, *Phaethon*, *Actæon* og *Pentheus*. Cæsar og Ciceros Taler ere jævnlig benyttede til Extemporallæsning. Grammatiken er udelukkende mundtlig indøvet. To ugentlige Stile eller Versioner, ialt 73. — VI Ælasse: Liv. *hist.* lib. II; Ciceron. *orat. pro lege Manilia*; Virg. *Aeneid.* lib. IV. Som Extemporalæsning er læst 3de Bog af Cæsars *Gallerkrig*. Af Madvigs Grammatik repeteret hele Formlæren samt af *Syntaxen* §§ 177—280. 66 Stile og Versioner. — VII Ælasse B: Ciceronis *orat. pro Archia poeta*, *pro Deiotaro*; Sallust. *de bello Jugurthino*; Virgil. *Æn.* lib. II; Horat. *Od.* lib. I: 1—3, 6, 10—12, 15, 16, 19, 22, 24, 26, 27, 29—32, 37, 38; lib. II: 2, 6—9, 13—16, 18, 20; lib. III: 1—3, 5, 7—9, 13, 18, 23, 24, 28, 30; lib. IV: 3, 7, 8, 12, 15; Satir. lib. I: 6, 9; lib. II: 6; *Eistol.* lib. I: 1—10, 13, 14, 16. Til Extemporalæsning er benyttet Henriksen's *Opgaver*. Madvigs Gram. § 325 ud. Udvælgte Affinit af Bojesens Antiquiteter. 64 Stile, 8 Versioner. — VII Ælasse A: Ciceronis *oratio pro lege Manilia*, *Cato major*, cap. XIV ad fin., *de officiis* lib. II; Livii *hist.* lib. VII; Virgilii *Aeneid.* lib. III; Horatii *Odar.* lib. IV og *Ars poetica*; af Madvigs *Carmina selecta*: *Catullus* (med Undtagelse af X), *Tibullus*, *Propertius* (*Eleg.* I—VII). —

Tregdørs Litteraturhistorie er læst med Udeladelse af hele Partier eller enkelte Paragrapher. 50 Stile, 11 Versioner.

Til indeværende Åars Afgangsexamen opgive Candidaterne i Latin: Ciceronis oratio pro lege Manilia, orationes in Catilinam IV (men Herz, P. Meyn og N. Meyn saavel Taler for Roscius som de fire catilinariske Taler), orat. pro Ligario, orat. pro rege Dejotaro (men Taler for Dejotarus ikke læst af Martens); — ejus d. Cato major og de officiis lib. I, II; Livii hist. lib. V, VI, VII (men Norup, P. Meyn, N. Meyn, Kofoed og S. Petersen II, VI, VII, Hansen III, VI, VII, Plenge I, VI, VII); Sallustii Catilina; Virgilii Aeneid. lib. I, II, III (men Norup, P. Meyn, Hansen, N. Meyn, Kofoed og S. Petersen I, III, IV, Plenge I, III, V); Horatii Odar. lib. IV, Epist. lib. I, II med Ars poet.; af Madvig's Carmina selecta: Catullus (med Undtagelse af X), Tibullus, Propertius (Eleg. I—VII).

Græsk. IV Klasse: Bergs græske Læsebog, 1ste Afdeling, S. 5—43, med Forbigaaelse af Stykket C S. 27 og nogle enkelte Exempler; af de danske Stykker ere kun udvalgte Exempler medtagne indtil Verberne paa *III*. Bergs græske Formulære til de uregelmæssige Verber. — V Klasse A: Bergs græske Læsebog for 2det Åars Cursus S. 33—62 („Aisopiske Fabler“ og „Mythiske Heste“); Xenophontis Anab. lib. III. Bergs Formulære repeteret. — V Klasse B: Bergs græske Læsebog for 2det Åars Cursus, S. 33—62. Xenophontis Anab. lib. III. Bergs Formulære repeteret. — VI Klasse: Homer. Odyss. lib. VI og VII; Herodot. lib. II til cap. 142, og Xenoph. Anab. lib. II extempore og cursorisk. Bergs Formulære er repeteret. — VII Klasse B: Herodot. lib. III; Platonis Apologia Soeratis; Homer. Iliad. lib. VI; Af Stolls Anthologie: de elegiske Stykker

af Kallinos, Tyrtæos, Mimnermos, Solon, Xenophanes og Theognis (de 20 første Stykker). Det fra forrige Skoleaar Manglende af Isokrates's Panegyrikos er læst kurforst. — VII Klassé A: Lucian. ed. Fibiger: Somn. (p. 1—8) og dial. (p. 19—40); Hom. Odyss. lib. V. Plat. apol. Soer. Repetition af det Meste af det tidligere Væste. Boje-sens græske Antiquiteter og Tregders Mythologi benyttede til Henviisning. En kort Udsigt over Kunsthistorien meddelt.

Candidaterne opgive til Afgangsexamen: Hom. Odyss. lib. IV, V (Martens XI) VI og VII (Hansen, Røfoed, N. Meyn, P. Meyn, Norup og S. Petersen lib. III, Jacobsen lib. I); Tregder: Anthol. Graeca, Eleg. p. 30—42, Epigramm. p. 43—48, Mel. p. 49—70 og Dram. p. 85—90; Xenoph. Anab. lib. I (Jacobsen lib. IV; Martens Herodot. lib. IV cap. 1—145); Herodot. lib. V; Plutarchi Aristides; Xenoph. Memorab. lib. I (Hansen, Røfoed, Norup og S. Petersen lib. II); Lucian. ed. Fibiger: Somn. (p. 1—8) og dial. (p. 19—40) (Herz, N. Meyn og P. Meyn Xenoph. Memorab. lib. II); Platonis apol. Soer.

Hebraisk. VII Klassé B: Whittes Formlære; af Genesis de 4 første Capitler. — VII Klassé A: Genesis fra Cap. 18 Bogen ud; de 6 første Psalmer.

De 3 Candidater, som ere vedblevne at læse Hebraisk, opgive til Afgangsexamen Genesis og de 6 første Psalmer.

Religion. I Klassé: Balslevs Bibelhistorie, Jensen's Samling af Bibelsprog og udvalgte Psalmer af Hjorts Psalmer. — II Klassé: Balslevs Catechismus til den anden Artikel om Gjenløsningen; af Herslebs Bibelhistorie Oversigt over det gamle Testamentes Skrifter og af disses specielle Indhold fra Skabelsen til Dominiernes Periode; den bibelske Geographi Oversigt over det hellige Land. —

III Klassé: Balslevs Catechismus fra anden Troesartikel til Bogens Slutning; af Herslebs Bibelhistorie det gamle Testamentes 5 sidste Perioder; den bibelske Geographi represtret. — IV Klassé: Krog Meyers Lærebog fra § 1 til § 50, fra § 153 til § 164 incl. og fra § 50 til § 59; af Herslebs Bibelhistorie Oversigt over det nye Testamentes Skrifter og disses specielle Indhold. — V Klassé A og B: Krog Meyers Lærebog fra § 1 til § 98 og desuden fra § 153 til § 164 incl.; af Herslebs Bibelhistorie Oversigt over det nye Testamentes Skrifter og disses specielle Indhold. — VI Klassé: Krog Meyers Lærebog og Herslebs Bibelhistorie. — VII Klassé B: De 12 første Capitler af Matthæi Evangelium i Grundsproget. — VII Klassé A: Krog Meyers Lærebog og Lucas's Evangelium i Grundsproget.

Historie. I Klassé: Bohrs mindre Lærebog i Verdenshistorien: „Den gamle Historie.“ — II Klassé: Samme Bog „Middelalderens Historie og af den nyere Historie indtil Trediveaarskrigen incl.“. — III Klassé: Samme Bog S. 141 til S. 288. — IV Klassé: Bohrs Lærebog i Verdenshistorie „Den gamle Historie.“ — V Klassé: Blochs Lærebog i Middelalderens Historie og Bohrs Lærebog i den nyere Historie indtil den franske Revolution med Forbigaaelse af de skandinaviske og slaviske Staters Historie. — VI Klassé: Danmarks Historie efter Allens Lærebog og Norges, Sverrigs, Ruslands, Polens og Ungarns Historier efter Bohrs Lærebøger. — VII Klassé B: Den franske Revolution efter Bohr, den gamle Historie efter Thrigc og Middelalderens Historie efter Bloch. — VII Klassé A: Gjennemgaaet den nyeste Tids Historie (efter 1815) med Bohrs Lærebog som Grundlag. Repeteret Dan-

marks Historie og den almindelige Verdenshistorie efter Allen, Thrigé, Bloch og Bohr.

Geographi. I Klassé: Ingerslevs Fortfattede Lærebog i Geographien: Europa og Asien. — II Klassé: Samme Bog: alle Verdensdelene. — III Klassé: Behsow's Geographic: Europa indtil Spanien=Portugal. — IV Klassé: Samme Bog: Europa fra Spanien=Portugal og Asien indtil Persien. — V Klassé: Samme Bog: Asien, Afrika og Amerika indtil Vestindien. — VI Klassé: Samme Bog: det hele.

Arithmetik. I Klassé: De fire Regningsarter i ubenævnte og benævnte Tal. — II Klassé: Hele Brøkloren, Reguladetri. — III Klassé: Steens „Elementair Arithmetik“, hele Bogen. — IV Klassé: Steens „Elementair Arithmetik“, forfra til Proportioner, med Tilføjelser efter Neen Mathematik. — V Klassé A og B: Steens „Neen Mathematik“ S. 96—137. — VI Klassé: Samme Bog S. 152—233. — VII Klassé B: Steens „Neen Mathematik“: fra Ligninger af højere Grader og ud. — VII Klassé A: Repetition af den hele Arithmetik.

Geometri. IV Klassé: Ramus's Geometri: forfra til Cirklen. — V Klassé A og B: Samme Bog § 65—116, S. 53—110. — VI Klassé: Samme Bog § 117—136, S. 112—137, samt Repetition af hele Plangeometrien. — VII Klassé B: Hele Stereometrien efter Ramus's Lærebog og hele Trigonometrien efter Smiths. — VII Klassé A: Repetition af den hele Geometri, Stereometri og Trigonometri.

Naturhistorie. I Klassé: Lütvens Begyndelsesgrunde: (Lærebog Nr. 1) Pattedyrne med Undtagelse af de Ordener og Familier, som ere trykkede med Petit, og alt, hvad der vedrører Landforholdene. — II Klassé: Samme

Bog: Mennesket, Dattedyrene (uden nogen Udeladelse) og Fuglene. — III Klasser: Samme Bog: Krybdyrene, Baderne og Fiskene. Vaupells Planterigets Naturhistorie: Formularen, dog med mange Forkortelser. — IV Klasser: Samme Bog: Plantesystemet med Udeladelse af de fleste Familier, som ere trykkede med Petit. — V Klasser: Samme Bog: Planteanatomien og Plantephysiologien (ikke bestemt til Examination ved Aarsprøven). Lütken's Begyndelsesgrunde (Værebog Nr. 2): Leddyr og Bloddyr. — VI Klasser: Lütken's Begyndelsesgrunde (Værebog Nr. 1): Hele Bogen, men med nogle Tillæg, især ved Hvirveldyrene. Vaupells Planterigets Naturhistorie: Repeteret hele Bogen, ogsaa en del af de Familier, som ere forbogaaede i IV Klasser.

Naturlære og Astronomi. VII Klasser B: Ørsted: „Naturlærerens mechaniske Deel“ forfra til flydende Legemers Bevægelse S. 216. — VII Klasser A: Ørsted's „Naturlærerens mechaniske Deel“ fra S. 191 og „Naturlærerens chemiske Deel“ efter Petersens Værebog. Jørgensens Astronomi.

Tegning. I Klasser: Helsteds Tegnebøger 1ste Hefte. — II og III Klasser: De sædvanlige geometriske Opgaver.

I Skrivning, ligesom ogsaa i Sang, Gymnastik og Svømning, har Undervisningen været fremmet som hidtil. Ligeledes ere Skydesøvelserne fortalte med 7de Klasses tvende Afdelinger overensstemmende med den derfor bestemte Regel.

Bed den anordnede Præmieskydning, som afholdtes den 10de Juni f. A., erholdt efter nævnte i forrige Åar dimitterede Disciple de udsatte Præmier, der vare ansatte til et Antal af 4 og samtlige bestode i Bøger:

H. C. Sørensen.....	1ste Præmie med 32 Points
C. F. G. Torst	2den — — 31 —
P. J. Petersen.....	3die — — 30 —
C. M. Christensen....	4de — — 28 —

Videnskabelige Samlinger.

I. Skolebibliotheket.

Siden Aflutningen af den i forrige Aars Beretning meddeleste Fortegnelse har Skolebibliotheket modtaget følgende Tilvæxt *):

Aarsberetninger fra det kongelige Geheimearchiv, indeholdende Bidrag til dansk Historie af utrykte Kilder. 3 Bd. 5 H. Kbhavn 1865. 8.

Aarsberetninger og Meddelelser fra Det Store kongelige Bibliothek. Udgivne af *Chr. Bruun*. 1 H. Kbhavn 1865. 8.

**Eschylos*, Orestias, Trilogie af, metrisk oversat af *P. O. Brondsted*. Udgivet af *N. V. Dorph*. Kbhavn 1848. 8.

**Eschylos*, Agamemnon, Drama af, metrisk oversat af *P. O. Brondsted*. Kbhavn 1842. 8.

C. F. Allen, De tre nordiske Rigers Historie under Kong Hans, Christiern den Anden, Frederik den Første, Gustav Vasa, Grevefeiden, 1497—1536. 2 Bd. (Christiern den Anden, Konge i Danmark, Norge, Sverrig. 1513—1523. 1 Bd.) Kbhavn 1865. 8.

Annaler for nordisk Oldkyndighed og Historie, udgivne af det kongl. nordiske Oldskr.-Selskab. 1861. 1862. 1863. Kbhavn 8.

Archiv für Naturgeschichte, herausgeg. von *F. H. Troschel*. 30 Jahrg. 4—5 H., 31 Jahrg. 1—3 H. Berlin 1864—65. 8.

*) Af de auførte Bøger ere enkelte indkjøbte paa Auctionen efter afgaangne Confessionarius Paulli; disse ere betegnede med Mærket *.

- Archiv, pädagogisches, herausgeg. von W. Langbein. 7 Jahrg., 8
Jahrg. Nr. 1—4. Stettin 1865—1866. 8.
- *A. Arnold, Das Leben des Horaz, und sein philosophischer, sittlicher
und dichterischer Character. Halle 1860. 8.
- Atlas de l'histoire du consulat et de l'empire, dressé et dessiné
sous la direction de M. Thiers par M. M. A. Dufour et Du-
votenay, gravé sur acier par Dyonnet. Paris 1864. Fol.
- (L. Baden), Bidrag til en dansk Ordbog Kbhavn 1834. 8.
- O. Bang, Hvem skal jeg vælge til Huuslæge? Hvorledes hjelpe
mig, til han kommer? Besvaret i tre Breve. 1864. 8.
- Ft. Barfod, Fortællinger af Fædrelandets Historie. 1—2 H. 3. Udg.
Kbhavn 1866. 8.
- C. Berg, Græst-Dansk Ordbog til Skolebrug. Kbhavn 1864. 8.
- *J. Birchrods historisk-biographiske Dagbøger for Årene 1658—1708,
Uddrag af, udgivne ved Chr. Molbech. Kbhavn 1846. 8.
- S. N. I. Bloch, De vera veterum et quidem Theocriti eidylliorum,
bucolici præsertim generis, indole, eum hodierna quoque
pastoritii carminis ratione passim composita. Othenis 1796.
8. (Disp. for den philos. Doctorgrad).
- C. H. Brasch, Wemmetostes Historie som Herregaard, Slot og Kloster.
3 Døle. Kbhavn 1863. 8. Herved et Prospect og en Grundplan.
(Gave fra Curatorerne for Wemmetoste Kloster).
- *A. F. Dalin, Ordbok öfver svenska språket. 1—2 Delen. Stock-
holm 1850—1853. 4.
- *Demosthenes mod Leptines. En Tale, oversat fra det Græske, med
Indledning og Anmerkninger oplyst af St. Tetens. Kbhavn 1837. 8.
- Dionysii Halicarnassensis opera omnia græce et latine. Ed. Jo.
Jac. Reiske. Vol. I—VI. Lipsiae 1774—1777. 8.
- Diplomatarium Flensborgense. Samling af Aktstykker til Staden
Flensborgs Historie indtil Aaret 1559, udgiven af H. C. P.
Sejdelin. 2 Bd. 1 H. Kbhavn 1865. 8.
- Encyclopädie des gesammten Erziehungs- und Unterrichtswesens, be-
arbeitet von einer Anzahl Schulmänner und Gelehrten, heraus-
geg. von K. A. Schmid. 44—48 H. Gotha 1865. 8.
- C. Engelhardt, Nydam Mosefund. 1859—1863. Med 15 kobber-
stukne Plader og en Del Kemitypier, udførte af J. M. Peter-
sen. Kbhavn 1865. 4.
- Th. H. Erlew, Supplement til „Almindelig Forfatter-Lexicon for
Kongeriget Danmark“ o. s. v. 12 H. Kbhavn 1864. 8.
- *A. Fabricius, Historisk Atlas til Middelalderen og den nyere Tid,

- udarbeidet til Brug for højere Skoler. Kbhavn 1853. Tværfol.
 Hermed: Oplysninger til A. Fabricius's historiske Atlas. 4.
 Finantslov for Finantsaaret fra 1ste April 1866 til 31te Marts
 1867. 4.
- §. M. Flemmer, Opgaver til latinske Stile. Udgivne af C. Flemmer.
 1—2 Samling. Kbhavn 1865. 8.
- G. Forchhammer, Oversigt over det Kongelige danske Videnskabernes Selskabs Forhandlinger og dets Medlemmers Arbeider i Aaret 1864 (Nr. 3—8) — i Aaret 1865 (Nr. 1—2). Kbhavn. 8.
- Fortschritte, die, der Physik im Jahre 1863. Dargestellt von der physikalischen Gesellschaft zu Berlin. XIX Jahrg. Redigirt von E. Jochmann. Berlin 1865. 8.
- *St. Friis, Roskilde Domkirke. 1—2 §. Kbhavn 1851—1852. 8.
- *A. Fryxell, Bidrag till Sveriges litteratur-historia. 1—8 H. Stockholm 1860—1861. 8.
- C. C. A. Gosch, De lærde Skolers Undervisningsplan. Kbhavn 1865. 8.
- J. A. Hartung, Die Religion und Mythologie der Griechen. 1—3 Th. Leipzig 1865—1866. 8.
- F. Heimsoeth, Kritische Studien zu den griechischen Tragikern. 1 Abth. Bonn 1865. 8.
- M. J. F. Henrichsen, Opgaver til Latinske Stile. Ny Samling, 1—3 Afd. Kbhavn 1850. 4 Afd. ibid. 1860. 8.
- Hof- og Statskalender, Kongelig Dansk, Statshaandbog for Kongeriget Danmark for Aaret 1866. Udgivet af J. P. Trap, redigeret af H. C. Erichsen. Kbhavn. 4.
- C. F. Ingerslev, Græsk-Dansk Ordbog til Skolebrug. Kbhavn 1866. 8.
- D. Junius Iuvenalis' Satirer, oversatte og oplyste af L. O. Kjær. Kbhavn 1866. 8.
- M. Keyser, Esterladte Skrifter. 1 Bd. 1—3 §. Christiania 1865—1866. 8.
- L. O. Kjær, Latinsk Læsebog for Begyndere. 2den omarb. Udg. Kbhavn 1866. 8.
- L. O. Kjær, Skema til den latinske Formlære. Kbhavn 1866. 8.
- J. Klaczko, Europa, Polen og Danmark i 1863—64. Paa Dansk efter Revue des deux Mondes. Kbhavn 1866. 8.
- J. P. Konigsfeldt, Historisk Calender. En Samling historiske Småschriften. Kbhavn 1865. 8.

- * F. Lange, Almindelige Bemærkninger over Pædagogikens Studium. Kbhavn 1847. 8.
- * F. Lange, Hvem er kaldet til at være Lærer? Et Bidrag til pædagogisk Orientering. Kbhavn 1859. 8.
- * F. Lange, Et pædagogisk Indlæg i Anledning af de seneste Bevægelser paa Skolens Enemærker. Kbhavn 1859. 8.
- A. Lassen, Lærebog i den almindelige Historie, udarbeidet til Brug for Studerende og de lærde Skolers høiere Klasser. (1 Deel. De gamle Staters Historie. 2 Deel. Middelalderens Historie). Christiania 1830—1831. 8.
- V. Lausen, Behandlingen af de traumatiske Hæmorrhagier fra Haandens større Arterier. (Afhandl. for den medic. Doctorgrad). Kbhavn 1865. 8.
- A. C. P. Linde, Meddelelser angaaende Kjøbenhavns Universitet, den polytekniske Læreanstalt, Sørs Academi og de lærde Skoler med dertil hørende Undervisning i Kongeriget Danmark for Aarene 1854—1863. 1 H. Universitetet. Kbhavn 1865. 4.
- Tui Livii historiarum Romanarum libri qui supersunt. Ex recensione Jo. Nic. Madvigii. Ediderunt Jo. Nic. Madvigi et Jo. L. Ussingius.* Vol. III Pars II, Vol. IV Pars II. Hauniæ 1865—1866. 8.
- Maaanedsskrift, dansf. Anden Nætte. Redigeret og udgivet af M. G. G. Steenstrup. Aarg. 1865, 1 Bd. 6 H.; 2 Bd.; Aarg. 1866, 1 Bd. 1—5 H. Kbhavn 8.
- J. R. Madvig, Græsk Ordfeiningslære, især for den attiske Sprogform. 2 Udg. Kbhavn 1857. 8.
- Marc. Valer. Martialis' epigrammatiske Digte. Oversatte og oplyste ved S. Meisling. Kbhavn 1832. 8.
- Meddelelser, statistiske. 3 Bd. Udg. af det statistiske Bureau. Kbhavn 1864—65. 8.
- A. F. Mehren, Den pyrenæiske Halvø, sammenlignende geographisk Studie efter Shems-ed-Din-Dimishqui og Spansk-Arabiske Geographer. Kbhavn 1864. 4. (Universitetsprogram).
- * G. H. Mellin, Lärobok i Svenska litteraturens historia. Ett försök. Stockholm 1860. 8.
- C. E. Mundt, Lærebog i den elementære Plangeometrie tilligemed den plane Trigonometrie. 6te Udg. Kbhavn 1864. 8.
- C. F. C. Møller, En Samling af Opgaver til Indevelse af Arithmetiken. 1ste og 2den Afd. Kbhavn 1862. 8.
- Napoléon III, Histoire de Jules César. Tome II. Paris 1866. 8.

- Napoleon III.*, Julius Cæsars Historie. Oversat af R. Carstensen. 1—4 H. Leipzig 1865—1866. 8.
- A. Neander, Allgemeine Geschichte der christlichen Religion und Kirche. 1 Bd. (1—3 Abth.), 2 Bd. (1—3 Abth.). Hamburg 1825—1831. 6 Bd. ibid. 1852. 8.
- C. Niessen, Tavleregningssopgaver. I, II. Kbhavn 1860. 8.
- C. Niessen, Hovedregningssopgaver. 2det forsgede Opl. Kbhavn 1862. 8.
- * Æ. C. Olsen, Digteren Johannes Ewalds Liv og Forholde i Karenne 1774—77. Kbhavn 1835. 8.
- W. Dücke, Athen und Hellas. Forschungen zur nationalen und politischen Geschichte der alten Griechen. 1—2 Th. Leipzig 1865—1866. 8.
- Biskop Claus Pavels's Autobiographi, udgivet af C. P. Niis. Christiania 1866. 8.
- J. Petersen, Methoder og Theorier til Løsning af geometriske Konstruktionsopgaver, anvendte paa c. 300 Opgaver. Kbhavn 1866. 8.
- Poetarum aliquot Latinorum carmina selecta carminumve partes. Scholarum causa seorsum describenda curavit Jo. Nic. Madvigius. Tertio edidit J. L. Ussing. Hauniæ 1857. 8.
- * Severin Povelson (Götlender), Prosodia Danica, eller Dansk Rimekunst. Kbhaffn 1671. 8.
- C. Ramus, Elementær Geometri. 2den Udg. Kbhavn 1860. 8.
- Rescripter, Kongelige, og Resolutioner, Love og Expeditioner, Geistigheden i Danmark vedkommende. Samlede og udgivne af C. F. Schwarzkopf. (Ny Række). 6 Bd. (1856). Kbhavn 1865. 8.
- * Råumkrønike, den Danske, udgivet af Chr. Molbech. Kbhavn 1825. 8.
- H. Rink, Eskimoiske Eventyr og Sagn, oversatte efter de indfædte Fortælleres Opskrifter og Meddelelser. Kbhavn 1866. 8.
- Ritter, Geographisch-statistisches Lexikon. 5te Aufl. Unter Redaction von A. Stark. 1—2 Bd. Leipzig 1864—1865. 4.
- H. Rørdam, Skolens og Opdragelsens Historie. I. Oldtiden. Kbhavn 1866. 8.
- Samlinger, danske, for Historie, Topographi, Personal- og Literaturhistorie. Udgivne af Chr. Bruun, O. Nielsen og A. Petersen. 1 Bd. 1—3 H. Kbhavn 1866. 8.
- Ø. Scharling, Grækenland. En Reisebeskrivelse. Kbhavn 1866. 8.
- A. Schnizlein, Iconographia familiarum naturalium regni vegetabilis. XII—XVIII H. Bonn. 4.
- Scriptores rerum Danicarum medii ævi, partim hactenus inediti,

partim emendatius editi, quos collegit et adornavit *Jacobus Langebek*. Tom. VII, ed. *P. F. Suhm*, Tom. VIII, edd. *L. Engelstoft* et *E. C. Werlauff*. Hauniæ 1792 & 1834. Fol. (Efter Begjering velvilligen overladt Skolen af det store Kongelige Bibliothek).

**Snorre Sturlesens Norske Kongers Krønike*, oversat paa Danskt af *Peder Clausen*. Kbhavn 1757. 4.

Staatengeschichte der neuesten Zeit. 10 Bd. (A. Springer, *Geschichte Österreichs seit dem Wiener Frieden 1809*. 2 Th.) Leipzig 1865. 8.

A. *Steen*, Begyndelsesgrundene i analytisk Plangeometri. Kbhavn 1854. 4.

A. *Steen*, Forelæsninger over Differential- og Integralregning ved den kongelige militære Højskole. Kbhavn 1860. 4.

A. *Steen*, Ren Mathematik indeholdende det elementære Kursus. 3die Udg. Kbhavn 1862. 8.

A. *Strunk*, Samlinger til en beskrivende Catalog over Portraiter af Danske, Norske og Holstenere. 4 H. Kbhavn 1865. 8.

Ch. *Sturm*, Cours d'analyse de l'école polytechnique. Deuxième edition, revue et corrigée par E. Prouhet. Tome I, II. Paris 1863—1864. 8.

Supplementi Floræ Danicæ Fasciculus II. 1865. Fol.

T. Chr. *Taafe*, Katalog über die Husumer Schulbibliothek. Kopenh. 1864. 8.

Tabelværk, statistisk. Ny Række, 26 Bd. — 3 Række, 4 Bd. Udgivet af det statistiske Bureau. Kbhavn 1864. 4.

**Theocrits bucoliske Digte*. Oversatte, samt med Indledninger og Anmerkninger forsynede ved S. Meißling. Kbhavn 1825. 8.

Tidsskrift, antiquarisk, udg. af det Kgl. nord. Oldskr.-Selskab. 1861—1863. Kbhavn 1864. 8.

Tidsskrift, nyt, for udenlandsk theologisk Litteratur. Udgivet af H. A. Clausen. 2—4 H. for 1865. 1 H. for 1866. Kbhavn. 8.

Tidsskrift for Philologi og Pædagogik. 6 Aarg. 3—4 H. Kbhavn 1866. 8.

Tidsskrift, historisk, Tredie Række, udg. af den danske historiske Forening ved dens Bestyrelse. Redigeret af N. L. Westergaard. 3 Bd. 2 H. (Udg. for 1ste Halvaar 1864); — Redigeret af E. Holm. 3 Bd. 1 H. (Udg. for 2det Halvaar 1864). Kbhavn 1865. 8.

Tidsskrift for populære Fremstillinger af Naturvidenskaben, ud-

- givet af C. Fogh og C. F. Lütken. 3 Række, 2 Bd. 3—4 H.; 3 Bd. 1 H. Kbhvn 1865—1866. 8.
- Tidsskrift, botanisk, udgivet af den botaniske Forening i Kjøbenhavn ved P. A. C. Heiberg. 1 H. Kbhvn 1866. 8.
- Universitets-Tidsskrift, nordisk. 9 Årg. 4 H., utg. af J. Hellstenius. Upsala 1865; — 10 Aarg. 3 H., udg. af G. A. Krohg. Christiania 1865. — Tillægshefte til tiende Aargang, udg. af A. Ingerslev. Kbhavn 1866. 8.
- §. Bámbergh, Reise i Mellemasien fra Teheran gennem den Turkmanse Ørken ved Østkysten af det Kaspiske Hav til China, Bochara og Samarkand, fuldført i Året 1863. Oversat af L. Moltke. Kbhavn 1865. 8.
- L. Weisser, Bilder-Atlas zum Studium der Weltgeschichte. Nach berühmten Kunstwerken alter und neuer Zeit gezeichnet und herausgegeben. Mit erläuterndem Text von H. Merz und H. Kurz. 31—33 Lief., enthaltend die Tafeln: Mittelalter VII., VIII. Neuere Geschichte 16tes Jahrhundert XIV. XV. XVI. XVII. XVII^a. Neuere Geschichte 17tes Jahrhundert VI^a. IX. XIV. Stuttgart.
- C. Voldemar, Zur Geschichte und Statistik der Gelehrten- und Schulanstalten des Kaiserlich-Russischen Ministerium der Volksaufklärung. Nach officiellen Quellen bearbeitet. Erste Ausgabe. Für das Jahr 1865. St. Petersburg 1865. 8. (Foræret af Universitetsbibliotheket.)
- J. J. A. Worsaae, Om Slesvigs eller Sønderjyllands Oldtidsminder. En sammenlignende Undersøgelse. Kbhavn 1865. 4. (Universitetsprogram.)
- *Xenophons Anabasis. Griechisch und Deutsch mit kritischen und erklärenden Anmerkungen. Leipzig 1858. 8.
- Zeitschrift für das Gymnasialwesen. Herausgeg. von (W. Hollenberg), R. Jacobs, P. Rühle. 19 Jahrg. 6—12 H., 20 Jahrg. 1—5 H. Berlin 1865—66. 8.
- Zeitschrift für allgemeine Erdkunde. Herausgeg. von W. Koner. Neue Folge. 18 Bd. 5—6 H., 19 Bd. Berlin 1865. 8.
- Zeitschrift der Gesellschaft für Erdkunde zu Berlin. Als Fortsetzung der Zeitschrift für allgemeine Erdkunde im Auftrage der Gesellschaft herausgeg. von W. Koner. 1 B. 1—2 H. Berlin 1866. 8.

Fortegnelse over de Studerende, der i Aaret 1865 have tilendebragt Afgangsexamen ved de lærde Skoler eller Adgangsexamen ved Universitetet; — Liste over de Studerende, som i Aaret 1865 have taget den philosophiske Examen; — Universitetets Anmeldelser af Forelæsninger i Førraars- og Efteraars-Halvaaret 1865 m. m.

Skoleprogrammer.

1. Fra Danmark for 1865.

Aalborg Kathedralskole: *G. Lund*, Bidrag til dansk Sproghistorie.

I. Om det gammel-danske Håndskrift Nr. 187 8vo i Arne Magnussons Samling på Universitetsbibliotheket i København.

Borgerdydkolen paa Christianshavn: *M. Hammerich*, Wergeland og Welhaven.

Frederiksborg lærde Skole: Rektorindsættelse den 10de September 1864 (Taler af Biskop *Martensen* og Rektor *Berg*; Sange).

Herlufsholms lærde Skole: *A. Chr. Listov*, Indbydelsesskrift til Tre-hundredaarsfesten paa Herlufsholm den 23de Mai 1865. Indeholdende en Udsigt over Skolens Historie fra dens Stiftelse indtil vore Dage. I. — *B. Th. Dahl*, Beretning om Jubelfesten paa Herlufsholm den 23de Mai 1865. II. Liste over Deeltagerne i ovennævnte Fest.

Latin- og Realskolen i store Kongensgade: *A. Møller*, Nogle Bemærkninger om Skole-Sangundervisning.

Odense Kathedralskole: (*M. J. F. Henriksen*), Om Hører Peder Høstrup og det af ham stiftede Legat.

Randers lærde Skole: *M. S. Møller*, Nogle Punkter af den franske Ordforsiningslære.

Roestkilde Kathedralskole: *Broager*, Nogle Sætninger om Kuglen.

Slagelse Realskole: *K. H. Schow*, Bemærkninger i Anledning af Afgangsprøvens mulige Omordning.

Soro Akademies Skole: *J. H. Bang*, Nogle Bidrag til Frederik den Fjerdes Historie, af den Bülowiske Manuscriptsamling.

Viborg Kathedralskole: *A. F. Feddersen*, De naturhistoriske Skolesamlingers Forøgelse og faunistiske Betydning. (Viborgegnens Hvirveddyr).

Fra Aarhus Kathedralskole, Borgerdydkolen i København, Haderslev Læreres Skole, Helsingørs høiere Realskole, Horsens lærde Skole, Metropolitansskolen, Nykøbing Kathedralskole, Ribe Kathedralskole, Ronne høiere Realskole, Veile Amts høiere Realskole, det v. Westenske Institut, Vordingborg Realskole blevne alene Skoleetterretninger udgivne.

2. Fra Island for 1864.

Latinssolen i Reykjavík: B. Johnsen, Skoleetterretninger.

3. Fra Norge for 1864.

Arendals Middel- og Realskole: A. Smith, Om Arendals Middel- og Realskoles Udvidelse til fuldstændig lerd og Realskole.

Christiania Kathedralskole: K. Knudsen, Modersmaalet som Skolefag.

Christiansands Kathedralskole: J. Friis, Skoleetterretninger.

Frederikshalds lærde og Realskole: I. H. Blom. Til Forældrene og Barnene, et Par Skoletaler. II. M. Arnesen, De adverbiale Afledninger paa —ledes i de nordiske Sprog og Dialekter. En etymologisk Undersegelse.

Laurviks Middel- og Realskole: Hjsing, I. Kort Tilsbageblik paa Laurviks Middelskoles Tilstand fra dens Oprettelse til Skoleaaret 1839—40. — II. Udsigt over Middelskolens Tilstand og Virksomhed fra Skoleaaret 1840—41 indtil 1848—49. — III. Fortegnelse over de af Laurviks Middel- og Realskole udtraadte Disciple fra dens Oprettelse i Juli 1824 til Udgangen af 1863.

Molde lærde og Realskole: A. Brinchmann, I. Om Skolens Overgang fra Middel- og Realskole til fuldstændig Lærde- og Realskole. II. Efterretninger om Skolen i Skoleaaret 1863—64.

Skiens lærde og Realskole: H. J. Hammer, Skoleetterretninger for Årene 1862—63 og 1863—64.

Stavanger lærde og Realskole: I. Borch, De tre nordiske Rigers Historie indtil Korstogene. II. Schöning, Et Par Ord uttalte i Skolen.

Følgende ældre Skoleprogrammer, hvoraf Doubletter havdes i Universitetsbibliotheket, ere mod Ombrytning overladte Skolens Bibliothek:

S. X. I. Bloch, 1. Hvilk en Fremgangsmaade burde man ved Ungdommens allerførste Undervisning helst følge, især naar Lærlingen

skal forberedes til at indtræde i de lærde Skoler? Odense 1800. 8.
— 2. Bidrag til Kritik af Undervisningsmethoden, med Forslag til Sammes Forbedring. 1 h. ibid. 1802. 8.

L. Heiberg, 1. Hvad bør Skolen gjøre for Opdragelsen, hvad for Undervisningen? Odense 1803. 8. — 2. Undersøgelse om Sprogets hejeste Grundlov, især med Hensyn paa det danske Sprog. ibid. 1807. 8. — 3. Undersegelse om, og hvorvidt Legems Straffe ere nødvendige i Opdragelsen, og i Særdeleshed i vore offentlige lærde Skoler. ibid. 1807. 8. — 4. Undersøgelse om, hvormeget Forældre eller de, som staae i Forældres Sted, kunne med Hensyn til vore offentlige Skoler bidrage til deres Børns eller Myndlingers Vel, og lette Lærerne deres Arbeide. ibid. 1809. 8. — 5. Grækernes og Romernes Musik betragtet som et Dannelses-Middel i Opdragelsen, der fortjener at benyttes ogsaa i vore lærde Skoler. ibid. 1812. 8.

§. O. Bjørn, Om den erotematiske Undervisningsmethode i Almindelighed og dens Anvendelse paa Arithmetiken i Særdeleshed. ibid. 1816. 8.

II. Den naturhistoriske Samling

er blevet forsøgt med følgende Gjenstande:

1. Forærede:

- Af Jungmand Petersen: En Samling Koraller fra Østindien.
 — Discipel Bonfils (6te Klasse): En Hvepserede, Frugter af Sagus Rumphii.
 — Discipel Juul (5te Klasse): Naturaftryk af Planter.
 — — Gammelstoft (4de Klasse): En Haarkugle af en Drøvthyggermave.
 — Discipel Olufsen (3die Klasse): Echeneis remora.

2. Tilbyttede:

for endeel i sin Tid med Fregatten Sjælland hjemkomne
Gjenstande:

Caligus curtus og *hippoglossi*, *Cecrops Latreillii*,
Euryphorus nymphæ, *Dinematura ferox*, *Pandanus Cran-*
chii, *Echthrogaleus coleoptratus*, *Læmargus muricatus*;
Lernæa branchialis, *Lernæopoda carpionis* og *elongata*,
Chondracanthus gibbosus, *Anchorella uncinata*, *Diocus*
gobinus, *Dichelestium oblongum*.

3. Kjøbte:

Et Bøffelhorn, en Elefanttand; *Falco milvus*, *Alauda*
arvensis, *Corvus monedula*, *Perdix coturnix*, *Ardea cinerea*
(alle udstoppede); *Gasterosteus aculeatus* og *pungitius*;
Crangon Boreas, *Cyamus ceti*, *Hyperia* sp., *Amphinome* sp.
Distomum hepaticum; *Sepiotheutis sepioidea*, *Cucumaria*
pentactes, *Ascidia parallelogramma* (alle i *Spiritus*); en
stor *Haliotis*-Skål. — Desuden et Sæt mikroskopiske Præ-
parer, et Mikrometer, et Stereoskop og et Sæt stereoskopiske
Billeder.

En Snees Gjenstande ere ifandsatte, omstillede eller
forsyne med ny *Spiritus*.

Regnskabsvæsenet.

(De vedføede Postier henvise til det lærde Skolevægens Budget).

I. A. Skolekassens Regnskab.

Indtægt.

Post.		Rd. β
1. Sordebogsindtægter for 1865:		
a. Arvesæsteafgift. Intet.		
b. Tiendeindtægter	3,766 Rd. 89 β	
c. Indtægter af Kirker og Præstefald. 1,482 — 22 -		
d. Jordstykke	22 — 85 -	
	<hr/> 5,272 Rd. 4 β	
Deri afgaaer:		
Slatter af Tienderne, m. v....	93 — 34 -	
		5,178. 66
3. Renter af Skolens Capitalformue	487. =	
4. Skolecontingenter:		
a. Skolepenge	10,528 Rd.	
b. Lyse- og Brændepenge for 1ste Halvaar	687 —	
c. Indskrivningspenge.....	185 --	
d. Gebyrer for Testimonier	120 —	
	<hr/> 11,520. =	
6. Bidrag fra Universitetet	30. =	
9. Forskjellige ubestemte og extraordinaire Indtægter...	87. 47	
	<hr/> Summa Indtægt... 17,303. 17	

Udgift.

2a. Lønninger til de faste Lærere.....	12,941. 64
b. Honorar for Inspection og Tilsyn med Samlingerne	450. =
c. Pedellens Løn.....	150. =
d. Lærernes Andel i Skolepengene.....	2,190. 62
3. For Timeundervisning.....	1,132. 74
5a. Bibliotheket, foruden Renten 43 Rd. af den samme tilhørende Capital, stor 1,075 Rd....	265 Rd. 51 β
b. den naturhistoriske Samling.....	71 — 56 -
c. den physiske Samling	28 — 40 -
	<hr/> 365. 51
Lateris... 17,230. 59	

Post.		Md.	β
	Transport	17,230.	59
6a. Bygningsudgifter:			
Bedlige holdelsesarbeider	447 Md. 25 β		
Hovedreparationer	= — =		
		447.	25
c. Inventariets Bedlige holdelse	299.	66	
d. Godtgjørelse for afstaaet Locale af Embedsbolig	80.	=	
7a. Brændselsfornødenheder	562 Md. 32 β		
b. Velysning	20 — 70 -		
		583.	6
8. Skatter og Afgifter (de communale)		38.	=
9. Regnskabsføringer		360.	=
13. Forfældige løbende og extraordinaire Udgifter:			
a. Skoleopvarmning	30 Md. = β		
b. Reengjøring	200 — 92 -		
c. Porto, Protokoller, Skrivemateria=			
lier og Afskrivning	215 — 58 -		
d. Programmer og Skolehøitideligheder	147 — 23 -		
e. Andre Udgifter	14 — 22 -		
		608.	3
14. Til Undervisning i Skydevaabens Brug		143.	92

Udenfor Finantsloven.

A. Decisionsposters Berigtigelse		12.	16
	Summa Udgift	19,802.	75
Naaat hermed sammenholdes Indtægtssummen		17,303.	17
fremkommer en Meerudgift for 1865—66 af	2,499.	58	
Men da Skolen har modtaget et Tilskud af den al=			
mindelige Skolefond af	1,500.	=	
udkommer en Capital-Tilbagegang af		999.	58

Balance-Conto den 31te Marts 1866.

Skolen eier:

1. Kongelige 4% Obligationer (Indskrivningsbevis)	6,600.	=	
2. Prioritetsobligationer	6,650.	=	
3. Contant Kassebeholdning	748.	36	
4. Deponerede Effecter (af Famulus quæsturæ)	1,500.	=	
	Summa	15,498.	36

Post.	Skolen slyder:	Rd.	β
1. Beholdning af indeholdte Beløb til Dækning af Præmier	313.	94	
2. Stipendiefondens contante Beholdning.....	28.	83	
3. Deponerede Effecter (af Famulus quæsturæ).....	1,500.	=	
Saldo: Capitalformue den 31te Marts 1866:			
rentebærende 13,250 Rd. = β			
ikke rentebærende..... 405 — 51 -			
	—	13,655.	51
		Balance... 15,498.	36

B. Stipendiefondens Regnskab.

Fonden eiede den 31te Marts 1865:

Capital	21,000.	=
Contant Beholdning	19.	90
	21,019.	90

(Herunder var indbefattet 35 Disciples indstaaende Oplag, tilsammen 2,160 Rd.)

Indtægten i 1865—66 har været:

Renter af Fondens Capital.....	840 Rd. = β	
Do. af Bartholins Legat	4 — 12 -	
	844. 12	
	21,864. 6	

Udgiften derimod:

Udbetalte Oplag og Stipendier ..	1,465 Rd. = β	
Bed Salg af 700 Rd. i Kongelige Obligationer tabt	70 — 19 -	
	1,535 19	

Fonden eier den 31te Marts 1866..... 20,328. 83
nemlig:

Capital: I Indstrivningsbeviis ...	17,800 Rd. = β	
Do. (Meyers Legat)	2,500 — = -	
	20,300 Rd. = β	
Contant Beholdning	28 — 83 -	

Under Capitalen er nu indbefattet 18 Disciples indstaaende Oplag, i alt 1,525 Rd.)

II. Under 14de (og, for en enkelt Discipels Bedkomende, 24de) November f. A. approberede Ministeriet følgende Fordeling af Skolens Beneficier for Beneficiaaret 1865—1866:

A. Fri Underviisning og mellemste Stipendium, 35 Rd., Alt at opslægge: 1. J. W. Hornemann, 2. J. C. W. Engel, 3. F. C. C. Ammikhøll, 4. L. J. Herløw.

B. Fri Underviisning og laveste Stipendium, 20 Rd., Alt at opslægge: 1. D. A. Schleisner, 2. J. A. Heiberg, 3. L. N. H. Otterstrøm, 4. A. S. Siebig, 5. A. J. B. Mollerup, 6. C. A. J. Juul, 7. A. Friedenreich, 8. A. Liebmann, 9. N. T. A. Thomsen, 10. L. B. Nielsen, 11. C. B. Boesen.

C. Fri Underviisning: 1. H. M. E. Bohn, 2. L. Hammeken, 3. J. Theobald Jensen, 4. L. J. Mygge, 5. J. C. Holm, 6. C. B. Bondo, 7. B. Thortsen, 8. H. J. G. Bonfils, 9. A. Behrend, 10. J. C. C. Nielsen, 11. E. B. Svane, 12. L. C. E. Gundorph, 13. A. B. C. Kjøshede, 14. C. J. A. Bachevold, 15. A. Sørensen, 16. C. P. J. Jørgensen, 17. P. J. B. Fredericksen, 18. D. B. C. Tullinius, 19. H. N. Kemp, 20. H. B. Thomsen, 21. C. E. Jensen, 22. C. Wiehe.

D. Fri Underviisning som extraordinaire Gratister: 1. B. F. M. Nørup, 2. N. T. H. Meyn, 3. P. C. B. Meyn, 4. T. A. Hansen, 5. J. A. Petersen, 6. F. C. Krebs (tillige laveste Stipendium, 20 Rd., Alt at opslægge), 7. C. A. Kofoed, 8. C. Krebs (tillige mellemste Stipendium, 35 Rd., Alt at opslægge), 9. D. C. Carøe (tillige laveste Stipendium, 20 Rd., Alt at

oplægge), 10. C. L. Petersen, 11. A. F. J. Krebs, 12. E. Petersen.

E. Underviisning med nedsat Betaling: 1. H. L. Herz (for første Halvaar), 2. J. H. Krenkel, 3. J. C. C. Welschou, 4. P. J. Bondesen.

F. Mellemste Stipendium uden fri Underviisning, 35 Rd., Alt at udbetale: T. N. Lange.

G. Laveste Stipendium uden fri Underviisning, 20 Rd., Alt at udbetale: 1. J. J. Voigt, 2. B. S. Kemp, 3. L. C. J. Juul, 4. C. G. Brøndsted, 5. S. Lauritsen, 6. G. A. Andresen, 7. G. P. B. Kemp, 8. F. F. D. Jochumsen, 9. B. C. A. L. Bøytler, 10. J. F. Eschricht, 11. A. F. D. H. Oluffsen, 12. S. H. Schrader, 13. R. Müller, 14. A. B. Doberø, 15. J. P. F. Ringberg, 16. E. Bondesen, 17. E. Linstow.

I det Klarupske Legat, 16 Rd. aarlig for hver Stipendiatur, vare efter forrige Aars Dimission to Bladser blevne ledige. Blandt de Disciple, som Rector i Skrivelse af 4de December f. A. havde foreslaaet til at indtræde i de vacante Bladser, tilkendegav Directionen for de Klarupske Stiftelser under 10de f. M. at have valgt Ludvig Emil Ebbe Gundorph af 5te Kl. og Gerhard Peter Brammer Kemp af 4de Kl., hvilke twende Disciple saaledes tilsligemed de tidligere Stipendiater F. C. Krebs af 7de Kl. A. F. C. C. Ammizboll af 7de Kl. B, N. T. A. Thomsen og L. B. Nielsen af 6te Kl. have mydt dette Stipendium i de to sidste Quartaler af 1865 og de to første Quartaler af 1866.

Det Bornemann-Lassoniske Legat, 10 Rd. aarlig,
er for indeværende Aar af Legatets Ephorus, Kammerherre,
Baron Fue-Ryzensteen, overeensstemmende med Rectors
Forslag af 3die Juni, under 10de f. M. tillagt Discipel af
7de Kl. A. B. F. M. R. Norup.

Særskilte Meddelelser.

Circulaire fra Kirke- og Underviisningsministeriet af 30te September 1865: „Efterat det ved Ministeriets Circulaire af 10de Januar 1853*) er fastsat som Regel angaaende Skolepenges Betaling for studerende Disciple, som efter fuldendt Afgangsexamen forlade Skolen i Løbet af Juli Maaned, at de kun have at erlægge Skolepenge for Juli Maaned, og denne Bestemmelse deels ved Circulaire af 18de October 1858**) er udvidet til at gjelde ogsaa for Disciple, som underlaaft sig den ved Bekjendtgørelsen af 18de September 1855 anordnede Afgangsexamen for Realdisciple af den høiere Grad og for saadanne Disciple, som efter Rectors Raad i Anledning af Udfaldet af Hovedexamen udmeldes af Skolen, uden Hensyn til, om Udmeldelsen først skeer i Juli eller August Maaned, deels ved specielle Skrivelser af Ministeriet er udstrakt ogsaa til de Disciple, som forlade Skolen efter at have fuldendt den for Realdisciple anordnede Afgangsexamen af den lavere Grad, vil Ministeriet nu som almindelig Regel have bestemt, at for Fremtiden enhver Discipel, som i Løbet af Juli Quartal

*) See Skoleesterr. for 1852—53 S. 50—51.

**) See Skoleesterr. for 1858—59 S. 54—55.

udmeldes af Skolen uden at have besøgt Skolen længere end til Sommerferiens Begyndelse, kun betaler Skolepenge for Juli Maaned."

Circulaire fra Ministeriet af 28de October 1865: „Efterat der som Betingelse for Optagelse i de offentlige lærde Skoler ved Bekjendtgjørelsen af 30te November 1864 § 1*) er bestemt en Alder af det fylde 9de Åar, saaledes dog, at Ministeriet er bemhyndiget til, hvor Umstændighederne tale deraf, derfra at bevilge Undtagelse, forsaavidt den Paagjeldende ikke mangler over et Åar i Lav-alderen, vil der med Hensyn til disse Dispensationer for Fremtiden være at iagttaage Følgende:

1. Alderen bliver at regne fra den 23de August.
2. Den Rectorerne ved Bekjendtgjørelsen af 13de Mai 1850 § 3 Nr. 1 indrømmede Tilladelse til at optage Disciple, der manglade nogle faa Maaneder i Lavalderen, bort-falder.**).
3. Enhver Discipel, som ikke inden den 23de August har fyldt det 9de Åar, vil behøve Ministeriets Tilladelse for at kunne optages i Skolen. Denne Tilladelse vil i Neglen kun blive given for Disciple, der manglade tre Maaneder eller derunder i den fastsatte Alder, og naar Rector bestemt erklærer, at den Paagjeldende med Hensyn til Kundskab og Færdighed fuldkommen har tilfredsstillet ved Skolens Optagelsespølse og i sin aandelige og legemlige Udvikling synes at være tilstrækkelig fremstreden.

*) See Skoleesterr. for 1864—65 S. 56.

**) See Lindes Meddelelser angaaende „Det lærde Skolevæsen“ S. 105.

Til en Dispensation, naar den Paagjeldende mangler mere end tre Maaneder i Optagelsesalderen, vil der behøves en lige saa bestemt Erklæring fra Rektor om en mere end almindelig fremstreden Udvikling og en fortrinlig Bestaaen af Optagelsesprøven uden Spor af Anstrengelse."

Lov (af 16de Februar 1866), som med et Tillæg stadfæster den foreløbige Lov af 5te Mai 1865*) om Ophævelse af den Lærerne ved de Lærde Skoler ved Lov af 28de Marts 1855 § 1 d. tillagte Ret til Andeel i Skolepenge:

„Vi Christian den Niende o. s. v. Gjøre vitterligt: Rigsdagen har vedtaget og Vi ved Vort Samtykke stadfæstet følgende Lov:

Den foreløbige Lov af 5te Mai 1865 om Ophævelse af den Lærerne ved de Lærde Skoler ved Lov af 28de Marts 1855 § 1 d. tillagte Ret til Andeel i Skolepenge stadfæstes, dog saaledes, at der ikke kan tilstaaes nogen Lærer, der i mindre end 5 Aar har nydt Andeel i Skolepenge, en større Godtgjørelse for Tabet af denne end den, som udkommer efter Indtægtens Gjennemsnitsbeløb for de Lærere, der ved samme Skole have oppebaaret Indtægten i 5 Aar, og at Tillæget for hver enkelt Lærers Vedkommende afrundes til et lige Antal af hele Rigsdaler, idet det Overskydende bortfalder.

Hvorefter alle Vedkommende sig have at rette.“

Ærge som Ministeriet i Anledning af den provisoriske Lov af 5te Mai s. A. havde under 10de Juli s. A., med

*) See Skolestørret. for 1864—65 S. 67—68.

Forbehold af mulig Forandring, angivet den Godtgjørelse, der vilde tilkomme enhver af Skolens vedkommende Lærere, saaledes blev nu, i Henvold til ovenanførte Lov, denne Godtgjørelse med en ringe Modification af det tidligere anførte Beslut definitiv bestemt ved Ministeriets Skrivelse af 10de Marts 1866.

Skrivelse fra Ministeriet af 26de April 1866: „Paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Forestilling har det behaget Hans Majestat Kongen ved allerhøieste Resolution af 14de d. M. allernaadigst at bifalde, at den i allerhøieste Resolution af 19de November 1830 indeholdte Bestemmelse, at hjemfaldne Oplagspenge henlægges til et førstigt Fond, forandres derhen, at de fra 1ste April 1866 at regne tilbagebetales til den Skoles Stipendiefond, af hvilket Stipendiet i sin Tid er udredet.“

De Forhandlinger, der af Ministeriet vare foranledigede angaaende Spørgsmålet om, hvorvidt der maatte være Anledning til at foretage Forandring i den af Ministeriet midlertidig tagne Bestemmelse angaaende Hovedcharakterens Uddragning af Specialcharaktererne ved Afgangsexamen ved de Lærde Skoler (hvorom den begjerede Erklaring herfra blev afgiven under 8de August f. A.)*), ere i Løbet af dette Skoleaar blevne afsluttede, og Sagen har derefter fundet sin endelige Afslutning ved følgende:

Bekjentgjørelse (af 31te Mai 1866) om Charakteergivningen ved Afgangsexamen til Univer-

*) See Skoleesterr. for 1864—65 S. 65—66.

sitetet og Afgangsexamen for studerende Disciple ved de lærde Skoler:

„Paa Ministeriets derom nedlagte allerunderdanigste Hørestilling har det behaget Hans Majestat Kongen under 26de d. M. allernaadigst at approbere som følger:

Bed Afgangsexamen for studerende Disciple i de lærde Skoler og ved Adgangsexamen til Universitetet gives 9 Specialcharacterer i følgende Fag:

1. Modersmaalet, skriftlig Udarbeidelse (fri Opgave),
2. Modersmaalet, skriftlig Udarbeidelse (Gjengivelse af et bekjendt Stof),
3. Latin, mundtlig,
4. Latinisk Stiil og Version,
5. Græsk,
6. Historie,
7. Arithmetik, mundtlig og skriftlig,
8. Geometrie, mundtlig og skriftlig,
9. Naturlære.

Specialcharactererne ere:

ng., mg., g., tg., mtl., slet, der betragtes som staaende lige langt fra hinanden, betegnede med Tallene: 6, 5, 4, 3, 2, 1.

De tre Censorer, som bedømme en Prøve, maae kun give hele Characterer; dog kan i de tre Fag (3, 5 og 6), i hvilke Characteren efter det Nedenanførte forstærkes, tilføies et +, som forhøjer Characteren med $\frac{1}{2}$.

I de Fag, i hvilke Prøven er enkelt (1, 2, 3, 5, 6 og 9), lægges de tre Censorers Characterers Talværdier sammen, og divideret med 3 udgjør det udkommende hele Tal eller hele Tal med en Brøk Characteren i Faget.

I de Fag, i hvilke Prøven er dobbelt (4, 7 og 8), give Censorerne hver een Characteer for hver Prøve, og der forholdes da med de sex Characterer ganske som med de tre ved

den enkelte Prøve, kan at der divideres med 6 istedetfor med 3.

Brøker, der ere højere end $\frac{1}{2}$, altsaa $\frac{2}{3}$ og $\frac{5}{6}$, udtrykkes som respective $\frac{1}{3}$ og $\frac{1}{6}$ af den højere Characteer.

Bed Hovedcharacterens Uddragning af Specialcharactererne betegne Specialcharactererne Tal, som gaaende ud fra ug. = 8 aftage med stigende Potentser af 2 og have altsaa en Værdi af:

$$8, 7, 5, 1, \frac{1}{3} \text{ og } \frac{1}{6} 23.$$

Charactererne for de ni Fag ere eensveiende, undtagen for mundtlig Latin, Græsk og Historie, i hvilke de veie som $1\frac{1}{2}$ imod 1.

Bed Hovedcharacterens Uddragning oversøres Specialcharacteren i Faget med dens Værdi efter nysnævnte System, og den ved Charakteren hængende Brøk multipliceres, hvis Brøken er positiv, med det Tal, som udgør Afstanden imellem Charakteren og den nærmest foregaaende Characteer, og, hvis den er negativ, med det Tal, som udgør Afstanden imellem Charakteren og den nærmest efterfølgende Characteer.

Hovedsummen af samtlige ni Specialcharacterer med deres vedhængende Brøker, i hvilken $\frac{1}{2}$ eller derover regnes = 1, bestemmer Hovedcharakteren, for hvilken der	
til første Characteer med Udmærkelse kræves	79 Points
til første Characteer	64 —
til anden Characteer	37 —
til tredie Characteer	29 —

I Testimoniet indføres Specialcharactererne med de vedhængende Brøker, og til Slutningen Hovedcharakteren med Tilførsle af Pointsantallet.

Hvilket herved bekjendtgøres til Efterretning for alle Bedkommende".

Med denne Bekjendtgjørelse fremfendte Ministeriet et Circulaire af samme Dato, saaledes lydende:

„Bød hermed at fremfende et Antal Exemplarer af Bekjendtgjørelsen af Dags Dato om Characteргivningen ved Afgangsexamen til Universitetet og Afgangsexamen for studerende Disciple ved de lærde Skoler til Uddeling blandt Skolens Lærere og Afbenyttelse for Censorerne, skal Ministeriet, til nærmere Forklaring og for saavidt muligt strax at bringe Gensartethed i Fremgangsmæde tilveie, tilføie Følgende.

Medens Scalaen saavel for Specialcharactererne som for Hovedcharacterens Uddragning af disse er uforandret, er det fundet rigtigt at høje Bestemmelserne i Circulaire af 4de September 1851 om, at Characteren for de skriftlige Prøver i Matematik skulde i Forhold til Characteren for den mundtlige Prøve gjælde som $\frac{1}{2}$ mod 1, saa at de fremtidig gjældelige.

Det er en Selvfølge, at Pointsantallet for Hovedcharactererne maatte forandres, efterat Fagcharactererne vare indskrænked fra 13 til 9. Paa den ene Side maatte omtrentlig det samme Forhold mellem de to store Faggrupper, som Examens omfatter, beholdes; paa den anden Side var det ønskeligt at have flere Characterer, for at ikke et uheldigt Udfald af Prøven i et enkelt Fag skulde virke altfor stærkt. Disse Betragtninger have ført Ministeriet til at forstærke Charactererne i de 3 Fag Latin, Græsk og Historie derved, at de gjælde $1\frac{1}{2}$ mod 1. Hovedcharacterens Uddragning af Specialcharactererne skeer altsaa, som om disses Antal var $10\frac{1}{2}$, og derefter har Ministeriet paa samme Maade som tidligere sat Grændsen for de 3 Hovedcharacterer, dog saaledes, at Pointsantallet for 2den og 3die Characteer er lidet forhøjet udover, hvad der tidligere fordredes.

En Hovedændring er, at Bestemmelserne i Circulaire

af 4de September 1851 om, at Censorerne kunde tilføje et + eller - til Fagcharacteren, er hævet. Ministeriet har fundet det overslodigt at have et større Antal Trin at variere paa som Udtryk for Dommen om en Candidats Kundskaber end de 6 hele Characterer; man har antaget, at Tilføjelsen af + og -, der kun kunde forhøie eller forringe Characteren med $\frac{1}{3}$, ikke følte til en finaalg Utdregning, og man har saa meget mindre taget i Betænkning at paalægge Censorerne at benytte hele Characterer, som det altid, hvor en Censor er i Dvivl, staaer ham aabent at søge denne fjernet ved en yderligere Examination.

Derimod har Ministeriet fundet, at Censorerne i de 3 Fag, i hvilke Characteren forstørres, have et billigt Krav paa, at der aabnes dem Lejlighed til skarpere at betegne deres Dom, og dette har man søgt at imødekommme ved i disse Fag at tilslade Benyttelsen af et +, som Betegnelse for, at Præstationen ligger midt mellem to Characterer.

Den anden Hovedforandring er, at Ministeriet har fundet det nødvendigt fremtidigen at opgive Bestemmelser i Circulairet af 4de September 1851 om, at de ved Specialcharacterens Beregning af Censorernes Characterer fremkomme Broker bortkastedes, hvis de vare $\frac{4}{5}$ eller derunder, men suppleredes til 1, hvis de vare $\frac{5}{6}$ eller derover, og derimod at bestemme, at Brokerne skulle føres over ikke blot til Specialcharactererne, men ogsaa ved Hovedcharacterens Uddragning af disse. Tilfældigheder kunne i modsat Fald faae for stort Spillerum. Ved Brokers Bortkastelse eller disses Supplering opstaaer altid Feil, selv naar, som ved Specialcharactererne, Afstanden mellem Charactererne er = 1. Men naar, som Tilfældet er ved Hovedcharacterens Uddragning af Specialcharactererne, Characterernes Afstand ikke længer er 1, men voxer efter stigende Potenter af 2, bliver

Misvisningen stedse større, jo slettere Characteren er, hvor-ved Brøken hænger. Saaledes gav efter de tidlige Regler $5\frac{4}{9}$ ing. og ved Overførselen til Systemet for Hovedcharac- terens Uddragning 7 Points, medens $5\frac{5}{9}$ gav ug. og altsaa 8 Points; den første Candidat tabte saaledes kun 1 Point, men, hvis der var Spørgsmaal om $1\frac{4}{9}$ og $1\frac{5}{9}$, saa fik den første flet., der i Hovedcharacteren trak 23 Points fra, den sidste mdl., der i Hovedcharacteren trak 7 Points fra, og han tabte saaledes 16 Points, og det uagtet den over Can- didatens Præstation afgivne Dom i begge Tilfælde kun diffe- rerede med $\frac{1}{9}$.

Til en Forklaring om Specialcharacterernes Overførelse i Systemet for Hovedcharacterens Uddragning tilføies paa mod- staaende Side endnu her et Exempel, som omfatter alle de Tilfælde, der antages at kunne indtrefфе“.

Fagene.	Censorernes Charakter					Special- charaktere med vedhængende Brak.	Overført i Sy- stemet for Hoved- charakterens Uddragning.
	1.	2.	3.	i Talverdi.	Gjennemsnits- verdi.		
1. Dansk Udarbeidelse (I)	g.	tg.	g.	$\frac{4 + 3 + 4}{3.}$	$3\frac{2}{3} = 4 \div 1/3.$	g. $\div 1/3.$	$5 \div 4/3.$
2. Dansk Udarbeidelse (II)	mg.	g.	g.	$\frac{5 + 4 + 4}{3.}$	$4\frac{1}{3} = 4 + 1/3.$	g. $+ 1/3.$	$5 + 2/3.$
3. Latin	mg.	g.+	g.+	$\frac{5 + 4\frac{1}{2} + 4\frac{1}{2}}{3.}$	$4\frac{2}{3} = 5 \div 1/3.$	mg. $\div 1/3.$	$\left\{ \begin{array}{l} 7 \div 2/3. \\ 3\frac{1}{2} \div 1/3. \end{array} \right.$
4. Latinst Stiil og Version.....	g. tg.	mg. md.	mg. g.	$\frac{4+5+5+3+2+4}{6.}$	$3\frac{5}{6} = 4 \div 1/6.$	g. $\div 1/6.$	$5 \div 4/6.$
5. Græsk.....	ug.	ug.	mg.+	$\frac{6 + 6 + 5\frac{1}{2}}{3.}$	$5\frac{5}{6} = 6 \div 1/6.$	ug. $\div 1/6.$	$\left\{ \begin{array}{l} 8 \div 1/6. \\ 4 \div 1/12. \end{array} \right.$
6. Historie	mg.	mg.	g.+	$\frac{5 + 5 + 4\frac{1}{2}}{3.}$	$4\frac{5}{6} = 5 \div 1/6.$	mg. $\div 1/6.$	$\left\{ \begin{array}{l} 7 \div 2/6. \\ 3\frac{1}{2} \div 1/6. \end{array} \right.$
7. Arithmetik, mundtlig og skriftlig	ug. tg.	ug. tg.	mg. g.	$\frac{6+6+5+3+3+4}{6.}$	$4\frac{1}{2} = 4 + 1/2.$	g. $+ 1/2.$	$5 + 1.$
8. Geometrie, mundtlig og skriftlig	g. md.	mg. tg.	g. tg.	$\frac{4+5+4+2+3+3}{6.}$	$3\frac{1}{2} = 3 + 1/2.$	tg. $+ 1/2.$	$1 + 2.$
9. Naturlære	mg.	mg.	mg.	$\frac{5 + 5 + 5}{3.}$	$5 = 5.$	mg.	7.

 $61 \div 1/12.$

2den Char. med 61 Points.

Afgangseramens 1ste Deel, 1863.

M ^ø	Candidaterne.	Hjæl. Mg.	Graaf. Mg.	Geographie. Ug.	Naturhistorie. Ug.
1.	H. A. Larsen	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.
2.	R. P. A. Lassen *)	Mg.	Mg.	Ug.	Mg.
3.	C. J. Salomonsen	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.
4.	R. F. Petersen	Mg.	Mg.	Mg.	G.
5.	P. J. J. Petersen	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.
6.	J. F. C. Ammitzboll	Mg.	Ug.	Ug.	Mg.
7.	M. Krohn	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.
8.	E. B. H. Kjerulf *)	G.	Mg.	Mg.	Ug.
9.	D. B. Stüber	G.	Mg.	Mg.	Ug.
10.	H. C. Sorensen	G.	G.	Mg.	G.
11.	J. L. C. J. Thraen	Tg.	Mg.	Mg.	G.
12.	P. L. G. Ollgaard	G.	Mg.	Mg.	G.
13.	A. P. Borgen *)	G.	G.	Mg.	Mg.
14.	J. H. B. Witz	G.	Ug.	Mg.	Mg.
15.	P. B. Storm	G.	G.	G.	Mg.
16.	J. C. Brøstrup	Tg.	G.	Mg.	Tg.
17.	C. M. Christensen	Mg.	G.	G.	G.
18.	C. C. J. Friis	G.	G.	Ug.	Mg.
19.	H. H. H. Drachmann	G.	G.	Mg.	Mg.
20.	C. G. B. H. Steemann *)	Mg.	Mg.	Mg.	G.
21.	B. M. B. Bang	G.	Mg.	G.	G.
22.	B. J. L. Evers	G.	G.	Ug.	G.
23.	C. F. G. Vorst	Mg.	G.	Tg.	G.
24.	J. D. D. M. S. Schnittger	G.	Mg.	G.	G.
25.	Privatist L. R. B. Larsen *)	Mg.	G.	Mg.	G.

*) Nr. 2 og Nr. 20 havde taget Afgangseramens 1ste Deel i Flensborg lærde og Realskole, Nr. 8 i Haderslev lærde Skole, Nr. 13 i Rønne højere Realskole, Nr. 25 i Sorø Akademies Skole.

Side 86.

Afgangsexamens 2den Deel, 1865.

Dømt.	Latin (skriftlig).	Latin (mundtlig).	Gref.	Religion.	Historie.	Nritthetl.	Geometrie.	Naturfører.	Hoved- charakteer.	Points.	Gebræft.
Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Første Char. m. Ndm.	100	- - -
Mg.	Mg.	Ug.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	Første Char.	93	- - -
Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	**) Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Første Char. m. Ndm.	92	- - -
Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Første Char.	87	G.
Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	G.	Første Char.	90	G.
Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Første Char.	93	- - -
Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Ug.	Første Char.	96	- - -
G.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Ug.	Mg.	Første Char.	87	- - -
Mg.	G.	G.	G.	Ug.	Mg.	Ug.	Ug.	Ug.	Første Char.	88	Tg.
Mg.	G.	G.	Mg.	G.	Mg.	G.	G.	Tg.	Anden Char.	69	- - -
Mg.	Mg.	G.	G.	G.	G.	Ug.	Ug.	G.	Anden Char.	75	- - -
G.	G.	G.	Tg.	Mg.	Mg.	G.	Ug.	Mg.	Anden Char.	74	- - -
Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	Mg.	Tg.	G.	G.	Anden Char.	75	- - -
G.	Tg.	Mg.	G.	Mg.	G.	Mg.	Ug.	Mg.	Første Char.	79	- - -
Mg.	Mg.	G.	G.	G.	G.	Mg.	Mg.	G.	Anden Char.	75	- - -
G.	Tg.	G.	G.	Mg.	Mg.	G.	G.	Mdl.	Anden Char.	47	- - -
Mg.	Tg.	Mg.	G.	Mg.	Mg.	Mg.	G.	Ug.	Anden Char.	76	- - -
Mg.	G.	Tg.	G.	Mg.	Ug.	Tg.	G.	Tg.	Anden Char.	65	- - -
Mg.	G.	Mg.	G.	Mg.	Tg.	Mdl.	Tg.	Mdl.	Anden Char.	43	- - -
G.	Tg.	Tg.	G.	G.	Tg.	G.	G.	Mg.	Anden Char.	61	- - -
G.	G.	G.	G.	G.	G.	Tg.	G.	Mdl.	Anden Char.	51	- - -
G.	Tg.	Tg.	G.	Mg.	Mg.	G.	G.	G.	Anden Char.	64	- - -
G.	G.	G.	Mg.	Mg.	Tg.	Mg.	Mg.	Mdl.	Anden Char.	55	- - -
G.	G.	G.	Tg.	Mg.	G.	Mg.	G.	G.	Anden Char.	67	- - -
Tg.	Tg.	Mg.	Mg.	G.	G.	Tg.	Tg.	Mdl.	Anden Char.	45	- - -

**) Hører til den mosaiske Troessbekjendelse.

Bilag til Side 100.

Fagene.	VII A.	VII B.	VI.	V A.	V B.	IV.	III.	II.	I.	Summa
Dansk	2	2	2	2	2	2	3	5	6	26
Sydfæst	"	"	2	2	2	2	2	3	4	17
Fraafsk	"	1	3	2	2	2	3	"	"	13
Engelsk	"	2	"	"	"	"	"	"	"	2
Latin	10	9	8	8	8	8	9	6	"	66
Gresk	6	6	5	5	5	5	"	"	"	32
Religion	2	1	2	2	2	2	2	2	3	18
Historie	4	3	2	3	3	2	2	2	2	23
Geographie ..	"	"	2	2	2	2	2	2	2	14
Mathematiske Discipliner..	4	4	4	4	4	4	4	4	4	36
Naturlære ...	3	4	"	"	"	"	"	"	"	7
Naturhistorie .	"	"	2	2	2	2	2	2	2	14
Skrivning ...	"	"	"	"	"	1	2	3	4	10
Tegning	"	"	"	"	"	"	1	2	2	5
Sang *).....	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	4
Summa af ugentlige Timer	33	34	34	34	34	34	34	33	31	287
Hebraisk.....	3	2	"	"	"	"	"	"	"	5
Gymnastik**))	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(2)	(3)	(4)	11
Total-Summa	38	38	36	36	36	36	36	36	35	302

*) 4 ugentlige Timer, paa hvilke de forskellige Partier ere fordeelte.

**) 11 ugentlige Timer, paa hvilke Klasserne ere fordeelte.

Nettelse.

Paa den i forrige Aars Skoleefterretninger S. 70—71 meddeleste Liste over Charaktererne ved Afgangsexamen er det med Hensyn til den under Nr. 12 nævnte Candidat C. J. G. J. Thaarup sket ved Uagtsomhed, at de Charakterer, som han erholdt ved Examens første Deel i Aaret 1862, ere anførte istedetfor dem, der tildeles ham ved samme Deel af Examen i Aaret 1863, da han med Ministeriets Til-ladelse atter underkastede sig denne (see Skoleefterr. for 1864—65 S. 4), og hvilke vare: Tydsk: G., Fransk: Mg., Geographie: Ug., Natur-historie: Mg.

S h e m a

over Examinationens Gang ved de offentlige Examiner i Metropolitan-skolen i 1866.

A. Afgangsexamen.

(Den 23de, 25de og 26de Juni og fra 3de til 9de Juli).

VII Kl. A er under den mundtlige Afgangsexamen i Latin, Græsk og Mathematik deelt i 4 Partier, α , β , γ , δ , i Religion, Historie og Naturlære i 3, α' , β' , γ' , saaledes:

VII Kl. A α : 1. Norup, 2. Engel, 3. Hansen, 4. Heiberg,
5. Otterstrøm, 6. Jeppeisen, 7. Privatisten
Bjerre, 8. Privatisten Skram.

VII Kl. A β : 1. Jespersen, 2. Hornemann, 3. Møllerup,
4. Regensburg, 5. Krebs, 6. Jacobsen, 7. Pri-
vatisten Christensen.

VII Kl. A γ : 1. Hørk, 2. Rafn, 3. N. Meyn, 4. Schleisner,
5. Kofoed, 6. Martens, 7. Privatisten Nehammer.

VII Kl. A δ : 1. P. Meyn, 2. Fiebig, 3. Th. Petersen,
4. Plenge, 5. J. Petersen, 6. Privatisten Bar-
foed, 7. Privatisten Neve.

VII Kl. A α' : 1. Norup, 2. P. Meyn, 3. Rafn, 4. Møllerup,
5. Heiberg, 6. Plenge, 7. Kofoed, 8. Jacob-
sen, 9. Privatisten Bjerre, 10. Privatisten Neve.

VII Kl. A β' : 1. Jespersen, 2. Engel, 3. Fiebig, 4. N. Meyn,
5. Regensburg, 6. Otterstrøm, 7. J. Petersen,
8. Martens, 9. Privatisten Christensen, 10. Pri-
vatisten Skram.

VII Kl. A γ' : 1. Hørk, 2. Hornemann, 3. Hansen, 4. Th.
Petersen, 5. Schleisner, 6. Krebs, 7. Jeppe-
sen, 8. Privatisten Barfoed, 9. Privatisten Ne-
hammer.

I. Skriftlig Examens.

Lørdagen den 23de Juni.

- Kl. 9—1. Oversættelse fra Latin paa Dansk.
— 4—8. Geometrisk Udarbeidelse.

Mandagen den 25de Juni.

- Kl. 9—1. Udarbeidelse i Modersmaalet I. (fri Opgave).
— 4—8. Latinisk Stiil.

Tirsdagen den 26de Juni.

- Kl. 9—1. Udarbeidelse i Modersmaalet II. (bunden Opgave).
— 4—8. Arithmetisk Opgave.

II. Mundtlig Examens.

(De paa nedenstaende Schemas venstre og høire Side anførte Examinationer afholdes henholdsvis i IV og V Kl. B's Lærestuer).

Tirsdagen den 3die Juli.

Kl. 9. VII Kl. A α . Græst.
— 5. VII Kl. A β . Græst. | Kl. 9. VII Kl. A γ . Mathe-
matik.
— 5. VII Kl. A α' . Religion.
Døl. Petersen.
Døl. Jensen. |
|---|--|

Onsdagen den 4de Juli.

Kl. 9. VII Kl. A α . Latin.
Rector. | Kl. 9. VII Kl. A δ . Mathe-
matik.
— 5. VII Kl. A β' . Religion.
Døl. Petersen. |
|---|---|

Torsdagen den 5te Juli.

Kl. 9. VII Kl. A γ . Græst.
— 5. VII Kl. A δ . Græst.
Døl. Petersen. | Kl. 9. VII Kl. A α . Mathe-
matik.
— 5. VII Kl. A γ' . Religion.
Døl. Petersen. |
|--|--|

Fredagen den 6te Juli.

Kl. 9. VII Kl. A γ . Latin. Rector.	Kl. 9. VII Kl. A β . Mathe- matik. Adj. Smith.
— 5. VII Kl. A α' . Historie. Adj. Bergmann.	

Løverdagen den 7de Juli.

Kl. 9. VII Kl. A β . Latin. Rector.	Kl. 9. VII Kl. A β' . Natur- lære. Øvl. Prof. Pe- tersen.
— 5. VII Kl. A β' . Historie. Adj. Bergmann.	— 5. VII Kl. A α' . Natur- lære. Øvl. Prof. Pe- tersen.

Mandagen den 9de Juli.

Kl. 9. VII Kl. A δ . Latin. Rector.	Kl. 9. VII Kl. A γ' . Natur- lære. Øvl. Prof. Pe- tersen.
— 5. VII Kl. A γ' . Historie. Adj. Bergmann.	— 6. VII Kl. A. Hebraisk. Øvl. Krebs.

B. Hovedexamens.

(Fra 3de til 21de Juli).

Under den mundtlige Deel af Hovedexamens er VII Kl. B i Latin, Græsk og Mathematik deelt i 3 Partier, α' , β' , γ' , i de øvrige Fag i 2, α og β ; VI Kl. er i Geographi og Naturhistorie deelt i 3 Partier, α' , β' , γ' , i de øvrige i 2, α og β ; de øvrige Klasser ere i de fleste Fag deelte i 2 Partier, α og β , saaledes:

VII Kl. B α' : 1. Lange-Müller, 2. Barfoed, 3. Theodor Jensen, 4. D. Bull, 5. Richter, 6. Vorh, 7. Eibe, 8. F. Buhl, 9. Harboe.

VII Kl. B β' : 1. Ammitzbøll, 2. Krebs, 3. Bohn, 4. Friedreich, 5. Liebmann, 6. Juul, 7. Lütken, 8. Hammeken, 9. Gamæl.

- VII Kl. B γ': 1. Essfeldsen, 2. Schjødte, 3. Herløw, 4. Carøe,
 5. Steenstrup, 6. Theobald Jensen, 7. Lund-
 dahl, 8. Martens.
- VII Kl. B α: 1. Lange-Müller, 2. Essfeldsen, 3. Krebs,
 4. Theodor Jensen, 5. Herløw, 6. Frieden-
 reich, 7. Richter, 8. Steenstrup, 9. Juul,
 10. Eibe, 11. Lunddahl, 12. Hammeken,
 13. Harboe.
- VII Kl. B β: 1. Ammitzbøll, 2. Barfoed, 3. Schjødte,
 4. Bohn, 5. D. Bull, 6. Carøe, 7. Liebmann,
 8. Borø, 9. Theobald Jensen, 10. Lütken,
 11. F. Buhl, 12. Martens.
- VI Kl. α': 1. Magnusen, 2. Rothe, 3. Nielsen, 4. Heil-
 buth, 5. Schack, 6. Nygård, 7. Bonfils.
- VI Kl. β': 1. Thomesen, 2. Holten, 3. Levy, 4. Jansen,
 5. Schaumburg, 6. Friis, 7. Melchior.
- VI Kl. γ': 1. Voigt, 2. Westergaard, 3. Buhl, 4. Kemp,
 5. Holm, 6. Bondo, 7. Johansen.
- VI Kl. α: 1. Magnusen, 2. Voigt, 3. Holten, 4. Niel-
 sen, 5. Buhl, 6. Jansen, 7. Schack, 8. Holm,
 9. Friis, 10. Bonfils, 11. Johansen.
- VI Kl. β: 1. Thomesen, 2. Rothe, 3. Westergaard,
 4. Levy, 5. Heilbuth, 6. Kemp, 7. Schaum-
 burg, 8. Nygård, 9. Bondo, 10. Melchior.
- V Kl. A α: 1. Kühnel, 2. Linde, 3. Gundorph, 4. Crone,
 5. Iversen, 6. Brøndsted, 7. Boesen, 8. Helsen,
 9. Reeh, 10. Svane.
- V Kl. A β: 1. Krogh, 2. Juul, 3. Lauritsen, 4. Gamel,
 5. Nielsen, 6. Delbanco, 7. Nissen, 8. Bol-
 wig, 9. Heiberg, 10. Petersen.
- V Kl. B α: 1. Sletting, 2. Bahlevold, 3. Hedemann,
 4. Jørgensen, 5. Sørensen, 6. Levinse, 7. Schmidt-Petersen, 8. Møller.
- V Kl. B β: 1. Lange, 2. Kjølhede, 3. Andrefsen, 4. Fre-
 deriksen, 5. Rothe, 6. Dahlerup, 7. Wiehe,
 8. Neergaard.
- IV Kl. α: 1. G. Kemp, 2. H. Kemp, 3. Belschou, 4. Gam-
 meltoft, 5. Thomesen, 6. Suenzon, 7. Helzen,
 8. Anthou, 9. Petersen, 10. Esricht, 11. Holm,
 12. Simony.

- IV Kl. β: 1. Tulinius, 2. Bohn, 3. Bondeisen, 4. Prior,
 5. Jochumsen, 6. Schlichtkrull, 7. Krogh,
 8. Hansen, 9. Steenstrup, 10. Rothe, 11. Voet-
 ler, 12. Linde.
- III Kl. α: 1. Ussing, 2. R. Müller, 3. Neumann, 4. Loofst,
 5. Doberø, 6. Philipsen, 7. Gram, 8. Juul,
 9. Hansen, 10. Arnholtz, 11. Dithmer,
 12. Holten, 13. Stub, 14. Belschow, 15. Bruhn,
 16. Prior.
- III Kl. β: 1. Olufsen, 2. Hornemann, 3. Schrader,
 4. Westergaard, 5. C. Olrik, 6. Borries,
 7. Bull, 8. Hacke, 9. Bornemann, 10. Paulli,
 11. Suenson, 12. D. Olrik, 13. Irminger,
 14. Weilbach, 15. Jensen.
- II Kl. α: 1. Gjelstrup, 2. Gundorph, 3. Hoppe, 4. Bon-
 desen, 5. Jonquieres, 6. Liebe, 7. Schwarzb-
 kopf, 8. Michelsen, 9. Pandrup, 10. Jesper-
 sen, 11. Meissling, 12. Herk.
- II Kl. β: 1. Bock, 2. Ringberg, 3. Ravn, 4. Brix,
 5. Dahlerup, 6. Linstow, 7. Fredericia,
 8. Schmidt-Pisfeldsøe, 9. Bondo, 10. Klee,
 11. Hagen, 12. Wolshagen.
- I Kl. α: 1. Ussing, 2. Brix, 3. Lillienkjold, 4. Suen-
 son, 5. Gammeltoft, 6. Neumert, 7. F. Esch-
 rieth, 8. Carstenen, 9. With, 10. Gjelstrup,
 11. Heilbuth, 12. E. Petersen.
- I Kl. β: 1. Bondeisen, 2. Hornemann, 3. Stilhoff,
 4. Møller, 5. C. Eschrieth, 6. Krebs, 7. Linde,
 8. Stephensen, 9. Gade, 10. Anthon, 11. Bent-
 thien, 12. Belschow.

I. Skriftlig Examens.

Den skriftlige Hovedexamens afholdeshaar fra 3de til 13de
 Juli paa de Tider, paa hvilke Localernes Afbenyttelse og Lærernes
 Arbeide ved Afgangsexamen tillader det.

II. Mundtlig Gramen.

(De paa nedenstaende Schemas venstre og høire Side samst under disse ansorte Examinationer afholdes henholdsvis i IV, V Kl. B og V Kl. A's Lærestuer. De med * betegnede Examinationer foretages i VII Kl. A's Lærestue).

Tirsdagen den 3de Juli.

Kl. 8. VI Kl. α'. Geographi. Dvl. Fogh.
— 11½. VI Kl. α. Fransl. Adj. Carøe.

Onsdagen den 4de Juli.

Kl. 8. VI Kl. β'. Geographi. Dvl. Fogh.

Torsdagen den 5te Juli.

Kl. 8. VI Kl. γ'. Geographi. Dvl. Fogh.
— 11½. VI Kl. β. Fransl. Adj. Carøe.

Fredagen den 6te Juli.

Kl. 8. VI Kl. α'. Naturhistorie. Dvl. Fogh.

Løverdagen den 7de Juli.

Kl. 8. VI Kl. β'. Naturhistorie. Dvl. Fogh.

Mandagen den 9de Juli.

Kl. 8. VI Kl. γ'. Naturhistorie. Dvl. Fogh.

Tirsdagen den 10de Juli.

8—11. VII Kl. B α'. Latin. Collab. Blachert.	8—11. IV Kl. α. Mathematic. Adj. Smith.
11½—2½. III. Kl. α. Latin. Dvl. Krebs.	11—1. IV Kl. β. Naturhistorie. Dvl. Fogh.
5—7. III Kl. β. Tysk. Dvl. Petersen.	1—2½. II Kl. α. Geographi. Adj. Carøe.
	5—8. VII Kl. B α. Naturlære. Prof. Petersen.

8—11. II Kl. Historie. Adj. Bergmann.

11—1. V Kl. A α. Fransl. Adj. Carøe.

1—2½. V Kl. A β. Religion. Dvl. Jensen.

5—7. V Kl. B. Geographi. Dvl. Fogh.

*12—2. I Kl. α. Regning. Adj. Smith.

Onsdagen den 11te Juli.

8—11. VII Kl. B β' . Latin. Collab. Blichert.	8—11. IV Kl. β . Mathemati- k. Adj. Smith.
11 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$. III Kl. β . Latin. Ovl. Krebs.	11—1. IV Kl. α . Naturhi- storie. Ovl. Fogh.
5—7. III Kl. α . Tydsk. Ovl. Petersen.	1—2 $\frac{1}{2}$. II Kl. β . Geographi- Adj. Carøe.
	5—8. VII Kl. B β . Natur- lære. Prof. Peter- sen.
8—10 $\frac{1}{2}$. I Kl. Historie. Adj. Bergmann.	
11—1. V Kl. A β . Fransf. Adj. Carøe.	
1—2 $\frac{1}{2}$. V Kl. A α . Religion. Ovl. Jensen.	
5—7 $\frac{1}{2}$. V Kl. A. Naturhistorie. Ovl. Fogh.	
*12—2. I Kl. β . Regning. Adj. Smith.	

Torsdagen den 12te Juli.

8—11. VII Kl. B γ' . Latin. Collab. Blichert.	8—10 $\frac{1}{2}$. III Kl. α . Ma- thematis. Prof.
11 $\frac{1}{2}$ —1. II Kl. α . Latin. Adj. Kerner.	10 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$. IV Kl. α . Geogra- phi. Ovl. Fogh.
1—2 $\frac{1}{2}$. I Kl. β . Tydsk. Adj. Arenzen.	12 $\frac{1}{2}$ —2. I Kl. α . Geographi. Adj. Carøe.
5—7. V Kl. A α . Tydsk. Ovl. Fibiger.	5—7. II Kl. β . Regning. Adj. Smith.
8—10 $\frac{1}{2}$. VI Kl. α . Religion. Ovl. Jensen.	
11—2. VII Kl. B. α . Historie. Adj. Bergmann.	
2—4. IV Kl. β . Tydsk. Ovl. Petersen.	
5—7. III Kl. β . Naturhistorie. Ovl. Fogh.	
*11—12 $\frac{1}{2}$. V Kl. B α . Tydsk. Ovl. Fibiger.	

Fredagen den 13de Juli.

8—11. V Kl. B. Græst. Collab. Blichert.	8—10 $\frac{1}{2}$. III Kl. β . Mathe- matik. Prof. Pe- tersen.
11 $\frac{1}{2}$ —1. II Kl. β . Latin. Adj. Kerner.	10 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$. IV Kl. β . Geogra- phi. Ovl. Fogh.
1—2 $\frac{1}{2}$. I Kl. α . Tydsk. Adj. Arenzen.	12 $\frac{1}{2}$ —2. I Kl. β . Geographi. Adj. Carøe.
5—7. V Kl. A β . Tydsk. Ovl. Fibiger.	5—7. II Kl. α . Regning. Adj. Smith.

- 8—10½. VI Kl. β. Religion. Øvl. Jensen.
 11—2. VII Kl. B. β. Historie. Adj. Bergmann.
 2—4. II Kl. β. Tysk. Collab. Blichert.
 5—7. III Kl. α. Naturhistorie. Øvl. Fogh.
 *11—12½. V Kl. B. β. Tysk. Øvl. Fibiger.

Løverdagen den 14de Juli.

8—10½. VII Kl. B. α'. Græst.
Øvl. Fibiger.	8—10½. VII Kl. B. β'. Ma-
thematisk. Adj.
Smith.
10½—2. VI Kl. α. Tysk.
Collab. Blichert.	10½—12½. IV Kl. β. Historie.
Adj. Bergmann.
2—3½. II Kl. β. Dansk.
Øvl. Fibiger.	12½—2. II Kl. α. Naturhi-
storie. Øvl. Fogh.
5—7. III Kl. α. Fransk.
Adj. Carøe.	5—7. III Kl. β. Religion.
Øvl. Jensen.
- 8—10½. I Kl. Religion. Øvl. Jensen.
 11—1½. IV Kl. α. Latin. Adj. Kerrn.
 1½—3. V Kl. A α. Historie. Adj. Bergmann.
 5—7. I Kl. α. Dansk. Adj. Arenzen.

Mandagen den 16de Juli.

5—8. VII Kl. B. Engelsk.
Adj. Carøe.	5½—7½. VII Kl. B. α. Religion.
Øvl. Jensen.
5—8. IV Kl. Græst. Collab. Blichert.	

Tirsdagen den 17de Juli.

8—10½. VII Kl. B. β'. Græst.
Øvl. Fibiger.	8—10½. VII Kl. B. γ'. Ma-
thematisk. Adj.
Smith.
10½—2. VI Kl. β. Tysk.
Coll. Blichert.	10½—12½. IV Kl. α. Historie.
Adj. Bergmann.
2—3½. II Kl. α. Dansk.
Øvl. Fibiger.	12½—2. II Kl. β. Naturhi-
storie. Øvl. Fogh.
5—7. III Kl. β. Fransk.
Adj. Carøe.	5—7. III Kl. α. Religion.
Øvl. Jensen.
- 8—10½. II Kl. Religion. Øvl. Jensen.
 11—1½. IV Kl. β. Latin. Adj. Kerrn.
 1½—3. V Kl. A β. Historie. Adj. Bergmann.
 5—7. I Kl. β. Dansk. Adj. Arenzen.

Onsdagen den 18de Juli.

8—10½.	VII Kl. B γ'. Græst. Øvl. Fibiger.	8—10½.	VII Kl. B α'. Mathe- matik. Adj. Smith.
10½—12½.	III Kl. α. Dansf. Adj. Kørrn.	10½—12½.	IV Kl. α. Religion. Øvl. Jensen.
12½—2½.	II Kl. α. Thydſt. Collab. Blichert.	12½—3.	V Kl. B. Historie.
5—7.	V Kl. B. α. Latin. Øvl. Petersen.	5—7.	V Kl. A α. Mathe- matik. Prof. Pe- tersen.
8—11.	V Kl. B. Fransf. Adj. Carøe.		
11—1½.	I Kl. Naturhistorie. Øvl. Fogh.		
5—8.	III Kl. Geographi. Adj. Carøe.		

Torsdag den 19de Juli.

8—10.	III Kl. β. Dansf. Adj. Kørrn.	8—11½.	VI Kl. α. Mathe- matik. Prof. Pe- tersen.
10—12.	V Kl. B β. Latin. Øvl. Petersen.	11½—2.	IV Kl. β. Fransf. Adj. Carøe.
1—3.	IV Kl. β. Religion. Øvl. Jensen.	2—4.	III Kl. α. Historie. Adj. Bergmann.
5—7½.	VI Kl. β. Græſt. Adj. Kørrn.	5—8.	V Kl. B. Mathe- matik. Prof. Pe- tersen.
8—10.	VII Kl. B β. Religion. Øvl. Jensen.		
10—11½.	V Kl. A α. Geographi. Øvl. Fogh.		
12½—2½.	IV Kl. α. Thydſt. Øvl. Petersen.		
5—7.	VII Kl. B. α. Fransf. Adj. Carøe.		

Fredagen den 20de Juli.

8—11.	VI Kl. α. Latin. Øvl. Krebs.	8—11½.	VI Kl. β. Ma- thematisk Prof. Petersen.
11—1.	V Kl. A α. Græſt. Øvl. Petersen.	11½—2.	V Kl. B. Religion. Øvl. Jensen.
1—3.	VII Kl. B. Hebraift. Øvl. Krebs.	2—4.	III Kl. β. Historie. Adj. Bergmann.
5—7½.	VI Kl. α. Græſt. Adj. Kørrn.	5—7.	V Kl. A β. Ma- thematisk Prof. Petersen.

8—10½.	V Kl. A β. Latin. Ovl. Fibiger.
10½—1.	IV Kl. α. Fransl. Adj. Carøe.
1—3½.	V Kl. B. Naturhistorie. Ovl. Fogh.
5—7.	VII Kl. B β. Fransl. Adj. Carøe.

Løverdagen den 21de Juli.

8—10.	VI Kl. β. Historie. Adj. Bergmann.	8—9½.	V Kl. A β. Geographi. Ovl. Fogh.
10—1.	VI Kl. β. Latin. Ovl. Krebs.	11—1.	VI Kl. α. Historie. Adj. Bergmann.
8—10½.	V Kl. A α. Latin. Ovl. Fibiger.	11—1.	V Kl. A β. Græst. Ovl. Petersen.

Mandagen den 16de Juli, Kl. 8 Formiddag, prøves de til Optagelse i Skolen anmeldte Disciple.

Løverdagen den 21de Juli, Kl. 1, afholdes Værerforsamling i Anledning af Censuren. Derefter indtræder Sommerferien, som ender Onsdagen den 22de August. Translocationen foretages Torsdagen den 23de August, Formiddag, Kl. 11.

Til at overvære den mundtlige Deel af ovennevnte Examiner, ligesom ogsaa Translocationen, indbydes herved Disciplenes Forældre og Foresatte samt andre Skolens og Bidensfabernes Behyndere.

Metropolitanskolen i Juni 1866.

B. Borgen.

Meddelelse til Forældre og Værger.

Da Udfaldet af Hovedexamens, der affsluttes med den sidste Dag af Skoleaaret, først kan blive bekjendtgjort for Disciplene paa den første Dag i det nye Skoleaar, og det imidlertid maa være Forældre eller Værger magtpaasliggende snarest muligt at blive satte i Kundskab om, hvorvidt de dem vedkommende Disciple ere blevne opflyttede i en høiere Klasse, eller ikke, meddeles herved, at der ned Hensyn til de Disciple, der ikke have kunnet opflyttes, strax efter Skoleaarets Slutning herom vil blive afgivet fornøden Underretning til Hjemmet.

B. Borgen.

1866.